

Міністерство освіти і науки України
Донбаська державна машинобудівна академія (ДДМА)

С. Є. Борисова, О. В. Балашова, О. М. Крук

**МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ.
МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ.
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ**

**Навчальний посібник
для самостійного вивчення дисциплін
(для здобувачів вищої освіти
економічних спеціальностей)**

Затверджено
на засіданні
вченої ради
Протокол № 5 від 25.12.2025

Краматорськ–Тернопіль
ДДМА
2026

УДК 339.9:339.7:339.5(075.8)

Б 82

Рецензенти:

Хаджинов І. В., д-р екон. наук, професор, Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця;

Роганова Г. О., канд. екон. наук, доцент, Національний університет харчових технологій, м. Київ.

Борисова С. Є., Балашова О. В., Крук О. М.

Б 82 Міжнародні фінанси. Міжнародні економічні відносини. Зовнішньоекономічна діяльність: навчальний посібник для самостійного вивчення дисциплін (для здобувачів вищої освіти економічних спеціальностей). Краматорськ–Тернопіль: ДДМА, 2026. 226 с.

ISBN 978-617-7893-21-8.

Містяться тестові завдання, практичні і ситуаційні задачі, а також термінологічний словник, що сприяє поглибленому розумінню сутності глобальних економічних процесів. Посібник має практичну спрямованість і призначений для самостійного вивчення дисциплін «Міжнародні фінанси», «Міжнародні економічні відносини» та «Зовнішньоекономічна діяльність». Також доповнить вивчення дисципліни «Фінанси» (тема «Міжнародні фінанси»). Його структура забезпечує системний контроль знань та формування практичних навичок у здобувачів вищої освіти.

УДК 339.9:339.7:339.5(075.8)

© С.Є. Борисова,

О. В. Балашова,

О. М. Крук, 2026

© ДДМА, 2026

ISBN 978-617-7893-21-8

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ У ТЕСТАХ	7
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ	101
РОЗДІЛ 3. СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ.....	149
РОЗДІЛ 4. МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ СЛОВНИК.....	167
РЕКОМЕДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	220

ВСТУП

Сучасна глобальна економічна система характеризується високим рівнем складності, яка зумовлена інтеграцією національних господарств та одночасною дією різноманітних національних і міжнародних регуляторних режимів, гетерогенністю валютних, правових і політичних систем. Така багатовекторність вимагає від суб'єктів господарювання (транснаціональних корпорацій, банків, урядів і малих підприємств, що працюють на експорт) не просто загальних знань, а глибоких комплексних компетенцій у сфері міжнародних фінансових механізмів.

Саме тому міжнародні фінанси, міжнародні економічні відносини (МЕВ) і зовнішньоекономічна діяльність (ЗЕД) займають особливе, інтегративне місце в системі сучасного міжнародного бізнесу.

Метою дисципліни «Міжнародні фінанси» є формування знань про міжнародні фінансові потоки, механізми й інструменти прийняття фінансових рішень на світових ринках на мікро- і макроекономічному рівнях. Задачі спрямовані на вивчення сутності елементів системи міжнародних фінансів, особливостей світового фінансового ринку, сучасних фінансових інструментів і розвитку світової валютної системи.

Метою дисципліни «Міжнародні економічні відносини» є формування системи знань щодо форм, методів та інструментарію міжнародної економічної діяльності, а також набуття розуміння соціально-економічних проблем світового господарства та закономірностей розвитку зовнішньоекономічних зв'язків. Завданням є ознайомлення майбутніх фахівців із механізмом регулювання міжнародної діяльності, вибором зовнішніх ринків й особливостями міжнародної товарної та цінової політики.

Метою дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність» є формування у здобувачів вищої освіти теоретичних основ ЗЕД, набуття знань і навичок щодо забезпечення її економічної ефективності, а також узагальнення принципів і специфічних особливостей здійснення зовнішньоекономічних зв'язків підприємств України на зовнішніх ринках.

Метою теми «Міжнародні фінанси» дисципліни «Фінанси» є формування базових знань про сутність міжнародних фінансів, структуру світового фінансового середовища та природу глобальних фінансових дисбалансів.

Таким чином, відповідні навчальні дисципліни є одними з найважливіших і фундаментальних у підготовці економічних фахівців, чия діяльність буде пов'язана із функціонуванням на міжнародній арені. Глибоке

засвоєння цього матеріалу є запорукою ефективного управління фінансовими потоками й успішного прийняття стратегічних рішень у глобальному економічному середовищі.

Цей навчальний посібник розроблено як інструмент для самостійного вивчення та закріплення знань із зазначених дисциплін. Його проблемно орієнтований підхід уможливорює перехід від простого тематичного вивчення матеріалу до дослідницького рівня опанування фундаментальними знаннями.

Посібник структуровано таким чином, щоб забезпечити цілісність сприйняття навчального матеріалу й органічне поєднання теоретичних знань із практичними навичками:

1. Тестові завдання – для забезпечення цілісного сприйняття навчального матеріалу, оперативного контролю теоретичних знань, перевірки засвоєння основних понять, категорій і закономірностей міжнародних фінансів, МЕВ та ЗЕД.

Очікуваний результат – розвиток аналітичного та критичного мислення студентів через необхідність швидкого вибору найбільш точного варіанта відповіді.

2. Практичні завдання – для набуття навичок вирішення типових професійних ситуацій і виконання необхідних економічних розрахунків (курсові різниці, конверсійні операції, розрахунки за міжнародними контрактами тощо).

Очікуваний результат – застосування отриманих теоретичних знань на практиці, що дає змогу поглибити розуміння економічних процесів, розвинути економічну інтуїцію та закріпити навички кількісного аналізу.

3. Ситуаційні завдання (кейси) – для моделювання реальних умов функціонування підприємств на світових ринках. Вони вимагають вміння аналізувати комплексну інформацію, ідентифікувати проблеми й опанувати механізми прийняття керівних рішень в умовах невизначеності, ризику та багатоваріантності економічних факторів.

Очікуваний результат – формування стратегічного бачення та комплексних компетенцій для роботи на міжнародній арені.

4. Термінологічний словник – для надання систематизованої допомоги у засвоєнні та коректному використанні ключових понять і професійної лексики міжнародного економічного напрямку.

Очікуваний результат – сприяння структуризації знань і покращенню комунікаційних навичок у фаховій сфері.

Такий комплексний підхід, який поєднує теоретичне освоєння матеріалу (тести, словник) із формуванням практичних навичок (задачі, кейси),

забезпечує високу якість підготовки фахівців, здатних ефективно працювати у сфері міжнародного бізнесу та фінансів.

Впевнені, що цей навчальний посібник стане надійним путівником у складному, але захоплюючому світі міжнародних економічних відносин і фінансів та буде сприяти не тільки глибокому засвоєнню фундаментальних знань, а й формуванню професійного мислення, необхідного для успішної кар'єри у глобальному просторі.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНИЙ МАТЕРІАЛ У ТЕСТАХ

Перший розділ присвячено систематизації та узагальненню основних теоретичних положень дисциплін «Міжнародні фінанси», «Міжнародні економічні відносини», «Зовнішньоекономічна діяльність», а також теми «Міжнародні фінанси» дисципліни «Фінанси» у формі тестових завдань різного рівня складності. Подані питання охоплюють фундаментальні поняття світової фінансової системи, валютних відносин, міжнародного руху капіталів, інвестиційної діяльності, функціонування транснаціональних корпорацій, міжнародних розрахунків, платіжного балансу та механізмів регулювання валютно-фінансової сфери.

Тести розроблено таким чином, щоб забезпечити цілісне сприйняття навчального матеріалу, перевірку засвоєння основних понять, категорій і закономірностей, а також розвиток аналітичного мислення студентів. Вони спрямовані на формування у здобувачів освіти навичок застосування теоретичних знань у практичних умовах, розуміння взаємозв'язків між макроекономічними процесами, міжнародною фінансовою політикою та реальними економічними явищами. Запропонована форма тестового контролю є ефективним інструментом самоперевірки, підготовки до поточного та підсумкового оцінювання, а також опанування навчальних модулів у дистанційному форматі. Послідовне виконання завдань формує цілісне уявлення про структуру та закономірності функціонування сучасної міжнародної фінансової системи, дозволяє оцінити рівень підготовки студентів і закріпити здобуті знання в інтегрованому форматі.

Тестові завдання

1. Вільний обмін паперових грошей на зливки золота, які не використовуються як гроші, – це:

- а) золотовалютний стандарт ;
- б) золотозливковий стандарт;
- в) золотодевізний стандарт;
- г) немає правильної відповіді.

2. Міжнародні фінанси можуть бути згруповані за такими напрямками:

- а) взаємовідносини між суб'єктами господарювання різних країн;
- б) взаємовідносини держави з юридичними та фізичними особами;

- в) взаємовідносини держави і суб'єктів господарювання;
- г) усі відповіді правильні.

3. Сукупність обмінно-перерозподільних відносин, що виникають у зв'язку з рухом вартості між окремими країнами та у процесі формування і використання на світовому та регіональному рівнях централізованих грошових коштів, – це:

- а) міжнародні фінанси;
- б) фінанси;
- в) валютне регулювання;
- г) місцеві фінанси.

4. Золотодевізний стандарт було ухвалено на Міжнародній економічній конференції в Генуї в:

- а) 1897 році;
- б) 1922 році;
- в) 1938 році;
- г) 1944 році.

5. Позитивне сальдо торгівельного балансу держави свідчить про:

- а) забезпечення нестабільності валюти;
- б) відсутній зв'язок зі станом валюти;
- в) забезпечення стабільності валюти;
- г) немає правильної відповіді.

6. Міжнародні фінансові відносини виникають у зв'язку з рухом грошових потоків між:

- а) підприємствами;
- б) урядами країн, громадянами й урядами;
- в) підприємствами й урядами;
- г) усі відповіді правильні.

7. Відхилення курсу валют від реального співвідношення між валютами в процесі купівлі-продажу товарів сприяє:

- а) надходженню валютних доходів від експорту товарів і послуг;
- б) перерозподілу доходів і фінансових ресурсів;
- в) надходженню валютних доходів від імпорту товарів і послуг;
- г) немає правильної відповіді.

8. Здійснення міжнародних фінансових відносин потребує купівлі-продажу необхідної для розрахунків валюти за допомогою:

- а) фондового ринку;
- б) валютного ринку;
- в) ринку капіталів;
- г) ринку кредиту.

9. Функції міжнародних фінансових інституцій можуть виконувати:

- а) фондові біржі;
- б) провідні страхові компанії;
- в) інституційні інвестори;
- г) усі відповіді правильні.

10. Співвідношення вартості двох валют – це:

- а) валютний коридор;
- б) валютний паритет;
- в) валютна інтервенція;
- г) немає правильної відповіді.

11. Формами міжнародних розрахунків є:

- а) банківський переказ;
- б) інкасо та акредитив;
- в) відкритий рахунок;
- г) усі відповіді правильні.

12. Ціна грошової одиниці певної валюти країни у валюті інших країн чи в міжнародних одиницях – це:

- а) валютний паритет;
- б) валютний курс;
- в) система золотого стандарту;
- г) валюта.

13. Установлення валютного паритету може здійснюватися завдяки порівнянню:

- а) вмісту заявленої кількості золота;
- б) вмісту золота у двох валютах (золотий стандарт);
- в) купівельної спроможності;
- г) усі відповіді правильні.

14. Система золотомонетного стандарту була юридично оформлена на Міжнародній конференції в Парижі в:

- а) 1920 році;
- б) 1867 році;
- в) 1875 році;
- г) 1847 році.

15. Система, згідно з якою стабільність національної грошової одиниці забезпечувалась золотими запасами та накопиченнями валютних резервів (іноземні валюти найсильніших країн світу), – це:

- а) система фіксованих валют;
- б) золотозливковий стандарт;
- в) золотодевізний стандарт;
- г) немає правильної відповіді.

16. Система фіксованих валютних курсів була запропонована на основі рішень:

- а) Міжнародної конференції в Парижі;
- б) Бреттон-Вудської валютної конференції;
- в) Міжнародної економічної конференції в Генуї;
- г) Ямайської конференції Міжнародного валютного фонду.

17. Міжнародна валютна система, яка установлює і змінює курс під впливом попиту і пропозиції на неї, – це:

- а) система фіксованого валютного курсу;
- б) система плаваючого валютного курсу;
- в) золотодевізний стандарт;
- г) золотовалютний стандарт.

18. На курс валют впливають такі чинники:

- а) економічні;
- б) фінансові;
- в) політичні;
- г) усі відповіді правильні.

19. Сьогодні Міжнародний валютний фонд використовує міжнародний платіжний засіб:

- а) ECU;
- б) SDR;
- в) євро;
- г) долар США.

20. Важливу роль у формуванні та впровадженні євро в межах Європейського Союзу зіграла:

- а) ECU;
- б) долар США;
- в) німецька марка;
- г) SDR.

21. До фінансових чинників, що впливають на курс валют, не належать:

- а) стабільність банківської системи;
- б) активність на фінансовому ринку;
- в) торговельний і платіжний баланси держави;
- г) вартісні пропорції обміну.

22. Нестабільність політичної ситуації в країні сприяє:

- а) збільшенню обмінного курсу її національної валюти;
- б) зменшенню обмінного курсу її національної валюти;
- в) не існує залежності між курсом національної валюти і політичною ситуацією в державі;
- г) немає правильної відповіді.

23. За обсягом торгівлі валютний ринок поділяється на:

- а) світовий;
- б) регіональний;
- в) національний;
- г) усі відповіді правильні.

24. Національний валютний ринок регулюється (як правило):

- а) комерційними банками;
- б) Центральним банком;
- в) Верховною Радою;
- г) Міністерством фінансів.

25. Установлення мінімального і максимального рівнів обмінного курсу – це:

- а) валютний коридор;
- б) валютний курс;
- в) валютний кошик;
- г) валютна інтервенція.

26. У разі надмірної пропозиції іноземної валюти курс:

- а) зменшується;
- б) зростає;
- в) залишається незмінним;
- г) попит і пропозиція грошей не впливають на валютний курс.

27. Виставлення НБУ на торги додаткової маси іноземної валюти, а при необхідності її скупка – це:

- а) валютне регулювання;
- б) валютна інтервенція;
- в) валютний паритет;
- г) немає правильної відповіді.

28. Політика зростання курсу національної валюти доцільна, коли:

- а) переважає імпорт товарів і послуг;
- б) у даній країні експорт переважає імпорт;
- в) є рівновага між імпортом і експортом товарів і послуг;
- г) немає правильної відповіді.

29. Європейський союз як ланка міжнародних фінансів має певну специфіку, а саме:

- а) наявність власних доходів;
- б) наявність адміністративних витрат;
- в) бюджет формується за рахунок внесків країн;
- г) усі відповіді правильні.

30. Бюджет Європейського Союзу розробляється:

- а) Європейською комісією;
- б) Європейським парламентом;
- в) Палатою аудиторів;
- г) фінансовим управлінням Європейської комісії.

31. До всесвітніх міжнародних фінансових інституцій не належать:

- а) Світовий банк;
- б) Міжнародний валютний фонд;
- в) Банк міжнародних розрахунків;
- г) Європейський банк реконструкції та розвитку.

32. Діяльність МВФ охоплює такі напрямки:

- а) кредитування з метою надання фінансової допомоги окремим країнам, у яких утворилося від'ємне сальдо платіжного балансу;

- б) регулювання міжнародних валютних відносин;
- в) постійний нагляд за світовою економікою;
- г) усі відповіді правильні.

33. Формами загальної системи кредитування, що використовує МВФ, є:

- а) безпосереднє фінансування;
- б) поетапне фінансування;
- в) пільгове та спеціальне фінансування;
- г) усі відповіді правильні.

34. Світовий банк містить такі фінансові інституції:

- а) Міжнародний банк реконструкції і розвитку;
- б) Міжнародна асоціація розвитку;
- в) Міжнародна фінансова корпорація, Багатостороннє агентство гарантування інвестицій, Міжнародний центр з урегулювання конфліктів;
- г) усі відповіді правильні.

35. Джерелами ресурсів банку МБРР є:

- а) статутний капітал;
- б) залучені кошти шляхом випуску облігаційних позичок;
- в) резервний фонд;
- г) усі відповіді правильні.

36. Експортна квота визначається як відношення:

- а) обсягу зовнішньоторговельного обороту до ВВП;
- б) обсягу експорту до ВВП;
- в) обсягу імпорту до ВВП;
- г) обсягу експорту до обсягу імпорту;
- д) обсягу експорту до зовнішньоторговельного обороту.

37. До форм міжнародних економічних відносин не належать:

- а) міжнародна торгівля;
- б) інтернаціоналізація господарства;
- в) міграція капіталів;
- г) міжнародні валютно-фінансові відносини;
- д) міграція робочої сили.

38. Імпортна квота визначається як відношення:

- а) обсягу експорту до ВВП;
- б) ВВП до обсягу імпорту;

- в) обсягу імпорту до ВВП;
- г) обсягу імпорту до обсягу експорту;
- д) обсягу імпорту до обсягу зовнішньоторговельного обороту країни.

39. Відкритість економіки слід розуміти як:

- а) свободу торгівлі для окремих країн;
- б) прагнення до економічної незалежності країни;
- в) повну відсутність державного контролю над імпортом та експортом товарів у інші країни;
- г) антипод економіки самозабезпечення та автаркії;
- д) частковий контроль над експортом товарів і повну відсутність будь-якого контролю над імпортом товарів із розвинених країн світу.

40. Інтернаціоналізація господарського життя характеризує:

- а) зростання масштабів міжнародної торгівлі;
- б) інтенсифікацію зовнішньоекономічної діяльності;
- в) зростання масштабів міграції капіталів і робочої сили;
- г) процес формування відкритої економіки;
- д) зростання взаємозв'язку і взаємозалежності окремих національних економік.

41. Що зіграло вирішальну роль в утворенні світового господарства:

- а) перехід від натурального господарства до ринкового;
- б) розширення торгових зв'язків в епоху великих географічних відкриттів;
- в) виникнення і розвиток мануфактурного виробництва;
- г) промисловий переворот і виникнення великого машинного виробництва;
- д) світова економічна криза, що охопила всі промислово розвинені країни в 1929–1933 рр.?

42. Масове вивезення природних ресурсів країни, що розвивається, спонукало уряд цієї країни:

- а) ввести ембарго на вивезення цінної сировини;
- б) за допомогою експортних субсидій сприяти подальшому збільшенню експорту сировини;
- в) скасувати вивізні мита;
- г) розширити експортні квоти.

43. Визначальним фактором сучасного етапу міжнародного поділу праці є:

- а) природні ресурси окремих країн;
- б) географічне положення і розміри території;
- в) рівень добробуту людей, які проживають в цій країні;
- г) ступінь відкритості національної економіки;
- д) рівень розвитку НТР і реалізація її досягнень у виробництві окремих продуктів.

44. У сучасній структурі світового господарства розрізняють:

- а) метрополії і колоніальні залежні країни;
- б) світове капіталістичне і світове соціалістичне господарство;
- в) промислово розвинені і нові індустріальні країни;
- г) промислово розвинені країни, країни, що розвиваються, і країни з перехідною економікою;
- д) багаті і бідні країни.

45. ТНК являють собою:

- а) великі фірми;
- б) національні монополії, що мають філії та дочірні підприємства за кордоном;
- в) міжнародні торговельні організації;
- г) міжнародні валютно-фінансові організації;
- д) комітет з контролю природних монополій.

46. Зовнішньоторговельний оборот країни – це:

- а) загальний обсяг експорту країни за один рік;
- б) загальний обсяг імпорту в країні за один рік;
- в) різниця між обсягом імпорту та обсягом експорту за один рік;
- г) загальний обсяг імпорту й експорту країни за певний період часу;
- д) вартість всіх товарів і послуг, проданих країною за кордоном за певний період часу.

47. Структура світової торгівлі складається з торгівлі:

- а) машинами, обладнанням, готовою продукцією, послугами та сировиною;
- б) машинами, обладнанням, технологіями, ноу-хау, ліцензіями, послугами та сировиною;
- в) споживчими, промисловими і сільськогосподарськими товарами і послугами;

г) продуктами добувної та обробної промисловості, послугами, продовольством та енергоресурсами;

д) сільськогосподарськими товарами, продуктами добувної та обробної промисловості.

48. У сучасній світовій торгівлі темпи зростання торгівлі сировиною:

- а) відстають від загальних темпів зростання світової торгівлі;
- б) дорівнюють загальним темпам зростання світової торгівлі;
- в) випереджають загальні темпи зростання світової торгівлі;
- г) випереджають загальні темпи зростання торгівлі машинами та обладнанням;
- д) приблизно дорівнюють темпам зростання торгівлі паливом.

49. Що з нижченаведеного є правильним:

- а) імпортні квоти зазвичай створюють монопольні ренти;
- б) система квот більш ефективна, ніж система тарифів;
- в) імпортна квота більш прийнятна в разі термінової крайньої необхідності, ніж порівнюваний тариф;
- г) за конкурентних умов імпортна квота дозволяє виробникам отримувати більше прибутків, ніж тариф;
- д) експорт – вивезення товарів, технологій і послуг для реалізації їх на зовнішньому ринку; збільшує залученість країни до світової економіки?

50. Співвідношення між двома валютами, яке впливає з їхнього курсу відносно третьої валюти, – це:

- а) спот-курс;
- б) форвард-курс;
- в) крос-курс;
- г) спот;
- д) своп-курс.

51. Квоти частіше обирають, ніж тарифи тому, що:

- а) квоти – більш багате джерело державних доходів;
- б) тарифні зміни суворо обмежуються міжнародними торговими обмеженнями;
- в) квоти не перешкоджають конкуренції на місцевому ринку;
- г) квоти створюють менш прибуткове середовище для корумпованих державних чиновників;
- д) квоти завжди на 90 % вигідніше тарифів.

52. Який метод розподілу імпорتنих ліцензій є найефективнішим:

- а) конкурентні аукціони;
- б) переваги місцевих імпортерів;
- в) метод витратних процедур;
- г) переваги іноземним експортерам;
- д) будь-які аукціони?

53. Меркантилістський підхід до зовнішньоторговельної політики полягає в:

- а) захисті інтересів споживачів імпоротної продукції шляхом державного контролю у сфері зовнішньої торгівлі;
- б) захисту інтересів національних виробників шляхом лібералізації зовнішньої торгівлі;
- в) забезпеченні активного торгового балансу країни шляхом жорсткого державного регулювання зовнішньої торгівлі;
- г) забезпеченні захисту інтересів місцевих виробників і торговців від іноземних конкурентів шляхом стримування імпорту й експорту товарів;
- д) обґрунтуванні накопичення в країні золота і срібла за допомогою стимулювання міжнародного обміну товарами і послугами.

54. Меркантилісти обґрунтовували необхідність:

- а) підтримання активного торгового балансу країни за допомогою протекціоністських заходів;
- б) жорсткого контролю за зовнішньою торгівлею країни;
- в) стимулювання і підтримки експортних виробництв;
- г) обмеження ввезення в країну іноземних товарів;
- д) зменшення підтримки експортних виробництв.

55. Меркантилісти виступали проти:

- а) вільної торгівлі;
- б) акумулювання золота і срібла;
- в) оподаткування імпорту;
- г) стимулювання експорту;
- д) оподаткування експорту.

56. Аргументи Сміта і Рікардо про вільну торгівлю базувалися:

- а) на відмінності в смаках у країнах;
- б) на перевагах акумулювання золота;
- в) на перевагах спеціалізації виробництва;
- г) закликанні держави стимулювати експорт з тим, щоб збільшити обсяг торгівлі;
- д) на перевагах акумулювання срібла.

57. У теорії абсолютних переваг А. Сміта обґрунтовується:

- а) вигідність зовнішньої торгівлі для всіх країн в силу володіння кожною країною можливістю виробляти будь-які продукти з меншими витратами праці;
- б) вигідність участі всіх країн у міжнародній торгівлі, оскільки кожна країна може продавати будь-які продукти на світовому ринку дорожче, ніж всередині країни;
- в) необхідність вільної торгівлі, що дозволяє кожній країні вигідно продавати свої товари, ніж країнам, де їх неможливо виробляти через відсутність природних ресурсів;
- г) неминучість різних рівнів виробництва в різних країнах на різні види продуктів через природно-кліматичні умови;
- д) принцип вільної торгівлі за підтримки з боку держави як ввезення, так і вивезення товарів.

58. Згідно з поглядом А. Сміта, принцип свободи торгівлі створює можливість:

- а) ефективного використання тих факторів виробництва, які є в країні в надлишку;
- б) ефективного використання тих факторів виробництва, які зустрічаються в країні рідко;
- в) країні імпортувати ті продукти, які вона не може виробляти через відсутність необхідних природних факторів;
- г) спеціалізуватися на виробництві тих продуктів, які країна може виготовляти з меншими витратами праці;
- д) спеціалізуватися на виробництві тих продуктів, які країна може виготовляти в надмірних кількостях.

59. Виграш від вільної зовнішньої торгівлі, згідно з поглядами А. Сміта і Д. Рікардо, полягає в:

- а) зниженні витрат всіх факторів виробництва в результаті міжнародної спеціалізації;
- б) зростанні ефективного виробництва в масштабі всього світового господарства;
- в) зниженні витрат виробництва на одиницю продукції і зниженні її ціни;
- г) підвищенні якості, обмінюваних між країнами продуктів;
- д) прирості обсягів споживання, обмінюваних між країнами продуктів.

60. Англійський економіст, прихильник трудової теорії вартості – це:

- а) К. Роберт;
- б) К. Сміт;
- в) А. Сміт;
- г) Д. Роберт;
- д) Д. Рікардо.

61. Міжнародні фінанси – це:

- а) національні податкові відносини;
- б) система державних бюджетів;
- в) сукупність валютних і кредитно-розрахункових зв'язків між країнами;
- г) система внутрішніх банківських операцій.

62. Основою формування міжнародних фінансів є:

- а) внутрішній ринок праці;
- б) міжнародний поділ праці та торгівля;
- в) державне фінансування підприємств;
- г) соціальна політика.

63. Валюта – це:

- а) лише грошові знаки всередині країни;
- б) будь-яка національна грошова одиниця, що використовується у міжнародних розрахунках;
- в) золото або срібло;
- г) фінансовий звіт підприємства.

64. До фінансових елементів міжнародної системи належать:

- а) національні валюти;
- б) міжнародні фінансові ринки;
- в) механізми торгівлі цінними паперами;
- г) усе перелічене.

65. Валютні ризики виникають через:

- а) нестабільність обмінних курсів;
- б) нестачу готівки;
- в) державне регулювання;
- г) підвищення податків.

66. Валютний паритет – це:

- а) співвідношення між національними валютами;
- б) банківський рахунок;
- в) ставка податку;
- г) вид кредиту.

67. Конвертованість валюти означає:

- а) можливість її обміну на золото;
- б) можливість обміну на іноземні валюти;
- в) стабільність курсу;
- г) відсутність державного контролю.

68. Міжнародні фінанси безпосередньо пов'язані з:

- а) розвитком лише державного сектору;
- б) рухом товарів, послуг, капіталів і технологій між країнами;
- в) внутрішнім ринком праці;
- г) сільським господарством.

69. Який фактор не належить до валютних елементів міжнародної фінансової системи:

- а) валютний курс;
- б) механізм його регулювання;
- в) національний дохід;
- г) конвертованість валюти?

70. Фінансові елементи міжнародної системи охоплюють:

- а) банківське законодавство;
- б) міжнародні ринки капіталів;
- в) технологічні стандарти;
- г) соціальні виплати.

71. Причиною виникнення валютних ризиків є:

- а) зміна обмінних курсів валют;
- б) відсутність кредитів;
- в) зростання інфляції у світі;
- г) висока заробітна плата.

72. Міжнародні фінанси історично формувалися через:

- а) ізоляцію національних економік;
- б) взаємний обмін результатами діяльності між країнами;

- в) державну монополію на торгівлю;
- г) внутрішні кредити.

73. Головним завданням міжнародних фінансів для компаній є:

- а) ліквідація ризиків;
- б) оцінка впливу валютних курсів, інфляції та процентних ставок;
- в) підвищення заробітної плати;
- г) зменшення державних витрат.

74. У міжнародних фінансах поняття «час» і «невизначеність» пов'язані з:

- а) різними правовими системами;
- б) ухваленням рішень, що зачіпають кілька країн;
- в) системою оподаткування;
- г) митним контролем.

75. Головна особливість міжнародних фінансів порівняно з національними полягає у:

- а) використанні лише золота;
- б) участі кількох валют і юрисдикцій;
- в) повній відсутності ризику;
- г) залежності від внутрішнього ринку.

76. З точки зору суспільних фінансів, вигоди від емігрантів перевищують витрати на них, оскільки:

- а) вони являють собою кваліфіковану працю;
- б) вони збільшують загальний дохід;
- в) вони сплачують більше податків, ніж витрачають на них за суспільні блага та послуги;
- г) вони представляють знання;
- д) з точки зору суспільних фінансів, вигоди від емігрантів не можуть перевищувати витрати на них.

77. Принцип порівняльних переваг (витрат) Д. Рікардо служить обґрунтуванням вигод:

- а) міжнародної міграції капіталу;
- б) міжнародної торгівлі;
- в) міжнародної економічної інтеграції;
- г) міжнародної міграції робочої сили;
- д) міжнародної виробничої кооперації.

78. У країнах, що беруть участь у міжнародній торгівлі, немає повної спеціалізації на одному виді продукту, оскільки:

- а) альтернативні витрати в міру зростання спеціалізації на одному виді продукту знижуються;
- б) альтернативні витрати у міру зростання спеціалізації на одному виді продукту зростають;
- в) витрати заміщення в процесі поглиблення міжнародної спеціалізації стають нестабільними;
- г) відбувається різке зростання обсягу пропозиції цього виду продукту на світовому ринку, і ціни на них впадуть;
- д) деякі види витрат на даний вид продукту неможливо компенсувати підвищенням його ціни.

79. У теорії Хекшера–Оліна країни отримують вигоду від зовнішньої торгівлі завдяки:

- а) експорту товарів, що вимагають використання дефіцитних у країні факторів виробництва;
- б) імпорту товарів, що вимагають використання дефіцитних у цій країні факторів виробництва;
- в) спеціалізації на тих товарах, які важко або неможливо виробляти у великих масштабах;
- г) спеціалізації на тих товарах, які неможливо виробляти у великих масштабах; експорту товарів, що вимагають використання надлишкових у тій країні факторів, імпорту товарів, що вимагають використання дефіцитних у цій країні факторів виробництва;
- д) спеціалізації на тих товарах, які важко або неможливо виробляти у великих масштабах.

80. Джерелом відмінності порівняльних переваг в теорії Хекшера–Оліна є:

- а) різне співвідношення факторів виробництва в різних країнах;
- б) різне співвідношення вироблених всередині країн продуктів як за обсягом, так і за якістю;
- в) різні величини витрат капіталу, землі та праці на одиницю продукції через неповну спеціалізацію національних економік;
- г) різні смаки споживачів у різних країнах;
- д) відносна різниця у виробництві та споживанні різних видів продукції між країнами.

81. Економія на масштабах, яка пояснює причину міжнародної торгівлі в сучасних умовах, означає, що:

а) зі збільшенням масштабів виробництва витрати на одиницю продукції знижуються і країни спеціалізуються на тих галузях, де є така економія;

б) зі зменшенням масштабів виробництва витрати на одиницю продукції зменшуються;

в) зі збільшенням обсягів виробництва знижуються загальні витрати виробництва;

г) зі зростанням обсягів торгівлі між країнами зростає ефективність кожної національної економіки;

д) із залученням країни у сферу міжнародної торгівлі зростають масштаби спеціалізованого виробництва і забезпечується економія витрат у цих сферах.

82. У теорії Столпера–Самуельсона обґрунтовується:

а) зростання доходів у зростаючих секторах економіки, орієнтованих на експорт і зниження доходів в імпортозамінних секторах виробництва;

б) вирівнювання доходів між споживачами як вітчизняної, так і імпортової продукції;

в) вигреш у споживанні нації в цілому в результаті зростання зовнішньої торгівлі;

г) зростання доходів у зростаючих секторах економіки, орієнтованих на експорт, і зниження доходів в імпортозамінних секторах виробництва, вирівнювання доходів між споживачами як вітчизняної, так і імпортової продукції;

д) вирівнювання доходів між споживачами як вітчизняної, так і імпортової продукції, вигреш у споживанні нації в цілому в результаті зростання зовнішньої торгівлі.

83. Принцип недискримінації у зовнішній торгівлі – це:

а) однаковий режим, що застосовується до всіх груп товарів;

б) режим, який надається юридичним і фізичним особам якоїсь країни в їхній торговельній діяльності на території іншої країни, яка надає умови не гірші за ті, що надаються вітчизняним підприємствам;

в) режим, який надається юридичним і фізичним особам однієї країни, що дотримується режиму не дискримінації, не гірших умов, ніж ті, які надані на цій території юридичним і фізичним особам іншої країни;

г) повне скасування будь-яких торгових обмежень країною, яка дотримується цього принципу стосовно юридичних і фізичних осіб з інших країн;

д) так званий режим «найбільшого сприяння».

84. Основною негативною рисою імміграції є:

а) зменшення середнього доходу робітників у країні, яка приймає;

б) зменшення національного доходу в країні, що відправляє;

в) перенаселеність у приймаючій країні;

г) втрати приймаючої країни в кваліфікованій робочій силі;

д) «відтік мізків».

85. У відповідь на обкладення 5 % тарифом кожної пари взуття в невеликій країні:

а) споживачі можуть уникнути переплати 5 % за допомогою покупки місцевих товарів;

б) внутрішні (місцеві) продажі зростають і за обсягом і за ціною;

в) внутрішні (місцеві) продажі зростають за ціною, але не за обсягом;

г) іноземні продажі будуть зменшуватися за обсягом і в ціні;

д) продажі імпортного взуття зменшуються на 5 %.

86. Інфляція була відносно нижчою при:

а) регульованій системі;

б) системі плаваючого курсу;

в) золотому стандарті;

г) керованому плаваючому курсі;

д) системі кредитів.

87. Портфельні інвестиції забезпечують іноземному інвестору:

а) повне володіння зарубіжними підприємствами;

б) володіння контрольним пакетом акцій закордонного підприємства;

в) володіння акціями й облігаціями зарубіжних підприємств і право на дивіденди за ними;

г) повне володіння іноземними підприємствами та володіння контрольним пакетом акцій закордонного підприємства;

д) володіння контрольним пакетом акцій закордонного підприємства, володіння акціями й облігаціями зарубіжних підприємств і право на дивіденди за ними.

88. Характерною рисою міграції капіталу в сучасних умовах є:

- а) зростання ролі (починаючи з 70-х років) країн, що розвиваються, як експортерів капіталу;
- б) перевага міграції капіталу між розвиненими країнами;
- в) зростання ролі держави як експортера капіталу;
- г) широкий розвиток зустрічного руху капіталів між країнами;
- д) малий розвиток зустрічного руху капіталів між країнами.

89. Іноземні інвестиції служать фактором:

- а) прискорення міжнародного обміну науково-технічними послугами;
- б) оновлення та модернізації виробничого апарату;
- в) впровадження нових технологій;
- г) оволодіння передовими методами організації виробництва;
- д) відмови від міжнародного обміну науково-технічними технологіями.

90. Вивезення капіталу починає відігравати важливу роль у період:

- а) переростання капіталізму в його монополістичну стадію;
- б) промислового перевороту і виникнення великої машинної промисловості;
- в) формування світового капіталістичного господарства;
- г) переростання соціалізму;
- д) формування світового господарства.

91. Який потік імміграції до США був ефективно заборонений після Другої світової війни:

- а) «відтік мізків»;
- б) тимчасовий потік біженців;
- в) потік (в основному нелегальний) робітників із південних країн;
- г) потік некваліфікованих робітників із сільськогосподарських регіонів Східної Європи;
- д) потік некваліфікованих робітників із сільськогосподарських регіонів Західної Європи?

92. Ямайська конференція 1976 року призвела до утворення:

- а) системи золотого стандарту;
- б) системи золотодев'язного стандарту;
- в) системи золото доларового стандарту;
- г) стандарту СДР (Спеціальні права запозичення);
- д) системи золотого і срібного стандартів.

93. На другому етапі розвитку міжнародних валютних відносин (Бреттон-Вудська система) встановилася система:

- а) жорстких фіксованих валютних курсів;
- б) керованих фіксованих валютних курсів;
- в) вільно плаваючих валютних курсів;
- г) регульованих валютних курсів;
- д) золотодевізного стандарту й жорстких фіксованих паритетів і курсів.

94. До одного з принципів міжнародної валютної системи, прийнятої на Ямайській конференції, відносять:

- а) використання долара США як засобу міжнародних розрахунків;
- б) використання фунта стерлінгів як міжнародного платіжного засобу;
- в) встановлення права вибору країнами будь-якого режиму валютного курсу;
- г) введення системи керованих валютних курсів;
- д) введення стандарту ЕКЮ.

95. До факторів, що впливають на динаміку курсу національної валюти, відносять таке:

- а) купівельна спроможність національної валюти і рівень інфляції в країні;
- б) динаміка ВВП та національного доходу;
- в) стан платіжного балансу країни;
- г) рівень інфляції в країні;
- д) всі відповіді правильні.

96. На базі яких валют обчислюються спеціальні депозитарні розписки (СДР):

- а) долар США;
- б) долар США, ієна, євро;
- в) долар США, ієна, євро, фунт стерлінгів;
- г) долар США, ієна, євро, канадський долар;
- д) всіх національних валют країн-членів МВФ?

97. Відмінності в цінах на продукти між країнами є результатом відмінностей у:

- а) валовому виробництві в кожній країні;
- б) продуктивності;
- в) цінах на ресурси;
- г) цінній націнці, цінах на ресурси, продуктивності;
- д) цінах на золото.

98. Девальвація національної валюти обумовлює:

- а) подорожчання імпорту і падіння попиту на національну валюту;
- б) здешевлення імпорту та збільшення попиту на національну валюту;
- в) негативні наслідки для експортерів;
- г) позитивні наслідки для споживачів всередині країни;
- д) позитивні наслідки для імпортерів.

99. Країна, яка приймає кваліфіковану робочу силу, виграє через:

- а) чисте збільшення рівня кваліфікації на одиницю робітника;
- б) позитивний вплив на державний бюджет;
- в) зниження рівня зарплати і, отже, більший вигравш роботодавців;
- г) зниження рівня цін на вироблену за участю іммігрантів продукцію і, отже, більший вигравш споживачів;
- д) позбавлень зарплати інших робітників.

100. Країна, яка приймає малокваліфіковану робочу силу, виграє від:

- а) позитивного впливу міграції на державний бюджет;
- б) зниження ставок зарплати і, отже, великих прибутків роботодавців;
- в) зниження рівня цін на вироблену малооплачуваними робітниками продукцію;
- г) підвищення рівня цін на вироблену високотехнічну продукцію;
- д) підвищення рівня цін на вироблену малооплачуваними робітниками продукцію.

101. Світова валютна система – це:

- а) сукупність державних бюджетів;
- б) форма організації валютно-фінансових відносин між країнами;
- в) система внутрішніх платежів;
- г) ринок банківських кредитів.

102. Основою світової валютної системи є:

- а) внутрішній кредит;
- б) міжнародний розподіл праці, торгівля і рух капіталів;
- в) державне регулювання банків;
- г) промислове виробництво.

103. Національна валютна система – це:

- а) форма організації зовнішньої торгівлі;
- б) частина грошової системи, що обслуговує міжнародні розрахунки;

- в) сукупність внутрішніх фінансів;
- г) система митного оподаткування.

104. До елементів світової валютної системи належать:

- а) міжнародна ліквідність і валютний курс;
- б) митна політика держав;
- в) податкова система;
- г) внутрішній ринок цінних паперів.

105. Який тип валютної системи функціонує в межах інтеграційних угруповань країн:

- а) національна;
- б) регіональна;
- в) міждержавна;
- г) банківська?

106. Резервна валюта – це:

- а) будь-яка валюта, що обмінюється в банку;
- б) валюта, в якій центральні банки накопичують міжнародні резерви;
- в) тимчасова грошова одиниця;
- г) валюта для внутрішніх розрахунків.

107. Основними резервними валютами у сучасній системі є:

- а) долар США, євро, фунт стерлінгів, франк, ієна;
- б) злотий і юань;
- в) лише долар США;
- г) золото та срібло.

108. Вільно конвертована валюта – це валюта, яка:

- а) використовується лише у власній країні;
- б) без обмежень обмінюється на інші валюти;
- в) має фіксований курс;
- г) не приймається в міжнародних розрахунках.

109. Об'єктивні умови набуття статусу резервної валюти включають:

- а) великі запаси природних ресурсів;
- б) провідні позиції країни у світовому виробництві, торгівлі та фінансах;
- в) політичну незалежність;
- г) високий рівень інфляції.

110. Яка валюта була основною резервною у Бреттон-Вудській системі:

- а) євро;
- б) долар США;
- в) швейцарський франк;
- г) ієна?

111. До фідучіарних (композиційних) валют належать:

- а) національні банкноти;
- б) золото і срібло;
- в) міжнародні платіжні одиниці, такі як СДР і євро;
- г) товари подвійного призначення.

112. Зв'язок національних і світової валютних систем виявляється у:

- а) повній їхній незалежності;
- б) спільному валютному регулюванні та координації політики;
- в) єдиному державному управлінні;
- г) конкуренції між банками.

113. Поділяють валюти за ступенем конвертованості на:

- а) державні і недержавні;
- б) вільно конвертовані, частково конвертовані і неконвертовані;
- в) тверді та м'які;
- г) золоті і паперові.

114. Суб'єктивним чинником набуття статусу резервної валюти є:

- а) активна зовнішня валютна політика держави;
- б) великі запаси золота;
- в) розвиток сільського господарства;
- г) низька вартість робочої сили.

115. Яка головна функція світової валютної системи:

- а) підтримка внутрішніх кредитів;
- б) забезпечення міжнародного платіжного обороту і валютної стабільності;
- в) фінансування внутрішніх програм;
- г) регулювання соціальних виплат?

116. Валютна операція, що поєднує купівлю-продаж двох валют на умовах негайної поставки з одночасною контругодою на певний термін і тими ж валютами, називається:

- а) спот;
- б) форвард;
- в) своп;
- г) ф'ючерс;
- д) «ведмідь».

117. До якого з нижче перерахованих інтеграційних угруповань відносять таке визначення: «преференційна зона, у рамках якої підтримується вільна від митних і кількісних обмежень міжнародна торгівля товарами і послугами»:

- а) зона вільної торгівлі;
- б) спільний ринок;
- в) економічний союз;
- г) митний союз;
- д) зона закритої торгівлі?

118. Асоціація держав Південно-Східної Азії являє собою інтеграційне об'єднання країн:

- а) Північної Америки (США, Канада, Мексика);
- б) Перської затоки (ОАЕ, Кувейт, Саудівська Аравія);
- в) Латинської Америки (Аргентина, Бразилія, Венесуела);
- г) Південно-Східної Азії (Сінгапур, Таїланд, Малайзія, Індонезія, Філіппіни, Бруней);
- д) Західної Європи (Франція, Іспанія, Португалія, Італія).

119. Яка група втрачає від міжнародної міграції робочої сили:

- а) мігранти;
- б) їхні нові наймачі;
- в) їхні колишні наймачі;
- г) робітники, що залишилися в країні, з якої мігрує робоча сила;
- д) їхні нові й колишні наймачі?

120. Які принципи характеризують основу Світової організації торгівлі:

- а) усунення імпорتنих квот, зниження мит;
- б) встановлення дискримінаційного режиму;
- в) розроблення спільної політики зі взаємно цікавих питань;

- г) встановлення загальної системи мита;
- д) усунення імпорتنих квот, зниження мита, встановлення недискримінаційного режиму?

121. Що розуміється під конвертованістю:

- а) обмін на долари;
- б) вільний обмін на золото;
- в) вільний обмін на будь-яку валюту;
- г) вільний обмін;
- д) вільний обмін на євро?

122. Як може вплинути на фізичний обсяг експорту США помітне підвищення ціни долара:

- а) експорт та імпорт зростуть;
- б) експорт зросте;
- в) експорт та імпорт знизяться;
- г) експорт зменшиться, а імпорт зросте;
- д) експорт знизиться?

123. Коли міжнародна цінність національної валюти зростає:

- а) спостерігається тенденція до збільшення експорту;
- б) спостерігається тенденція до збільшення імпорту;
- в) спостерігається тенденція до скорочення експорту;
- г) не відбувається змін в обсягах експорту та імпорту;
- д) спостерігається тенденція до збільшення імпорту, спостерігається тенденція до скорочення експорту.

124. Різниця між імпортним митом і квотою полягає в тому, що тільки мита:

- а) призводять до скорочення міжнародної торгівлі;
- б) призводять до зниження цін;
- в) скорочують доходи державного бюджету;
- г) сприяють підвищенню життєвого рівня в країні;
- д) призводять до зниження цін на валюту.

125. Прихильники протекціонізму стверджують, що мита, квоти й інші торгові бар'єри необхідні для:

- а) зростання іноземної конкуренції;
- б) зниження внутрішньої зайнятості;
- в) проведення демпінгу;
- г) забезпечення оборони країни;
- д) захисту прав іноземних компаній.

126. Коли кажуть, що країна девальвувала свою валюту, то мається на увазі, що:

- а) країна відмовилася від золотого стандарту;
- б) внутрішня купівельна спроможність одиниці валюти впала;
- в) уряд підвищив ціну, за якою він купуватиме золото;
- г) у країні відзначається дефіцит торгового балансу;
- д) уряд підвищив ціну, за якою він купуватиме срібло.

127. Що таке світова ціна товару:

- а) ціна, яка складається в результаті взаємодії попиту і пропозиції;
- б) ціна товару, за якою здійснюються великі експортні угоди у вільноконвертованій валюті;
- в) ціна, за якою здійснюються експортні й імпорتنі угоди у всіх країнах світу;
- г) ціна, що складається в американських центрах світової торгівлі;
- д) ціна, що складається в торгових центрах Сянгану і Сінгапуру?

128. На обсяг інвестицій впливає:

- а) рівень процентної ставки; вартість цінних паперів на міжнародній біржі;
- б) конвертованість валюти;
- в) оптимістичні очікування споживачів;
- г) курс долара США та срібла;
- д) рівень процентної ставки; оптимістичні або песимістичні очікування підприємців; рівень технологічних змін; рівень завантаженості виробничого обладнання.

129. Яка з наведених форм торгових бар'єрів не є суттєвою перешкодою для вільної торгівлі:

- а) мито на імпорт;
- б) добровільні експортні обмеження;
- в) імпортна квота;
- г) ліцензії на імпорт та експорт;
- д) добровільні імпорتنі обмеження на деякі види товарів і послуг?

130. У сучасних умовах реальний перелив капіталу визначається:

- а) відмінністю в рівні розвитку держав;
- б) стратегією великих корпорацій;
- в) наявністю сприятливих економічних і природних умов;
- г) змінами політичної кон'юнктури різних держав;
- д) інвестицією.

131. Іммігранти до Північної Європи після Першої світової війни були:

- а) у цілому низькокваліфікованою робочою силою;
- б) здебільшого робочою силою подальшого маршруту в США;
- в) прямували на постійне місце проживання;
- г) переважно політичними біженцями зі Східного блоку, особливо зі Східної Німеччини та Польщі;
- д) біженцями з Естонії та Західної Німеччини.

132. Країни, що посилають велику кількість робітників за кордон:

- а) втрачають фінанси підприємств;
- б) втрачають тільки якщо доходи їхніх емігрантів виключаються з розрахунку чистого доходу;
- в) втрачають, оскільки падає дохід на душу населення;
- г) втрачають, оскільки ставки зарплати будуть нижче, ніж вони могли б бути в іншому випадку;
- д) втрачають кваліфікованих робітників.

133. До вільноконвертованих валют належать:

- а) долар США, кувейтський динар, ЕКЮ;
- б) долар США, ЕКЮ, гривня;
- в) долар США, англійський фунт стерлінг, швейцарський франк, японська ієна, євро;
- г) долар США, японська ієна, англійський фунт стерлінгів;
- д) долар США, англійський фунт стерлінг, євро, японська ієна, кувейтський динар.

134. Валютні курси визначаються:

- а) тільки паритетом купівельної спроможності валют;
- б) паритетом купівельної спроможності валют, а також попитом і пропозицією на валюту;
- в) тільки попитом і пропозицією на валюту;
- г) ціною золота на світовому ринку;
- д) тільки співвідношенням попиту і пропозиції на валюту.

135. Який з перерахованих товарів найбільш схильний до гіпотези «циклу товару»:

- а) рис;
- б) мінерали;
- в) телевізори;
- г) сира нафта;
- д) гроші?

136. Переміщення хімічної промисловості (бензину) з промислово розвинених країн до країн «третього світу» можна пояснити:

- а) гіпотезою «циклу товару»;
- б) зовнішніми обставинами;
- в) еластичністю доходу;
- г) гіпотезою «голландської хвороби»;
- д) сировинним дефіцитом.

137. Міжгалузєва торгівля буде найбільш ймовірною між:

- а) багатими і бідними країнами;
- б) країнами з високими і подібними рівнями доходу;
- в) країнами «третього світу»;
- г) розвиненими і країнами, що розвиваються;
- д) тільки між бідними країнами.

138. «Економія на масштабі» буде найбільш імовірною:

- а) у текстильній індустрії невеликого масштабу;
- б) в авіаційній промисловості;
- в) у взуттєвій промисловості;
- г) у малому бізнесі;
- д) на рівні підприємств.

139. Ціноутворення здійснюється під впливом попиту і пропозиції на ринку:

- а) «досконалої» конкуренції;
- б) чистої монополії;
- в) монополістичної конкуренції;
- г) конкуренції небагатьох постачальників (олігополії);
- д) чорного металу.

140. Історично першим і великим потоком міграції була міграція з:

- а) Ірландії до США;
- б) Мексики до США;
- в) країн Східної Європи та Італії до США;
- г) Китаю до США;
- д) країн Західної Європи до США.

141. Яким чином відбувається формування світових цін на продукцію обробної промисловості:

- а) виходячи з внутрішніх цін будь-яких виробників цієї продукції;
- б) виходячи з внутрішніх цін великих компаній виробників цієї продукції та експортерів;

- в) виходячи з попиту і пропозиції цієї продукції;
- г) поєднанням ринкового ціноутворення та внутрішнього ціноутворення країн-виробників;
- д) у залежності від цін на світовій біржі?

142. На якому етапі «циклу товару» товар переміщується до країн, що розвиваються:

- а) стадії впровадження;
- б) стадії росту;
- в) стадії зрілості;
- г) стадії спаду;
- д) стадії розквіту?

143. «Парадокс Леонтьєва» полягає у:

- а) суперечності теорії Столпера–Самуельсона;
- б) протиріччя теорії Р. Вернона;
- в) тому, що США імпортують трудомістку продукцію й експортують капіталомістку;
- г) суперечності теорії Хекшера–Оліна в тому, що США експортують трудомістку продукцію і імпортують капіталомістку;
- д) згоді теорії Хекшера–Оліна.

144. Який тип міжнародного поділу праці передбачає класифікацію країн на аграрні, сировинні й індустріальні:

- а) загальний поділ праці;
- б) частковий поділ праці;
- в) одиничний поділ праці;
- г) галузевий поділ праці;
- д) не класифікуються?

145. При якій методиці встановлення рівня митних зборів величина мита визначається у вигляді фіксованої суми з одиниці виміру ваги, площі, об'єму тощо:

- а) адвалорній;
- б) специфічній;
- в) альтернативній;
- г) особливій;
- д) простій?

146. При якій методиці встановлення рівня митних зборів мито встановлюється у вигляді відсотка від декларованої продавцем вартості товару:

- а) адвалорній;
- б) специфічній;
- в) альтернативній;
- г) особливій;
- д) простій?

147. При якому торговому режимі між країнами встановлюється генеральне мито:

- а) якщо країни є членами інтеграційного угруповання;
- б) якщо країни підписали між собою договір про режим найбільшого сприяння;
- в) якщо країни не перебувають між собою ні в яких економічних відносинах;
- г) мита, що вводяться на підставі односторонніх рішень органів державної влади країни;
- д) мита, що вводяться на підставі багатосторонніх рішень органів державної влади країни?

148. Звинувачення в демпінгу відносно розвинених країн і ряду країн, що розвиваються, стосуються насамперед експорту:

- а) ліцензій;
- б) послуг;
- в) продукції галузей високих технологій;
- г) споживчих товарів.

149. Який з перерахованих торгових блоків займає провідні позиції у світовій торгівлі:

- а) північноамериканська угода про вільну торгівлю (НАФТА);
- б) Європейський Союз;
- в) Європейська асоціація вільної торгівлі (ЄАВТ);
- г) Азіатсько-Тихоокеанське економічне співробітництво;
- д) Південноафриканський комітет розвитку?

150. Перевага адвалорного мита над специфічним полягає в тому, що:

- а) адвалорний тариф базується на доданій вартості;
- б) адвалорний тариф може забезпечити кращий рівень захисту у разі зростання цін;

- в) специфічний тариф не виражається в монетарних термінах;
- г) менша частка тарифних зборів пов'язана зі специфічними тарифами;
- д) адвалорний тариф не може забезпечити хороший рівень захисту.

151. Світовий фінансовий ринок – це:

- а) система внутрішніх банківських платежів;
- б) глобальна система залучення і розміщення фінансових ресурсів між країнами;
- в) ринок національних валют;
- г) фондовий ринок однієї держави.

152. Головна функція світового фінансового ринку полягає у:

- а) контролі за банками;
- б) забезпеченні міжнародної ліквідності;
- в) формуванні внутрішнього капіталу;
- г) підтриманні державного боргу.

153. До основних сегментів світового фінансового ринку належать:

- а) валютний, кредитний, ринок капіталів і цінних паперів;
- б) ринок послуг і ринок товарів;
- в) національний ринок праці;
- г) лише валютний ринок.

154. Світовий ринок позикових капіталів – це:

- а) ринок короткострокових споживчих кредитів;
- б) ринок, на якому здійснюються міжнародні кредитні операції;
- в) внутрішній фінансовий ринок;
- г) ринок акцій.

155. Основними учасниками світового ринку позикових капіталів є:

- а) приватні інвестори;
- б) транснаціональні банки, корпорації, урядові установи, міжнародні організації;
- в) лише державні банки;
- г) комерційні посередники.

156. Євроринок виник у:

- а) 20-х роках ХХ ст.;
- б) кінці 1950-х років;

- в) після 2000 року;
- г) період Великої депресії.

157. Євроринок – це:

- а) ринок валют країн ЄС;
- б) міжнародний кредитний ринок, вільний від національного державного регулювання;
- в) ринок золота;
- г) ринок споживчих товарів.

158. Який вид валютного курсу відображає ціну валюти при негайній купівлі-продажу:

- а) форвардний курс;
- б) спот-курс;
- в) крос-курс;
- г) паритетний курс?

159. Форвардний курс показує:

- а) поточну ринкову ціну валюти;
- б) очікувану вартість валюти у майбутньому;
- в) середній курс за рік;
- г) курс для розрахунків готівкою.

160. Які інструменти використовуються на світовому ринку позикових капіталів:

- а) векселі, акції, облігації, депозитні сертифікати;
- б) податкові декларації;
- в) страхові поліси;
- г) валютні ліміти?

161. Єврооблігації – це:

- а) короткострокові позики на національному ринку;
- б) міжнародні боргові зобов'язання, що розміщуються одночасно на ринках кількох країн;
- в) державні облігації однієї країни;
- г) внутрішні кредити.

162. Основні позичальники на ринку єврооблігацій – це:

- а) фізичні особи;
- б) уряди, міжнародні організації, транснаціональні корпорації;
- в) дрібні інвестори;
- г) тільки банки.

163. Облігації з «плаваючою» ставкою – це цінні папери:

- а) які не приносять доходу;
- б) дохідність яких змінюється залежно від ринкової процентної ставки;
- в) що погашаються через рік;
- г) які забезпечені золотом.

164. Конвертовані облігації дають власнику право:

- а) обміняти їх на акції компанії-емітента;
- б) повернути їх банку до погашення;
- в) вимагати фіксовану ціну купівлі;
- г) отримати податкову знижку.

165. Основна особливість європозик полягає у тому, що:

- а) вони розміщуються на ринку однієї держави;
- б) валюта позики є іноземною для позичальника і кредитора;
- в) вони не приносять прибутку;
- г) їх видають лише державні банки.

166. До якого з нижче перерахованих інтеграційних угруповань відносять таке визначення: «Інтеграційне угруповання, в рамках якого відбувається створення умов для вільного руху капіталу, робочої сили, послуг та інформації, що доповнюють безперешкодне переміщення товарів»:

- а) зона вільної торгівлі;
- б) спільний ринок;
- в) економічний і політичний союз;
- г) митний союз;
- д) валютний союз?

167. До якого з нижче перерахованих інтеграційних угруповань відносять таке визначення: «угода двох або більше держав про скасування митних зборів у їхній взаємній торгівлі»:

- а) зона вільної торгівлі;
- б) спільний ринок;
- в) економічний і політичний союз;
- г) митний союз;
- д) валютний союз?

168. До якого з нижче перерахованих інтеграційних угруповань відносять таке визначення: «Інтеграційне угруповання, в рамках якого відбувається створення умов для вільного руху капіталу, робочої

сили, послуг, інформації, товарів, проведення загальної економічної політики, загальна валюта»:

- а) зона вільної торгівлі;
- б) спільний ринок;
- в) економічний союз;
- г) митний союз;
- д) валютний союз?

169. Мексика – країна, в якій спостерігається надлишок некваліфікованої праці, а в США – надлишок кваліфікованої праці. З відкриттям торгівлі між країнами яка очікується зарплата для некваліфікованих робітників в довгостроковій перспективі:

- а) падає в обох країнах;
- б) падає в США, підвищується в Мексиці;
- в) підвищується в США, падає в Мексиці;
- г) зростає в обох країнах;
- д) підвищується в США?

170. Які наслідки прямого іноземного інвестування для приймаючої інвестиції країни:

- а) приймаюча країна в цілому програє, оскільки виграш робітників та інших категорій осіб не перевищує втрат інвесторів;
- б) приймаюча країна в цілому виграє, оскільки виграш споживачів більше, ніж втрати інвесторів приймаючої країни, змушених конкурувати з припливом іноземних активів;
- в) приймаюча країна ні виграє, але і не програє;
- г) пряме іноземне інвестування не вигідне для країн, що розвиваються;
- д) приймаюча країна в цілому виграє менше, оскільки виграш робітників та інших категорій осіб більше, ніж втрати інвесторів приймаючої країни, вимушених конкурувати з припливом управлінських і фінансових активів з країни базування?

171. Які наслідки прямого іноземного інвестування для країни базування багатонаціональної компанії (МНК):

- а) країна базування МНК в цілому виграє, оскільки вигоди самих інвесторів перевищують втрати робітників та інших категорій осіб;
- б) країна базування МНК в цілому програє, оскільки вигоди інвесторів не перевищують втрати робітників та інших категорій осіб;
- в) країна базування МНК не програє, але і не виграє;

г) пряме іноземне інвестування не властиве багатонаціональним компаніям;

д) країна базування МНК в цілому не може вигравати?

172. Які наслідки дозволу міграції робочої сили для приймаючої країни:

а) країна, що приймає робочу силу, в цілому виграє, оскільки виграш роботодавців переважає втрати робітників;

б) країна, що приймає робочу силу, в цілому програє, оскільки виграш роботодавців не переважає втрат робітників;

в) країна, що приймає, не виграє, але і не програє;

г) країна, що приймає робочу силу, програє в будь-якому випадку, у зв'язку з чим необхідно заборонити міжнародну міграцію робочої сили;

д) країна, що приймає робочу силу, в цілому виграє, оскільки виграш роботодавців не переважає втрат робітників?

173. Які наслідки міграції робочої сили для країни-еміграції (тієї країни, з якої виїжджає робоча сила):

а) країна еміграції програє, оскільки програш роботодавців не перевищує виграш робітників в результаті зменшення пропозиції робочої сили в країні;

б) країна еміграції виграє, оскільки виграші робітників перевищують програш роботодавців;

в) країна еміграції не виграє, але і не програє;

г) країна еміграції програє, тому необхідно заборонити еміграцію робочої сили;

д) країна еміграції виграє, оскільки програш роботодавців не перевищує виграш робітників в результаті зменшення пропозиції робочої сили в країні?

174. Введення митного тарифу на імпортні товари призводить до:

а) виграшу місцевих виробників у результаті підвищення цін на товари і програшу місцевих споживачів у зв'язку зі збільшенням цін на товари;

б) програшу місцевих виробників і місцевих споживачів;

в) виграшу місцевих виробників і споживачів;

г) втрати місцевих виробників та виграшу місцевих споживачів;

д) програшу місцевих виробників.

175. Мита, які накладаються на товари, що перевозяться транзитом через територію даної країни, називають:

- а) адвалорними;
- б) сезонними;
- в) імпортними;
- г) експортними;
- д) транзитними.

176. Експортне мито:

- а) збільшує внутрішню ціну;
- б) зменшує внутрішню ціну;
- в) завжди залишає внутрішні ціни незмінними;
- г) у змозі зменшити світову ціну, якщо країна, що експортує, має монополічне становище на світовому ринку;
- д) змінює внутрішні ціни.

177. Якщо іноземний уряд субсидує експорт на вашому національному ринку, то що б ви зробили для максимізації чистого національного добробуту:

- а) раділи можливості проводити імпортні операції;
- б) проводили відповідні заходи за допомогою оподаткування імпорту для захисту місцевої індустрії;
- в) субсидували ваш власний експорт на іноземні ринки;
- г) проводили відповідні заходи за допомогою квотування імпорту;
- д) оголосили б ембарго іноземному уряду?

178. Заборонний тариф передбачає, що:

- а) імпорт дорівнює експорту;
- б) імпорт дорівнює нулю;
- в) надлишок експорту;
- г) експорт дорівнює нулю;
- д) і імпорт, і експорт більше нуля.

179. Аргумент на користь тарифу, пов'язаний зі збільшенням рівня зайнятості:

- а) обґрунтований, оскільки введення тарифу збільшує рівень зайнятості;
- б) не обґрунтований, оскільки в дійсності введення тарифу знижує рівень зайнятості;
- в) обґрунтований, оскільки країна виграє, а також і її торгові партнери;
- г) не обґрунтований, оскільки збільшення рівня зайнятості відбувається за рахунок торгових партнерів, результатом чого можуть стати їхні відповідні заходи;

д) не обґрунтований, оскільки в дійсності введення тарифу знижує рівень зайнятості на 70 %.

180. Сучасне світове господарство – це:

- а) сукупність міжнародних економічних відносин і механізму їх реалізації;
- б) комплекс економічних відносин між окремими країнами;
- в) сукупність усіх форм міжнародної торгівлі;
- г) сукупність національних економік, що знаходяться в тісній взаємодії і взаємозв'язку;
- д) економіка зарубіжних країн.

181. Девальвація національної валюти означає:

- а) офіційне підвищення курсу національної валюти;
- б) зниження золотовалютних резервів країни;
- в) уряд підвищив ціну, за якою він купуватиме золото;
- г) встановлення плаваючого валютного курсу;
- д) обмеження конвертованості валюти.

182. Рахунок поточних операції платіжного балансу країни не включає:

- а) товарний експорт;
- б) чисті доходи від інвестиції;
- в) транспортні послуги іноземним державам;
- г) зміни в активах країни за кордоном;
- д) односторонні трансфертні платежі.

183. Які фактори впливають на валютний курс:

- а) темп інфляції, ціна цінних паперів на світовій біржі, курс золота і срібла, курс євро і долара;
- б) стан економіки, прискорення або затримка міжнародних платежів, ціна цінних паперів на світовій біржі;
- в) стан платіжного балансу, темп інфляції, курс євро і долара;
- г) прискорення або затримка міжнародних платежів, стан платіжного балансу, курс золота і срібла;
- д) темп інфляції, стан платіжного балансу, прискорення або затримка міжнародних платежів, стан економіки?

184. На які терміни зазвичай котируються курси – «форвард»:

- а) на 1, 2 і 6 місяців;
- б) 2, 4 і 8 місяців;

- в) 3 і 5 місяців;
- г) на 6, 7 і 12 місяців;
- д) на 1, 2,3 і 6 місяців?

185. Які фактори впливають на стан платіжного балансу:

- а) міжнародна конкуренція, крос-курс, форвард-курс;
- б) циклічні коливання економіки, валютно-фінансові фактори, форвард;
- в) зростання закордонних державних витрат, циклічні коливання економіки;
- г) валютно-фінансові фактори, ф'ючерсні операції, спот-курс;
- д) міжнародна конкуренція, циклічні коливання економіки, зростання закордонних державних витрат, валютно-фінансові фактори?

186. Міжнародний кредит – це:

- а) форма внутрішнього кредитування підприємств;
- б) рух позикового капіталу між країнами на умовах поворотності, терміновості й платності;
- в) система страхування валютних ризиків;
- г) безповоротна допомога.

187. Головна економічна основа розвитку міжнародного кредиту – це:

- а) інфляція;
- б) міжнародний поділ праці та інтернаціоналізація господарських зв'язків;
- в) внутрішнє споживання;
- г) державна монополія.

188. Основними кредиторами і позичальниками в системі міжнародного кредиту є:

- а) лише комерційні банки;
- б) приватні фірми, уряди, міжнародні організації;
- в) фізичні особи;
- г) пенсійні фонди.

189. Принцип поворотності міжнародного кредиту означає:

- а) безстрокове користування позикою;
- б) обов'язкове повернення позичених коштів;
- в) відсутність відсоткової ставки;
- г) використання коштів лише на споживання.

190. Який із принципів міжнародного кредиту передбачає сплату відсотків за користування позикою:

- а) забезпеченість;
- б) платність;
- в) цільовий характер;
- г) поворотність?

191. Міжнародний кредит сприяє:

- а) зменшенню прибутків підприємств;
- б) концентрації та централізації капіталу;
- в) скороченню міжнародної торгівлі;
- г) зниженню інвестицій.

192. Основна функція міжнародного кредиту – це:

- а) збільшення податкових надходжень;
- б) перерозподіл позикового капіталу між країнами;
- в) фінансування соціальних програм;
- г) регулювання внутрішнього споживання.

193. Економія витрат обігу у сфері міжнародних розрахунків досягається завдяки:

- а) використанню готівки;
- б) заміні реальних грошей кредитними;
- в) підвищенню мит;
- г) зменшенню експортних поставок.

194. Кредитним засобом міжнародних розрахунків є:

- а) сертифікат якості;
- б) вексель або чек;
- в) митна декларація;
- г) контракт на поставку.

195. Джерелами міжнародного кредиту є:

- а) бюджетний дефіцит;
- б) тимчасово вільні кошти підприємств і накопичення держави;
- в) кредити споживачів;
- г) іноземні пожертви.

196. Міжнародний кредит впливає на відтворення капіталу, тому що:

- а) обмежує фінансові потоки;
- б) забезпечує безперервність кругообігу капіталу;
- в) спричиняє дефіцит ресурсів;
- г) зменшує інвестиції у виробництво.

197. Цільовий характер міжнародного кредиту означає:

- а) свободу використання коштів;
- б) визначення конкретного об'єкта позики;
- в) надання кредиту без договору;
- г) зниження валютних резервів.

198. Міжнародний кредит і внутрішній кредит пов'язані тим, що:

- а) мають однакові об'єкти кредитування;
- б) забезпечують зміну форм вартості у процесі відтворення;
- в) регулюються лише приватним правом;
- г) не впливають на економіку.

199. Вплив міжнародного кредиту на економіку проявляється у:

- а) стимулюванні експорту, інвестицій та технічного розвитку;
- б) скороченні обсягів виробництва;
- в) підвищенні інфляції;
- г) обмеженні зовнішньої торгівлі.

200. У сучасних умовах міжнародний кредит виконує також функцію:

- а) фінансової звітності;
- б) регулювання економіки;
- в) інструмента інфляційного тиску;
- г) збереження золотовалютних резервів.

201. Валютні операції з негайною поставкою оплати називаються:

- а) спот;
- б) форвард;
- в) ф'ючерсні;
- г) крос-курс;
- д) своп.

202. Чим обумовлено розвиток міжнародних валютних відносин:

- а) зростанням виробничих сил;
- б) створенням світового ринку;
- в) поглибленням міжнародного поділу праці;

- г) формуванням світової системи господарства;
- д) формуванням Міжнародного валютного фонду?

203. «Акредитивом» називається:

- а) банківська операція, за допомогою якої банк за дорученням клієнта отримує платіж від імпортера за відвантажені на його адресу товари за надані послуги, зараховуючи ці кошти на рахунок експортера в банку;
- б) доручення одного банку іншому виплатити переказоодержувачу певну суму;
- в) угода, в силу якої банк зобов'язується на прохання клієнта здійснити оплату документів третій особі;
- г) угода, в силу якої банк зобов'язується дати кредит третій особі;
- д) доручення одного банку іншому банку, в силу якого той банк зобов'язується дати кредит третій особі.

204. Офіційні резерви являють собою:

- а) розділ торгового балансу;
- б) розділ платіжного балансу;
- в) валютну виручку від експорту товарів;
- г) бюджетні кошти, призначені для оплати зовнішнього боргу країни;
- д) запаси ВКВ на рахунках МВФ.

205. Дефіцит платіжного балансу за поточними операціями фінансується в основному:

- а) чистим відтоком капіталу;
- б) чистим припливом капіталу;
- в) зменшенням офіційних резервів;
- г) збільшенням обсягу експорту;
- д) позиками МВФ.

206. Угоду, в силу якої банк зобов'язується на прохання клієнта здійснити оплату документів третій особі або здійснити оплату акцепт тратти, неогоціацію (покупку) документів, називають:

- а) інкасовою формою розрахунків;
- б) акредитивною формою розрахунків;
- в) відкритим рахунком;
- г) рахунком поточних операцій;
- д) рахунком офіційних резервів.

207. Платіжний баланс країни складається з таких розділів:

- а) баланс поточних операцій, баланс капіталів і офіційні резерви;
- б) баланс зовнішньої торгівлі, баланс поточних операцій та офіційні резерви;
- в) торговий баланс і баланс капіталів;
- г) баланс активів за кордоном та активів з-за кордону;
- д) товарний експорт, товарний імпорт, експорт та імпорт послуг.

208. Рахунок поточних операцій у складі платіжного балансу країни включає в себе:

- а) товарний експорт та імпорт, експорт та імпорт послуг;
- б) чисті доходи від інвестицій, чисті доходи від руху капіталу;
- в) односторонні трансфертні платежі, валютні резерви;
- г) товарний експорт та імпорт, експорт та імпорт послуг; чисті доходи від інвестицій;
- д) поточні трансфертні платежі; експорт та імпорт товарів і послуг; чисті доходи від інвестицій.

209. На основі яких валют обчислюється курс СДР:

- а) національних валют країн-членів МВФ;
- б) національних валют країн-учасниць Європейського валютного союзу;
- в) долара США, ієни, євро і фунта стерлінга;
- г) долара США, ієни та швейцарського франка;
- д) долара США і фунта стерлінга?

210. Спільною валютою країн-членів Європейського валютного союзу є:

- а) ЕКЮ;
- б) СДР;
- в) Євро;
- г) Фунт стерлінгів;
- д) Швейцарський франк.

211. Євродолар – це:

- а) американський долар, що знаходиться в західноєвропейському банку в якості вкладу;
- б) валюта західноєвропейської країни, що знаходиться в американському банку в якості вкладу;
- в) грошова одиниця, що застосовується в розрахунках між США і країнами-членами ЄС;

- г) курс євро до долара;
- д) курс американського долара до Євро.

212. Об'єктивними передумовами набуття статусу резервної валюти є:

- а) розвинена мережа кредитно-банківських установ;
- б) панівні позиції країни у світовому виробництві;
- в) організований і ємний ринок позичкових капіталів;
- г) лібералізація валютних операцій;
- д) вільна оборотність валют.

213. Як може вплинути на фізичний обсяг експорту й імпорту країни зниження ціни її валюти в іноземних валютах:

- а) експорт знизиться, імпорт зросте;
- б) експорт зросте, а імпорт знизиться;
- в) експорт та імпорт зростуть;
- г) імпорт та експорт зменшаться;
- д) фізичний обсяг експорту й імпорту не зміниться.

214. Основна частина угод на валютних ринках і валютних біржах відбувається між:

- а) банками;
- б) міжнародними валютно-фінансовими організаціями;
- в) урядами країн;
- г) приватними корпораціями-експортерами та імпортерами товарів;
- д) ТНК.

215. Які з перерахованих операцій за інших рівних умов призводять до збільшення пропозиції іноземної валюти на внутрішньому ринку:

- а) імпорт товарів;
- б) імпорт капіталу;
- в) експорт товарів;
- г) експорт капіталу;
- д) імпорт послуг?

216. Активне сальдо платіжного балансу збільшується, якщо в країні:

- а) знизяться реальні процентні ставки;
- б) підвищаться реальні процентні ставки;
- в) зменшиться приплив капіталу з-за кордону;

- г) зростуть обсяги імпорту;
- д) зростуть темпи інфляції.

217. Курс валют, який за форвардною операцією нижчий, ніж за готівковою, називається:

- а) премія;
- б) дисконт;
- в) маржа;
- г) спред;
- д) пункт.

218. Міжнародні резервні активи країни включають:

- а) внутрішні державні облігації;
- б) запаси вітчизняної валюти в обігу;
- в) розділ платіжного балансу;
- г) кредити комерційних банків населенню;
- д) національні пенсійні фонди.

219. Регулювання платіжного балансу, що полягає в наданні субсидій експортерам, підвищенні імпортних мит, скасуванні податку з відсотків іноземним власникам цінних паперів, являє собою:

- а) розділ торгового балансу;
- б) фінансову політику;
- в) валютні обмеження;
- г) спеціальні державні заходи;
- д) валютну виручку від експорту товарів.

220. Які фактори впливають на стан платіжного балансу:

- а) міжнародна конкуренція;
- б) циклічні коливання економіки;
- в) зростання закордонних державних витрат;
- г) посилення міжнародної фінансової взаємодопомоги;
- д) валютно-фінансові фактори?

221. Оплата, здійснена імпортерами до відвантаження товарів, а іноді навіть до їх виробництва, називається:

- а) інкасо;
- б) банківський переказ;
- в) вексель;
- г) чек;
- д) аванс.

222. Який фактор впливає на валютні курси:

- а) темп інфляції;
- б) стан платіжного балансу;
- в) процентні ставки;
- г) прискорення або затримка міжнародних платежів;
- д) організація міжнародних платежів?

223. Операція, коли виробник обладнання продає його лізинговій компанії, яка здає це обладнання в оренду споживачеві, називається:

- а) поворотний лізинг;
- б) стандартний лізинг;
- в) чистий лізинг;
- г) мокрий лізинг;
- д) відновлений лізинг.

224. Міжнародна валютна ліквідність – це:

- а) регламентація міжнародних розрахунків;
- б) стабільність і еластичність валютного механізму;
- в) здатність країни забезпечувати своєчасне погашення своїх міжнародних зобов'язань;
- г) міжнародний обмін платіжно-розрахунковими засобами;
- д) бартер.

225. Рахунок поточних операцій платіжного балансу країни не включає:

- а) товарний експорт;
- б) чисті доходи від інвестицій;
- в) транспортні послуги іноземним державам;
- г) зміни в активах країни за кордоном;
- д) односторонні трансфертні платежі.

226. Види валютних систем:

- а) національна, світова;
- б) біржа, ринок;
- в) вивезення / ввезення золота;
- г) міжнародна, державна;
- д) інтернаціональна, національна.

227. На яких принципах будується міжнародний кредит:

- а) цілісність, тимчасовість, забезпеченість;
- б) зворотність, терміновість, платність, матеріальна забезпеченість, цільовий характер;

- в) багатофункціональність, цільовий характер, цілісність, терміновість;
- г) безстроковість, валюта платежу;
- д) класифікованість, нескінченність?

228. Валютна операція, що поєднує купівлю-продаж двох валют на умовах негайної поставки з одночасною контругодою на певний термін і тими ж валютами називається:

- а) спот;
- б) форвард;
- в) своп;
- г) ф'ючерс;
- д) крос-курс.

229. Які валютні операції одночасно є методами страхування валютного ризику:

- а) своп, спот, ф'ючерс;
- б) своп, форвард, ф'ючерс;
- в) арбітраж, своп, спот;
- г) форвард, ф'ючерс, арбітраж;
- д) крос-курс, форвард, своп?

230. Випущені НБУ банкноти забезпечуються:

- а) надбанням держави;
- б) активами НБУ;
- в) золотим запасом країни;
- г) активами всієї кредитної системи країни;
- д) пасивами всієї кредитної системи країни.

231. Міжнародна інвестиційна діяльність – це:

- а) процес внутрішнього кредитування підприємств;
- б) переміщення капіталу між країнами з метою отримання прибутку;
- в) обмін товарами без оплати;
- г) система соціальних виплат.

232. Основною формою переміщення капіталу між країнами є:

- а) дотації;
- б) інвестиції, позики та кредити;
- в) трансферти;
- г) благодійні внески.

233. До позитивних наслідків імпорту капіталу належить:

- а) відтік фінансових ресурсів;
- б) створення нових виробничих потужностей і робочих місць;
- в) зменшення інвестиційного потенціалу;
- г) зростання дефіциту бюджету.

234. Прямі інвестиції – це:

- а) короткострокові спекулятивні операції;
- б) вкладення капіталу для отримання довгострокового контролю над об'єктом;
- в) кредити на споживчі потреби;
- г) купівля державних облігацій.

235. Портфельні інвестиції – це:

- а) вкладення капіталу в цінні папери без контролю над підприємством;
- б) створення дочірніх підприємств за кордоном;
- в) придбання нерухомості для використання;
- г) безвідсоткові позики.

236. За класифікацією МВФ, до груп інвестицій у балансі руху капіталів належать:

- а) прямі, портфельні та інші інвестиції;
- б) коротко- і довгострокові позики;
- в) державні дотації;
- г) лише кредити.

237. Основна мета міжнародних інвестицій:

- а) створення робочих місць у державному секторі;
- б) отримання підприємницького прибутку і довгострокового економічного інтересу;
- в) покриття дефіциту бюджету;
- г) стабілізація валютного курсу.

238. Головні причини зростання обсягів прямих іноземних інвестицій у 1980–1990-х роках:

- а) посилення митного контролю;
- б) дерегулювання, приватизація, лібералізація торгівлі;
- в) націоналізація підприємств;
- г) закриття ринків.

239. Основна відмінність прямих інвестицій від портфельних полягає у:

- а) формі валюти;
- б) наявності або відсутності контролю над об'єктом;
- в) тривалості контракту;
- г) країні-одержувачі.

240. Ринки, що формуються, – це:

- а) фінансові ринки країн із низьким рівнем розвитку;
- б) ринки з високою стабільністю;
- в) ринки, де діють лише державні інвестори;
- г) внутрішні валютні ринки.

241. Основними критеріями віднесення ринку до розвиненого або такого, що формується, є:

- а) рівень волатильності, зрілість фінансового сектору, роль у перерозподілі ресурсів;
- б) кількість банків;
- в) чисельність населення;
- г) наявність природних ресурсів.

242. Казначейські векселі – це:

- а) короткострокові державні боргові цінні папери, що продаються зі знижкою;
- б) акції корпорацій;
- в) корпоративні облігації;
- г) банківські сертифікати.

243. Казначейські облігації – це:

- а) короткострокові кредити банків;
- б) довгострокові державні боргові зобов'язання;
- в) корпоративні депозити;
- г) облігації приватних компаній.

244. Головна мета інвестиційної політики держави:

- а) контроль за рухом валютних резервів;
- б) створення сприятливих умов для залучення інвестицій і розвитку економіки;
- в) обмеження експорту капіталу;
- г) стимулювання дефіциту бюджету.

245. Глобалізація ринку інвестицій призводить до:

- а) ізоляції національних економік;
- б) концентрації капіталу у регіонах з найвищою ефективністю;
- в) зниження конкурентоспроможності компаній;
- г) зменшення міжнародних потоків капіталу.

246. Використання якого джерела капіталовкладень менш розвиненими країнами буде найменш імовірним:

- а) внутрішні заощадження;
- б) іноземні інвестиції;
- в) іноземні позики;
- г) міжнародні економічні організації;
- д) валові заощадження?

247. Хеджування в міжнародних фінансах – це:

- а) прийняття на себе ризику;
- б) переуступка ризику;
- в) усунення ризику;
- г) процентний ризик;
- д) кредитний ризик.

248. Центральний банк, продаючи велику кількість державних цінних паперів на відкритому ринку, має на меті:

- а) зробити кредит більш доступним;
- б) збільшити обсяг інвестицій;
- в) знизити облікову ставку;
- г) зменшити кількість грошей в обігу;
- д) збільшити кількість грошей в обігу.

249. Реальний валютний курс – це співвідношення, в якому:

- а) валюта однієї країни обмінюється на валюту іншої країни;
- б) товари однієї країни можуть бути продані в обмін на товари іншої країни;
- в) національна валюта обмінюється на золото;
- г) відтік капіталів з країни врівноважується припливом капіталів до країни;
- д) центральний банк країни обмінює національну валюту на іноземну.

250. Чим визначається курс валюти в системі плаваючих валютних курсів:

- а) обсягом експорту країни;
- б) обсягом імпорту країни;

- в) попитом і пропозицією на валютному ринку;
- г) попитом і пропозицією на світових товарних ринках;
- д) розміром золотого запасу країни?

251. Чи дозволяється відкриття іноземним банкам дочірнього банку в РК:

- а) не дозволяється;
- б) дозволяється без обмежень;
- в) дозволяється після закінчення року після відкриття представницького офісу;
- г) не класифікується;
- д) не передбачено законодавством РК?

252. Прямі інвестиції резидентів за кордон:

- а) тільки ліцензуються;
- б) тільки реєструються;
- в) ліцензуються і реєструються в залежності від умов, обумовлених законодавством;
- г) не класифікуються;
- д) не передбачені законодавством.

253. До якого сектору економіки належить діяльність Центрального банку країни:

- а) сектор державного управління;
- б) грошово-кредитне регулювання;
- в) банки;
- г) малий бізнес;
- д) великий бізнес?

254. Якщо обмінний курс гривні до долара США змінився з 40 грн до 35 грн за 1 долар США, то ціна гривні:

- а) піднялася, а курс долара виріс щодо гривні;
- б) впала, а курс долара виріс щодо гривні;
- в) впала, а долар знецінився щодо гривні;
- г) піднялася, а долар девальвований відносно гривні;
- д) піднялася, а долар револьвований щодо гривні,

255. Що включає в себе реєстрація валютних операцій, пов'язаних із рухом капіталу:

- а) реєстрацію договору в цілому;
- б) реєстрацію разової операції в рамках договору;

- в) реєстрацію частини договору;
- г) не передбачено законодавством;
- д) реєстрація окремих пунктів в рамках договору?

256. Національна валютна система включає такі елементи:

- а) національну валюту, її курс і умови конвертованості; контроль за експортом та імпортом;
- б) умови функціонування національного ринку валюти і золота; біржових угоди;
- в) валютні обмеження; податкову систему; біржу цінних паперів;
- г) умови функціонування національного ринку валюти і золота; національну валюту, її курс і умови конвертованості; валютні обмеження;
- д) умови функціонування національного ринку валюти і золота; контроль за імпортом та експортом.

257. Міжнародна валютна система включає в себе:

- а) регіональні міжнародні валюти, ринок товарів і послуг;
- б) порядок забезпечення міжнародних розрахунків, ціни на цінні папери, ринок праці;
- в) валютні ринки, ринки золота і срібла, ціни на цінні папери;
- г) порядок забезпечення міжнародних розрахунків, національні валюти, ринок праці, колективні міжнародні валюти, валютні ринки і ринки золота;
- д) ринок праці і ринок капіталу.

258. Вільно конвертована валюта може:

- а) вільно обмінюватися на золото;
- б) вільно обмінюватися на будь-яку валюту;
- в) обмінюватися на долари;
- г) обмінюватися на валюти провідних країн;
- д) купуватися і продаватися на валютних біржах.

259. Резервна валюта – це:

- а) національні грошово-кредитні кошти провідних країн, що використовуються в міжнародних розрахунках;
- б) грошово-кредитні кошти країни, що знаходяться на рахунках МВФ і призначені для оплати зовнішнього боргу;
- в) офіційні золоті запаси країни;
- г) національна валюта, що функціонує тільки в межах однієї країни;
- д) раціональна валюта, що має золотий зміст.

260. Система золотого стандарту виключає:

- а) розмін банкнот на золото;
- б) фіксований золотий вміст національної валюти;
- в) вільне ввезення та вивезення золота;
- г) вільно плаваючі курси валют;
- д) золотий паритет.

261. Розмін банкнот на золото і вільне ввезення і вивезення золота з країни характерні для системи:

- а) золотомонетного стандарту;
- б) золотодоларового стандарту;
- в) Генуезької конференції;
- г) Ямайської конференції;
- д) Маастрихтської угоди.

262. Девізи являють собою:

- а) колективні валюти країн-учасниць валютної системи;
- б) вільно конвертовані валюти;
- в) національні валюти промислово розвинених країн;
- г) будь-які платіжні засоби в іноземній валюті;
- д) золоті злитки певної ваги і чистоти.

263. На Генуезькій конференції 1922 р. в якості девізної валюти були обрані:

- а) долар США і фунт стерлінгів;
- б) фунт стерлінгів та італійська ліра;
- в) італійська ліра та долар США;
- г) долар США, фунт стерлінгів та італійська ліра;
- д) долар США і швейцарський франк.

264. Міжнародна валютна система була організована у формі золотовалютного стандарту на:

- а) Генуезькій конференції 1922 р.;
- б) Бреттон-Вудській конференції 1944 р.;
- в) нараді країн-членів МВФ 1947 р.;
- г) Ямайській конференції 1976 р.;
- д) Маастрихтській угоді 1982 р.

265. Долар США став резервною валютою й обмінювався на золото за курсом 35 доларів за 1 троїцьку унцію в результаті рішень:

- а) Генуезької конференції 1922 р.;
- б) Бреттон-Вудської конференції 1944 р.;

- в) наради країн-членів МВФ 1947 р.;
- г) урядових органів США в 1971р.;
- д) Ямайської конференції 1976 р.

266. Транснаціональна корпорація (ТНК) – це:

- а) компанія, що діє лише на внутрішньому ринку;
- б) група підприємств, які функціонують у різних країнах, але керуються з єдиного центру;
- в) державна установа, що займається експортом;
- г) асоціація банків.

267. Основою розвитку ТНК є:

- а) централізація виробництва лише в одній країні;
- б) інтернаціоналізація виробництва та капіталу;
- в) обмеження експорту;
- г) зменшення обсягів торгівлі.

268. За структурним критерієм до ТНК належать фірми, які:

- а) мають філії щонайменше у двох країнах;
- б) працюють лише на національному ринку;
- в) діють у межах однієї галузі;
- г) є державними підприємствами.

269. За критерієм результативності ТНК визначаються за показниками:

- а) чисельності персоналу;
- б) обсягів продажу, прибутку, активів;
- в) рівня заробітної плати;
- г) кількості офісів.

270. Згідно з критерієм поведінки, фірма є транснаціональною, якщо її менеджмент:

- а) мислить інтернаціонально;
- б) орієнтується лише на внутрішній ринок;
- в) працює за принципом аутсорсингу;
- г) діє без стратегії.

271. За визначенням Організації економічного співробітництва та розвитку, ТНК – це:

- а) група підприємств, розташованих у різних країнах, під єдиним контролем;

- б) приватна компанія без закордонних філій;
- в) державний банк;
- г) асоціація інвесторів.

272. Фінанси ТНК – це:

- а) система внутрішніх державних податків;
- б) грошові відносини, що виникають у процесі формування і використання капіталу, доходів і фондів корпорації;
- в) бухгалтерський облік прибутку;
- г) внутрішній бюджет фірми.

273. Основна мета фінансів ТНК:

- а) контроль за податками;
- б) ефективне використання ресурсів і мінімізація ризиків;
- в) зменшення активів;
- г) підтримка державного бюджету.

274. Які функції виконують фінанси ТНК:

- а) формування, розподіл і контроль капіталу, доходів і грошових фондів;
- б) тільки інвестування;
- в) лише оподаткування;
- г) фінансування державних програм?

275. Основні функції фінансового управління ТНК включають:

- а) управління дебіторською і кредиторською заборгованістю;
- б) визначення валютного курсу;
- в) надання кредитів урядам;
- г) контроль митних зборів.

276. На сучасному етапі керування фінансами ТНК акцентує увагу на:

- а) скороченні міжнародної торгівлі;
- б) пошуку ефективних джерел фінансування і дивідендній політиці;
- в) підвищенні податків;
- г) ліквідації філій.

277. Внутрішньокорпоративні міжнародні ринки ТНК формуються через:

- а) незалежну діяльність національних підприємств;
- б) створення філій і дочірніх компаній за кордоном;

- в) обмеження зовнішніх інвестицій;
- г) державне фінансування.

278. Ефективність фінансів ТНК визначається:

- а) співвідношенням позикового і власного капіталу;
- б) кількістю працівників;
- в) політичними факторами;
- г) кількістю партнерів.

279. Головною метою контролю у фінансах ТНК є:

- а) визначення валютного курсу;
- б) перевірка відповідності витрат і доходів запланованим показникам;
- в) збільшення адміністративних витрат;
- г) утворення нових податків.

280. У фінансовій діяльності ТНК активно використовують:

- а) лише національні ринки;
- б) усі інструменти світового фінансового ринку;
- в) тільки банківські депозити;
- г) золотовалютні резерви держав.

281. У період дії золотодоларового стандарту встановилася система:

- а) жорстких фіксованих валютних курсів;
- б) керованих фіксованих валютних курсів;
- в) вільно плаваючих валютних курсів;
- г) гнучких курсів валют;
- д) регульованих гнучких курсів валют.

282. До одного з принципів міжнародної валютної системи, прийнятої на Ямайській конференції, відносять:

- а) використання долара як засобу міжнародних розрахунків;
- б) використання фунта стерлінгів як міжнародного платіжного засобу;
- в) встановлення права вибору країнами будь-якого режиму валютного курсу;
- г) введення системи фіксованих валютних курсів;
- д) введення стандарту ЕКЮ.

283. Ямайська конференція 1976 р. призвела до утворення системи:

- а) золотого стандарту;
- б) золотодевізного стандарту;

- в) золотодоларового стандарту;
- г) багатовалютного стандарту;
- д) золотовалютного стандарту.

284. Після Ямайської конференції 1976 року в м. Кінгстоні валютні відносини між країнами стали ґрунтуватися на:

- а) золотому паритеті;
- б) керованих фінансованих курсах національних валют;
- в) вільно плаваючих курсах національних валют;
- г) застосування колективних валют;
- д) золотом паритеті.

285. Ціна, що сплачується в національній валюті за одиницю іноземної валюти, являє собою:

- а) платіжний баланс;
- б) валютний курс;
- в) валютний паритет;
- г) міжнародну розрахункову ціну;
- д) валютний тариф.

286. На динаміку курсу національної валюти впливають:

- а) купівельна спроможність валюти і рівень інфляції в країні, ВВП, стан внутрішніх і зовнішніх боргів країни;
- б) стан платіжного балансу, ВВП, стан зовнішнього боргу країни;
- в) рівень процентних ставок в країні, стан боргів країни, ВВП;
- г) рівень дефіциту, ціна цінних паперів, ціна золота і срібла на міжнародній біржі;
- д) купівельна спроможність валюти і рівень інфляції в країні, стан платіжного балансу, динаміка ВНП країни, рівень процентних ставок у країні.

287. Валютні інтервенції являють собою:

- а) вплив на курс іноземної валюти шляхом купівлі-продажу національної валюти;
- б) вплив на курс національної валюти шляхом купівлі-продажу іноземної валюти;
- в) регулювання урядом припливу і відтоку іноземних капіталів;
- г) дії уряду, спрямовані на прискорені на прискорення міжнародних розрахунків;
- д) стимулювання експорту товарів із метою збільшення припливу в країну іноземної валюти.

288. Валютні інтервенції мають на меті:

- а) регулювання курсу національної валюти;
- б) регулювання курсу іноземної валюти;
- в) залучення в країну іноземних інвестицій;
- г) підвищення банківських процентних ставок;
- д) регулювання діяльності валютної біржі.

289. Девальвація означає:

- а) що товари країни стають на міжнародному ринку дешевше;
- б) що товари, куплені за кордоном, стають дорожчими;
- в) що обмінний курс національної валюти знижується;
- г) регресію;
- д) прогрес.

290. Девальвація національної валюти обумовлює:

- а) подорожчання імпорту і падіння попиту на національну валюту;
- б) негативні наслідки для імпортерів;
- в) здешевлення імпорту й збільшення попиту на національну валюту;
- г) негативні наслідки для експортерів;
- д) подорожчання імпорту і падіння попиту на національну валюту.

291. Підвищення обмінного курсу національної валюти називається:

- а) девальвацією;
- б) ревальвацією;
- в) валютною інтервенцією;
- г) конвертацією;
- д) інфляцією.

292. Світова економіка – це:

- а) сфера стійких товарно-грошових відносин між країнами, заснована на міжнародному поділі праці;
- б) система кредитних відносин між країнами;
- в) сукупність національних економік країн світу, пов'язаних між собою обміном товарів, послуг і рухом факторів виробництва;
- г) об'єднання країн у міжнародні економічні організації.

293. Для етапу розвитку світової економіки, який розпочався у 70-ті рр. ХХ ст., характерні:

- а) кризові явища, які посилили тенденції до автаркії;
- б) початок переходу промислово розвинених країн до інтенсивного типу економічного зростання на основі сучасних наукомістких і ресурсозбережних виробництв;
- в) розпад колоніальної системи і виникнення найбільших транснаціональних корпорацій, які стали важливим елементом світової економіки;
- г) захоплення найбільшими компаніями основних світових джерел сировини і ринків збуту.

294. Політика автаркії полягає у:

- а) посиленні орієнтації національної економіки;
- б) встановленні економічних санкцій щодо країни з боку інших країн;
- в) добровільній самоізоляції економіки країни від світової економіки.

295. Рівень економічного розвитку країни характеризує показник:

- а) ВВП на душу населення на рік;
- б) частка обробної промисловості в обсязі промислової продукції;
- в) загальний обсяг ВВП, вироблений за рік;
- г) торговий баланс країни.

296. У світовій економіці промислово розвинені країни і країни перехідної економіки можна виділити на основі таких критеріїв:

- а) щорічні темпи інфляції, рівень безробіття;
- б) економічний потенціал країни;
- в) ВВП на душу населення, галузева та інституційна структура економіки, соціальна структура суспільства;
- г) річні темпи зростання ВВП.

297. Деякі багаті країни не є промислово розвиненими, а належать до країн, що розвиваються, у зв'язку з:

- а) аграрною структурою економіки;
- б) рівнем національного доходу на душу населення;
- в) монокультурним характером економіки;
- г) особливостями інституційної структури економіки.

298. Сьогодні понад 70 % світового експорту забезпечують країни:

- а) промислово розвинені;
- б) що розвиваються;
- в) країни перехідної економіки;
- г) країни, що розвиваються, і країни перехідної економіки в сукупності.

299. Ознаки відкритої економіки такі:

- а) експорт перевищує імпорт;
- б) зовнішньоторговельний оборот досягає 25 % від ВВП;
- в) імпорт перевищує експорт;
- г) зовнішньоторговельний оборот досягає 10 % від ВВП.

300. Коефіцієнт еластичності зовнішньоторговельного обороту щодо ВВП показує:

- а) ступінь відкритості національної економіки;
- б) структуру ВВП;
- в) зміну структури зовнішньоторговельного обороту.

301. Міжнародні розрахунки – це:

- а) система внутрішніх платежів між банками однієї країни;
- б) система механізмів виконання грошових вимог і зобов'язань між суб'єктами різних країн;
- в) лише державні операції з валютою;
- г) форма безоплатних переказів.

302. Необхідність міжнародних розрахунків зумовлена:

- а) розвитком внутрішнього ринку;
- б) міжнародною торгівлею, рухом капіталу й міграційними процесами;
- в) лише імпортом товарів;
- г) банківськими операціями всередині країни.

303. Основними суб'єктами міжнародних розрахунків є:

- а) лише банки;
- б) експортери, імпортери, банки, держави, міжнародні організації;
- в) виключно фізичні особи;
- г) інвестиційні фонди.

304. Основні форми міжнародних розрахунків:

- а) аванс, акредитив, інкасо, банківський переказ, вексель, чек;
- б) готівковий розрахунок і бартер;
- в) безоплатна допомога;
- г) лише кліринг.

305. Авансовий платіж означає:

- а) оплату товару після його отримання;
- б) попередню оплату імпортером ще до поставки товару;
- в) відстрочку платежу;
- г) обмін товару на товар.

306. Акредитив – це:

- а) угода, за якою банк зобов'язується оплатити документи бенефіціару за дорученням клієнта;
- б) договір страхування експортера;
- в) готівковий розрахунок між партнерами;
- г) державна субсидія.

307. Перевага акредитива для експортера полягає у:

- а) наявності банківської гарантії платежу;
- б) безкоштовності операції;
- в) відсутності посередників;
- г) відмові від контролю.

308. До видів акредитивів належать:

- а) безвідзивні, відзивні, підтверджені, непідтверджені, револьверні, трансферабельні;
- б) готівкові і безготівкові;
- в) прямі і непрямі;
- г) внутрішні і зовнішні.

309. Інкасо – це форма розрахунків, за якою:

- а) банк експортера зобов'язується оплатити товари за власний кошт;
- б) банк за дорученням експортера одержує платіж від імпортера проти передання документів;
- в) гроші сплачуються авансом;
- г) здійснюється лише переказ готівки.

310. Кліринг – це:

- а) система взаємозаліку вимог і зобов'язань між країнами;
- б) оплата готівкою;
- в) продаж товарів без договору;
- г) страхування платежів.

311. Основні чинники, що впливають на стан міжнародних розрахунків:

- а) умови контрактів, валютне законодавство, банківська практика, міжнародні звичаї;
- б) лише ціна товарів;
- в) курс акцій;
- г) кількість учасників.

312. Міжнародні розрахунки здійснюються переважно у формі:

- а) готівкових платежів;
- б) безготівкових операцій через банківські рахунки;
- в) натурального обміну;
- г) вексельного заліку між державами.

313. Основною функцією платіжного балансу є:

- а) відображення всіх економічних операцій країни із зовнішнім світом;
- б) підрахунок державних витрат;
- в) облік внутрішніх інвестицій;
- г) аналіз кредитів приватних осіб.

314. Від'ємне сальдо платіжного балансу означає:

- а) приплив іноземної валюти;
- б) перевищення витрат над надходженнями;
- в) збільшення резервів;
- г) стабільність валютного курсу.

315. Якщо сальдо платіжного балансу додатне, це призводить до:

- а) ревальвації національної валюти;
- б) девальвації валюти;
- в) дефіциту резервів;
- г) зменшення експорту.

316. Коефіцієнт еластичності попиту за доходами показує:

- а) частку імпорту в зовнішньоторговельному обороті країни;
- б) випередження темпів зростання імпорту порівняно з темпами зростання експорту;
- в) на скільки відсотків змінюється імпорт, якщо доходи в країні змінюються на 1 %.

317. Порівняння обсягів ВВП, підрахованих за офіційними валютними курсами національних валют до долара США:

- а) веде до заниження реальних обсягів ВВП розвинених країн порівняно з країнами, що розвиваються;
- б) веде до завищення реальних обсягів ВВП розвинених країн у порівнянні з країнами, що розвиваються;
- в) не спотворює реальні обсяги ВВП.

318. Для слаборозвинених країн більш актуальними, ніж для країн перехідної економіки, є проблеми:

- а) дефіциту капіталу, низької кваліфікації робочої сили;
- б) продовольчі;
- в) приватизації промисловості;
- г) «втечі» капіталів за кордон.

319. У країнах, що розвиваються, у виробництві ВВП частка неформального сектора, бартерних угод, виробництва домашніх господарств у порівнянні з розвиненими країнами:

- а) більша;
- б) менша.

320. Взаємозалежність національних економік означає, що:

- а) зростання доходу в одній країні стимулює зростання доходу в інших країнах;
- б) обов'язкова координація макроекономічної політики;
- в) країни обов'язково беруть участь у митних союзах;
- г) країни зобов'язані погоджувати параметри державного бюджету.

321. Якщо відомі обсяги експорту й імпорту країни, то це дозволяє обчислити:

- а) експортну квоту;
- б) зовнішньоторговельну квоту;
- в) торговий баланс;
- г) оборот зовнішньої торгівлі.

322. Питома вага товару у світовому експорті становить 11 %. Питома вага даного товару в експорті країни становить 6 %. На основі зазначених даних можна розрахувати:

- а) коефіцієнт темпів міжнародного поділу праці;
- б) експортну квоту;
- в) коефіцієнт відносної експортної спеціалізації країни;
- г) коефіцієнт покриття.

323. Головне питання, відповідь на яке прагнуть дати всі теорії міжнародної торгівлі:

- а) хто бере участь у міжнародній торгівлі;
- б) які вигоди отримують учасники міжнародної торгівлі;
- в) які товари беруть участь у зовнішньоторговельному обміні;
- г) скільки товарів бере участь у міжнародній торгівлі.

324. Виберіть аргумент на захист протекціонізму:

- а) мита й інші протекціоністські заходи знижують рівень добробуту торгуючих країн, оскільки ведуть до подорожчання всіх товарів;
- б) протекціоністські заходи завжди вигідні виробникам вітчизняних товарів, що конкурують з імпортом;
- в) протекціоністські заходи можуть знизити ефективність структур національної економіки, оскільки можуть зберегти неефективну галузь;
- г) мита є джерелом доходів державного бюджету.

325. З перерахованих нижче припущень НЕ відповідає теорії абсолютних переваг у міжнародній торгівлі А. Сміта таке:

- а) витрати виробництва постійні;
- б) транспортні витрати дорівнюють нулю;
- в) у створенні вартості товару беруть участь три фактори: праця, капітал і земля;
- г) немає обмежень зовнішньої торгівлі.

326. Міжнародне фінансове право – це:

- а) сукупність норм, що регулюють внутрішні податки;
- б) сукупність юридично закріплених норм і принципів, які регулюють міжнародні фінансові відносини;
- в) система національних бюджетів;
- г) набір бухгалтерських правил.

327. Джерелами міжнародного публічного фінансового права є:

- а) Статут ООН, Декларація про принципи міжнародного права, Статут Міжнародного суду ООН;
- б) Податковий кодекс України;
- в) внутрішні нормативи банків;
- г) контракти між фірмами.

328. До джерел міжнародного приватного фінансового права належать:

- а) закони про міжнародні договори та інвестування;
- б) внутрішні банківські правила;
- в) національні бюджети;
- г) корпоративні статuti.

329. Міжнародна фінансова політика – це:

- а) сукупність заходів для мобілізації, розподілу та використання фінансових ресурсів у міжнародних відносинах;

- б) форма податкового контролю;
- в) внутрішній банківський облік;
- г) план державних видатків.

330. Основне завдання міжнародної фінансової політики:

- а) контроль за митом;
- б) забезпечення фінансовими ресурсами реалізації міждержавних програм розвитку;
- в) формування бюджету домогосподарств;
- г) залучення лише внутрішніх кредитів.

331. Фінансова політика держави спрямована на:

- а) забезпечення збалансованого зростання фінансових ресурсів і реалізацію соціально-економічних завдань;
- б) зниження курсу національної валюти;
- в) скорочення державних видатків;
- г) підтримання інфляції.

332. До основних компонентів фінансової політики належать:

- а) бюджетна, податкова, інвестиційна, грошово-кредитна, митна;
- б) аграрна і освітня;
- в) лише валютна;
- г) енергетична та промислова.

333. Бюджетна політика держави визначає:

- а) джерела формування доходів бюджету та напрями витрат;
- б) рівень цін на енергоносії;
- в) правила міжнародної торгівлі;
- г) умови кредитування споживачів.

334. Податкова політика має забезпечувати:

- а) стабільність і достатність надходжень до бюджету;
- б) збільшення кількості податків без контролю;
- в) скасування прямих податків;
- г) виключно непряме оподаткування.

335. Основна мета інвестиційної політики держави:

- а) створення сприятливих умов для залучення капіталу у реальний сектор економіки;
- б) підвищення митних тарифів;
- в) скорочення іноземних інвестицій;
- г) накопичення резервів без використання.

336. Принципи побудови податкової системи України передбачають:

- а) удосконалення законодавства, оптимізацію бази оподаткування, ефективний контроль;
- б) конфіскаційний характер податків;
- в) відсутність контролю;
- г) повну відміну пільг.

337. Основним завданням грошово-кредитної політики є:

- а) підтримка стабільності національної валюти і стримування інфляції;
- б) зменшення обігу готівки;
- в) скорочення банківської системи;
- г) ліквідація валютного контролю.

338. Інвестиційна політика тісно пов'язана з:

- а) амортизаційною, науково-технічною й інноваційною політикою;
- б) культурною політикою;
- в) освітніми програмами;
- г) медичною реформою.

339. Основна мета податкової політики держави:

- а) наповнення бюджету та стимулювання економічного розвитку;
- б) підвищення цін;
- в) зменшення доходів населення;
- г) обмеження зовнішньої торгівлі.

340. Ефективна фінансова політика можлива лише за умови:

- а) наявності в уряді програми розвитку з урахуванням інтересів суспільства;
- б) відсутності контролю за доходами;
- в) ізоляції економіки;
- г) невтручання держави у фінанси.

341. Скасування мита на імпортований товар призведе до:

- а) зниження внутрішньої ціни аналогічного вітчизняного товару;
- б) збільшення внутрішньої ціни аналогічного вітчизняного товару;
- в) зростання виробництва цього товару всередині країни;
- г) втрат бюджету країни.

342. Виберіть аргумент на захист свободи торгівлі:

- а) митні збори й інші протекціоністські обмеження знижують стимули розвитку національного виробництва, оскільки послаблюють конкуренцію;
- б) мита – важливе джерело доходів державного бюджету;
- в) митні збори й інші протекціоністські заходи перешкоджають зростанню безробіття в країні, яка їх застосовує.

343. Мито, яке розраховується у відсотках від митної вартості товару, називається:

- а) специфічним;
- б) комбінованим;
- в) адвалорним.

344. Базисна ставка мита встановлена щодо товарів, які походять з країн:

- а) з якими немає договору про режим найбільшого сприяння в торгівлі;
- б) з якими є вказаний договір;
- в) які мають режим торгових преференцій;
- г) слаборозвинених.

345. Істотними інструментами захисту внутрішнього ринку є:

- а) експортні мита;
- б) імпортні квоти;
- в) імпортні мита;
- г) експортні субсидії.

346. Різниця між імпортним митом та імпортною квотою полягає в тому, що:

- а) мито приносить дохід державі, а імпортна квота – ніколи;
- б) імпортна квота приносить дохід державі, а тариф – ні;
- в) квота забезпечує найбільш надійний захист національних виробників від іноземної конкуренції, ніж тариф;
- г) мито веде до зростання внутрішніх цін на імпортний товар, а квота – ніколи.

347. Валюта країни має внутрішню конвертованість, якщо:

- а) встановлено обмеження на валютні операції нерезидентів, а операції резидентів обмежень не мають;
- б) встановлено обмеження на валютні операції резидентів, а операції нерезидентів обмежень не мають;
- в) обмежені платежі й перекази за поточними міжнародними угодами;
- г) не обмежені приватні грошові перекази нерезидентів.

348. Відповідно до Статуту МВФ, валюта країни визнається частково конвертованою, якщо країна не встановлює обмеження на платежі та перекази:

- а) за поточними міжнародними угодами;
- б) за операціями, що не мають на меті переведення капіталів;
- в) за операціями, метою яких є Міжнародний рух капіталів;
- г) за зовнішньоторговельними угодами.

349. Основні правила золотого стандарту у валютних відносинах припускають, що:

- а) держава фіксує ціну золота;
- б) держава не підтримує конвертованість національної валюти в золото;
- в) держава на 100 % забезпечує покриття паперових грошей золотим запасом;
- г) усі попередні відповіді правильні.

350. Для підтримки фіксованого валютного курсу держава:

- а) використовує валютні резерви;
- б) вводить обмеження зовнішньої торгівлі;
- в) вводить валютний контроль;
- г) підвищує податки.

351. Який із наведених елементів найточніше відображає структуру системи міжнародних фінансів:

- а) державні бюджети, внутрішні податки, соціальні фонди;
- б) валютні відносини, міжнародні кредити, рух капіталу, фінансові ринки;
- в) торговельні відносини, митна політика, грошова маса;
- г) транспортна інфраструктура і банківський сектор;
- д) державне кредитування приватного бізнесу?

352. Головною передумовою виникнення міжнародних фінансів є:

- а) централізація бюджетів держав;
- б) розвиток внутрішньої торгівлі;
- в) міжнародний поділ праці та формування світового ринку;
- г) зростання національного виробництва без зовнішніх зв'язків;
- д) поява фондових бірж.

353. Відмінність міжнародних фінансів від національних полягає у:

- а) використанні єдиної валюти;
- б) регулюванні центральним банком;
- в) багатовалютності, різних правових системах і наявності валютних ризиків;
- г) прямій залежності від державного бюджету;
- д) відсутності процентних ставок.

354. До основних валютних елементів міжнародної фінансової системи належать:

- а) валютний курс, механізм його регулювання, конвертованість валют;
- б) лише золотовалютні резерви;
- в) державна підтримка експорту;
- г) митні тарифи і ліцензії;
- д) лише національні банківські операції.

355. Яке з тверджень найкраще характеризує міжнародний фінансовий ринок:

- а) це ринок, на якому здійснюються операції лише в національних валютах;
- б) це система залучення та розміщення капіталів між країнами через різні фінансові інструменти;
- в) це державна установа, що контролює обмін валют;
- г) це ринок короткострокових депозитів усередині однієї країни;
- д) це біржа товарів і послуг?

356. Міжнародна ліквідність – це:

- а) здатність країни своєчасно виконувати свої зовнішні фінансові зобов'язання;
- б) наявність запасів золота у держави;
- в) розмір експорту товарів;
- г) частка готівки в обігу;
- д) баланс доходів і витрат підприємств.

357. Валютний ризик – це:

- а) ймовірність підвищення курсу валюти;
- б) фінансова небезпека втрат від коливання обмінних курсів під час міжнародних операцій;
- в) невідповідність між попитом і пропозицією грошей;
- г) наслідок зміни кредитної ставки;
- д) форма державного страхування.

358. Який із чинників найбільше впливає на динаміку валютного курсу у системі міжнародних фінансів:

- а) рівень цін у країні, торговельний баланс, обсяги інвестицій;
- б) рівень оподаткування фізичних осіб;
- в) структура державного боргу;
- г) динаміка зайнятості у державному секторі;
- д) політичний устрій країни?

359. У міжнародній фінансовій системі конвертованість валюти означає:

- а) можливість її обміну на іноземні валюти без обмежень;
- б) стабільність внутрішнього грошового обігу;
- в) відсутність боргових зобов'язань;
- г) фіксований курс до долара США;
- д) використання виключно в експортних операціях.

360. Яке з тверджень найбільш точно описує роль міжнародних фінансів у глобальній економіці:

- а) вони замінюють національні податки;
- б) вони забезпечують рух капіталів, кредитів і доходів між країнами, сприяючи інтеграції економік;
- в) вони регулюють лише митні збори;
- г) вони виконують функцію внутрішнього банку світової торгівлі;
- д) вони контролюють лише валютні запаси?

361. До фінансових елементів міжнародної системи належать:

- а) міжнародні фінансові організації, банки, ринки капіталу, фонди;
- б) лише державні інвестиційні програми;
- в) фондові біржі національного рівня;
- г) внутрішні депозити банків;
- д) митні платежі.

362. Який фактор найповніше характеризує особливість міжнародних фінансів порівняно з національними:

- а) домінування однієї національної валюти;
- б) наявність різних валютних систем, ризиків і правових режимів;
- в) повна відсутність державного контролю;
- г) фіксований обмінний курс;
- д) відсутність ринкових механізмів?

363. Реальний валютний курс – це:

- а) курс, за яким обмінюють валюту учасники внутрішньої торгівлі;
- б) прогнозований валютний курс;
- в) номінальний валютний курс, перерахований з урахуванням динаміки цін у своїй країні і в країні іноземної валюти;
- г) курс обміну валюти для фізичних осіб.

364. Девальвація валюти означає:

- а) офіційне підвищення курсу національної валюти до іноземної при фіксованих валютних курсах;
- б) офіційне зниження курсу національної валюти до іноземної при фіксованих валютних курсах;
- в) перехід до часткової конвертованості національної валюти;
- г) обмін старих банкнот на нові.

365. Якщо одиниці національної валюти виражаються в іноземній валюті, то це:

- а) пряме котирування;
- б) непряме котирування;
- в) крос-курс;
- г) форвард-курс.

366. Довгостроковими факторами, що впливають на валютний курс, є:

- а) паритет купівельної спроможності валют;
- б) стан торгового і платіжного балансів;
- в) рівнем процентних ставок;
- г) очікування учасників валютного ринку.

367. Якщо рівень процентних ставок в країні зростає, а в країні іноземної валюти – не змінюється, то за інших рівних умов курс національної валюти:

- а) знижується;
- б) зростає;
- в) не змінюється;
- г) прогнозувати неможливо.

368. Якщо в країні зростає пасив торгового балансу, то за інших рівних умов курс національної валюти має тенденцію:

- а) знижуватися;
- б) рости;

- в) хвилеподібно змінюватися;
- г) стабілізуватися на одному рівні.

369. Якщо в країні темпи інфляції за три місяці склали 30 %, а в країні іноземної валюти 3 %, то за інших рівних умов національна валюта відносно даної іноземної валюти має тенденцію:

- а) дорожчати;
- б) дешевшати;
- в) не змінювати курс.

370. Подорожчання національної валюти в порівнянні з валютами країн-головних торгових партнерів робить більш вигідним:

- а) експорт товарів;
- б) імпорт товарів;
- в) експорт кваліфікованої робочої сили;
- г) імпорт некваліфікованої робочої сили.

371. Найточніше відрізняє світову валютну систему від національної така ознака:

- а) наявність державного контролю за валютними операціями;
- б) функціонування кількох валют одночасно на наднаціональному рівні;
- в) використання лише однієї резервної валюти;
- г) відсутність міжнародних організацій.

372. Який з елементів є ключовим у структурі світової валютної системи:

- а) національна грошова маса;
- б) механізм формування валютного курсу й режим його регулювання;
- в) митна політика держав;
- г) внутрішні державні податки;
- д) ринок праці?

373. Резервна валюта виконує у світовій валютній системі функцію:

- а) валюти, що використовується лише у внутрішніх розрахунках;
- б) еталона для визначення обмінних курсів та накопичення міжнародних резервів;
- в) валюти з фіксованим золотим вмістом;
- г) засобу платежу між громадянами однієї країни.

374. За Бреттон-Вудською системою (1944 р.) валютні курси були:

- а) плаваючими без державного контролю;
- б) жорстко фіксованими до курсу долара США, який був прив'язаний до золота;
- в) прив'язаними до валют країн-партнерів;
- г) встановленими МВФ щороку;
- д) вільно регульованими ринком.

375. Який міжнародний орган забезпечує стабільність валютних курсів і контроль за платіжними балансами країн-учасниць:

- а) Світовий банк;
- б) Світова організація торгівлі;
- в) Міжнародний валютний фонд (МВФ);
- г) Європейський центральний банк;
- д) Організація ОЕСР?

376. Під міжнародною ліквідністю розуміють:

- а) обсяг державних доходів у національній валюті;
- б) здатність країни виконувати зовнішні платіжні зобов'язання за рахунок резервних активів;
- в) сукупність кредитних рейтингів банків;
- г) частку готівки в обігу;
- д) показник інфляції.

377. Який етап еволюції світової валютної системи вперше запровадив використання золота як загального еквівалента:

- а) Ямайська система;
- б) Генуезька система;
- в) Паризька система;
- г) Бреттон-Вудська система;
- д) Європейська валютна система?

378. Який принцип лежить в основі Ямайської валютної системи (1976 р.):

- а) повернення до золотого стандарту;
- б) відмова від фіксованого золотого паритету й легалізація плаваючих валютних курсів;
- в) створення єдиної наднаціональної валюти;
- г) повна заборона девальвацій;
- д) запровадження золотозливкового стандарту?

379. Який із чинників є суб'єктивним при набутті статусу резервної валюти:

- а) міцність економіки країни-емітента;
- б) проведення активної зовнішньої валютної політики та довіра міжнародних ринків;
- в) рівень розвитку експорту товарів;
- г) обсяг золотовалютних резервів?

380. До об'єктивних умов перетворення валюти на резервну належить:

- а) лідерство країни у світовій торгівлі та фінансових відносинах;
- б) низький рівень оподаткування;
- в) обмеження валютних операцій;
- г) політична нейтральність країни;
- д) зростання внутрішнього попиту.

381. У сучасній світовій валютній системі роль міжнародної колективної валюти виконують:

- а) СДР (спеціальні права запозичення) та євро;
- б) долар США і фунт стерлінгів;
- в) золото і срібло;
- г) криптовалюти;
- д) національні резерви центральних банків.

382. Взаємозв'язок між національною та світовою валютними системами полягає у тому, що:

- а) національні системи функціонують незалежно від глобальних процесів;
- б) національні валюти є елементами міжнародної системи, яка координує їх обмін і регулювання;
- в) світова система не впливає на внутрішній валютний ринок;
- г) держави самостійно визначають валютний курс без урахування зовнішніх чинників;
- д) міжнародні організації не мають повноважень у валютній сфері.

383. Плаваючі валютні курси були узаконені:

- а) системою золотого стандарту;
- б) Бреттон-Вудської валютною системою;
- в) Ямайськими угодами;
- г) на Генуезькій конференції.

384. Міжнародний валютний фонд був створений рішенням:

- а) Бреттон-Вудської валютної конференції;
- б) Ямайської конференції;
- в) Ради Безпеки ООН;
- г) конференції ГАТТ.

385. Євровалюта – це:

- а) валюта країн Європейського Союзу, розміщена в кредитних установах у межах країни походження валюти;
- б) будь-яка грошова одиниця, яка вкладена в кредитні установи за межами країни походження валюти;
- в) європейська умовна розрахункова одиниця;
- г) євро.

386. Бреттон-Вудська валютна система характеризувалася:

- а) фіксованими валютними курсами;
- б) вільно плаваючими валютними курсами;
- в) «керованим плаванням» валютних курсів;
- г) золотим стандартом.

387. При плаваючих валютних курсах паритет визначається:

- а) світовим валютним ринком;
- б) рішеннями уряду;
- в) рішеннями МВФ;
- г) національними центральними банками.

388. Економічні розрахунки між країнами спрощуються і здешевлюються, знижуються невизначеності і помилки в прийнятті рішень у сфері міжнародної торгівлі, знижуються трансакційні витрати – все це відбувається при:

- а) фіксованих валютних курсах;
- б) плаваючих валютних курсах;
- в) золотому стандарті.

389. Мета прямих іноземних інвестицій – це:

- а) отримання спекулятивного прибутку від вкладень капіталу в іноземні цінні папери, що не дають інвестору реального контролю над об'єктом інвестування;
- б) зниження дефіциту державного бюджету країни-інвестора;
- в) контроль і управління закордонними об'єктами інвестування;
- г) скорочення державного зовнішнього боргу країни-інвестора.

390. Портфельні іноземні інвестиції – це вкладення капіталу:

- а) з метою контролю інвестора над закордонним об'єктом розміщення капіталу;
- б) в іноземні цінні папери, що не дають контролю над об'єктом інвестування, з метою отримання спекулятивного прибутку;
- в) тільки в державні цінні папери;
- г) тільки в іноземні облігації.

391. Дочірні компанії – це підприємства, в яких прями́й інвестор-нерезидент володіє часткою в капіталі:

- а) менше 10 %;
- б) більше 50 %;
- в) менше 3%;
- г) від 10 % до 20 %.

392. Транснаціональна корпорація (ТНК) – це:

- а) корпорація, що діє в декількох галузях;
- б) найбільша національна фірма;
- в) корпорація, головна компанія якої належить капіталу однієї країни, а філії розміщені в багатьох країнах;
- г) корпорація, зареєстрована в офшорній зоні.

393. Приймаюча країна для ТНК – це країна:

- а) в якій знаходиться головна компанія ТНК;
- б) в якій ТНК мають дочірні, асоційовані компанії або філії;
- в) яка є членом СОТ;
- г) яка є учасником митного союзу.

394. Повний контроль над об'єктом зарубіжних інвестицій забезпечується вивезенням:

- а) позичкового капіталу;
- б) підприємницького капіталу у формі прямих інвестицій;
- в) підприємницького капіталу у формі портфельних інвестицій;
- г) обладнання.

395. Якщо країна спеціалізується на експорті робочої сили, то виїзд громадян для роботи за кордоном для її економічного розвитку:

- а) вигідний;
- б) не вигідний;
- в) нейтральний.

396. Філія іноземної компанії – це підприємство, де прями́й інвестор володіє:

- а) від 10 до 49 % капіталу;
- б) 100 % капіталу;
- в) менше 10 % капіталу;
- г) не більше 51 % капіталу.

397. У галузях, пов'язаних із виробництвом товарів масового попиту, ТНК створюють стратегічні альянси з метою:

- а) полегшення доступу на ринок;
- б) скорочення інноваційного періоду;
- в) диверсифікації ризиків інновацій;
- г) економії НДДКР.

398. Основний обсяг виробництва ТНК у сучасних умовах зосереджений у:

- а) розвинених країнах;
- б) країнах, що розвиваються;
- в) країнах перехідної економіки;
- г) слаборозвинених країнах.

399. У високотехнологічних галузях ТНК створюють стратегічні альянси з цілями:

- а) скорочення інноваційного періоду;
- б) полегшення доступу на ринок;
- в) полегшення податкового тягаря;
- г) об'єднання конкурентних переваг учасників.

400. Рівень заробітної плати між країнами не вирівнюється навіть за умови повної юридичної свободи міграції робочої сили з причини:

- а) державного регулювання заробітної плати;
- б) наявності економічних і неекономічних витрат міжнародної міграції робочої сили;
- в) інфляції в країні-реципієнті;
- г) дефіциту державного бюджету країни-донора.

401. Основна функція світового валютного ринку полягає у:

- а) забезпеченні обміну національних валют для міжнародних розрахунків;
- б) регулюванні внутрішніх податків;

- в) розподілі кредитних ресурсів між державами;
- г) контролі за рівнем інфляції;
- д) обліку державних видатків.

402. Головна мета створення світового фінансового ринку:

- а) перерозподіл міжнародного капіталу для ефективного його використання;
- б) підвищення прибутковості банків;
- в) контролювання цін на товари;
- г) надання короткострокових кредитів;
- д) скорочення експорту товарів.

403. Який сегмент світового фінансового ринку забезпечує операції з валютами різних країн:

- а) кредитний ринок;
- б) валютний ринок;
- в) фондовий ринок;
- г) ринок капіталів;
- д) страховий ринок?

404. В основі функціонування євrorинку лежить такий принцип:

- а) жорстке державне регулювання валютних операцій;
- б) вільне використання валюти поза юрисдикцією країни-емітента;
- в) прив'язка до золотовалютного паритету;
- г) обмеження міжбанківських кредитів.

405. Євроринок виник унаслідок:

- а) обмежень на використання долара у США;
- б) інтеграції європейських країн у ЄС;
- в) зростання ролі золота у фінансах;
- г) падіння валютного курсу фунта стерлінгів.

406. Форвардний валютний контракт – це:

- а) угода про купівлю-продаж валюти з відстроченим виконанням за узгодженим курсом;
- б) обмін валют за поточним курсом;
- в) короткостроковий кредит у валюті;
- г) документарна форма розрахунків.

407. Який із наведених інструментів застосовується для страхування валютних ризиків:

- а) опціон;
- б) вексель;
- в) чек;
- г) кредитний сертифікат;
- д) інкасо?

408. Що відрізняє спот-операції від форвардних угод:

- а) спот-операції здійснюються за поточним курсом із негайною поставкою валюти;
- б) спот-операції передбачають фіксований курс на майбутнє;
- в) форвардні угоди виконуються миттєво;
- г) спот-операції є безготівковими, а форвардні готівковими;
- д) форвардні угоди не мають терміну виконання?

409. Єврооблігації відрізняються від внутрішніх тим, що:

- а) випускаються одночасно на ринках кількох країн і номінуються в іноземній валюті;
- б) забезпечуються золотом;
- в) продаються лише на національних біржах;
- г) емітуються виключно державними установами;
- д) не приносять доходу.

410. Облігації з плаваючою ставкою характеризуються тим, що:

- а) відсоткова ставка змінюється залежно від ринкових умов;
- б) дохідність фіксована на весь період;
- в) вони не підлягають погашенню;
- г) випускаються лише державами з дефіцитом бюджету;
- д) обмінюються на акції.

411. Головна перевага конвертованих облігацій для інвестора:

- а) можливість обміну їх на акції компанії-емітента;
- б) гарантія постійної процентної ставки;
- в) державне страхування;
- г) відсутність ризику неплатежу;
- д) фіксований термін повернення.

412. Основна особливість європозик полягає в тому, що:

- а) позики надаються у валюті, іноземній як для кредитора, так і для позичальника;
- б) вони видаються лише державним установам;
- в) виплачуються золотом;

- г) не потребують повернення;
- д) здійснюються без договорів.

413. Таке явище в міжнародній міграції робочої сили, як «відтік мізків», вигідно:

- а) країні-донору;
- б) країні-реципієнту;
- в) не вигідно ні країні-донору, ні країні-реципієнту;
- г) країні-донору і країні-реципієнту в рівній мірі.

414. Державне регулювання міжнародної трудової міграції в розвинених країнах і країнах, що розвиваються, направлено на:

- а) повну заборону громадянам однієї країни виїжджати на роботу в інші країни, якщо виплата заробітної плати відбувається на території іноземної держави;
- б) ліквідацію будь-яких обмежень для прийому іноземних працівників на території своєї країни, якщо вони згодні працювати за нижчу зарплату, ніж громадяни даної країни;
- г) використання вигод і зниження витрат міжнародної трудової міграції для економіки конкретної країни;
- д) забезпечення повної свободи міграції робочої сили.

415. Імміграція іноземної робочої сили для країни-реципієнта дає:

- а) тільки вигоди;
- б) тільки витрати;
- в) як вигоди, так і витрати;
- г) вигоди тільки державному бюджету.

416. Набір працівників для роботи за кордоном мають право здійснювати:

- а) тільки державні міністерства і відомства;
- б) тільки приватні комерційні фірми;
- в) державні міністерства і відомства, а також приватні комерційні фірми, які отримали від державних органів ліцензію на здійснення цього виду діяльності;
- г) будь-які підприємці без спеціального дозволу.

417. Міжнародний кредит відрізняється від внутрішнього тим, що:

- а) має коротший термін погашення;
- б) передбачає рух капіталу між суб'єктами різних країн;
- в) надається без процентів;

- г) здійснюється виключно у національній валюті;
- д) фінансується державою.

418. Основною економічною функцією міжнародного кредиту є:

- а) накопичення валютних резервів;
- б) перерозподіл капіталу між країнами для забезпечення безперервності відтворення;
- в) фінансування соціальних програм;
- г) регулювання податкових ставок.

419. Принцип поворотності міжнародного кредиту означає:

- а) зобов'язання кредитора продовжити строк дії позики;
- б) необхідність повернення позичених коштів у встановлений термін;
- в) можливість сплати позики товарами;
- г) заміну кредитора без погодження з позичальником.

420. Який із принципів міжнародного кредиту передбачає забезпечення боргових зобов'язань майном або гарантіями:

- а) цільовий характер;
- б) забезпеченість;
- в) поворотність;
- г) платність;
- д) ефективність?

421. Цільовий характер міжнародного кредиту означає, що:

- а) кошти надаються лише державним органам;
- б) позика повинна бути використана на конкретні цілі, визначені в угоді;
- в) кредитор сам вирішує напрямок використання коштів;
- г) кредити надаються лише під експорт;
- д) використання коштів не контролюється.

422. Основними кредиторами на міжнародному ринку є:

- а) приватні особи та споживачі;
- б) держави, банки, міжнародні фінансові організації, корпорації;
- в) лише центральні банки;
- г) місцеві органи влади.

423. Який із наведених факторів безпосередньо впливає на вартість міжнародного кредиту:

- а) ставка рефінансування провідних центральних банків;
- б) рівень безробіття в країні-боржнику;

- в) обсяги внутрішнього споживання;
- г) рівень розвитку освіти;
- д) індекс людського розвитку?

424. Розширення міжнародного кредитування сприяє:

- а) зменшенню обсягів експорту;
- б) посиленню міжнародної фінансової інтеграції;
- в) зростанню валютних обмежень;
- г) зниженню ефективності інвестицій;
- д) скороченню транснаціональних зв'язків.

425. Вексель у міжнародних розрахунках виконує функцію:

- а) податкового документа;
- б) засобу кредитування та платежу;
- в) страхового полісу;
- г) митного дозволу;
- д) гарантійного сертифіката.

426. Міжнародний кредит може впливати на економіку держави-боржника через:

- а) стимулювання інвестицій і технологічного оновлення виробництва;
- б) підвищення митних зборів;
- в) скорочення промислового виробництва;
- г) зменшення валютних резервів без компенсації;
- д) збільшення дефіциту бюджету.

427. Забезпечення міжнародного кредиту передбачає:

- а) наявність гарантій, застави або страхування для зменшення ризиків неповернення;
- б) право на одностороннє скасування боргу;
- в) відмову від процентної ставки;
- г) фіксований курс валюти;
- д) державне субсидування кредитора.

428. Який наслідок може мати надмірне залучення зовнішніх кредитів:

- а) підвищення ліквідності банківської системи;
- б) зростання боргового навантаження і ризик фінансової залежності;
- в) зменшення державного боргу;
- г) стабілізацію валютного курсу;
- д) зростання експорту?

429. Розвиток легальної міжнародної трудової міграції:

- а) сприяє проникненню в країни-донори сучасних технологій виробництва, особливо пов'язаних із діяльністю малого бізнесу;
- б) тягне за собою збільшення відставання країни-донора від розвинених країн за рівнем використання сучасних технологій і підвищення рівня кваліфікації робочої сили;
- в) сприяє більш раціональному використанню трудових ресурсів у світовій економіці;
- г) перешкоджає раціональному використанню національної робочої сили.

430. Використання праці іммігрантів обумовлено:

- а) наявністю безробіття в країні-реципієнті;
- б) прагненням використовувати більш дешеву і некваліфіковану робочу силу в певних нішах ринку праці;
- в) прагненням отримати вигоду від використання кваліфікованої робочої сили;
- г) міжнародними зобов'язаннями країни.

431. Головною метою міжнародних інвестицій є:

- а) короткострокова спекуляція на ринку валют;
- б) отримання підприємницького прибутку через довгострокове володіння активами в іншій країні;
- в) підтримка внутрішнього споживчого попиту;
- г) забезпечення валютних резервів держави.

432. Основою міжнародного руху капіталу є:

- а) податкові пільги;
- б) відмінності у рівні забезпеченості країн фінансовими й матеріальними ресурсами;
- в) розвиток банківського сектору;
- г) обмеження валютних операцій.

433. Прямі інвестиції відрізняються від портфельних тим, що:

- а) не приносять доходу;
- б) забезпечують контроль інвестора над об'єктом інвестування;
- в) завжди є короткостроковими;
- г) здійснюються через державні фонди.

434. До портфельних інвестицій належать:

- а) купівля контрольного пакету акцій підприємства;
- б) придбання цінних паперів без права керування компанією;

- в) відкриття філії за кордоном;
- г) надання кредиту уряду іншої країни.

435. Згідно з методологією МВФ, підприємство прямого іноземного інвестування – це компанія, у якій іноземний інвестор володіє:

- а) не менше 5 % акцій;
- б) не менше 10 % акцій із правом голосу;
- в) понад 50 % капіталу;
- г) будь-якою часткою, якщо це стратегічний об'єкт.

436. Який із чинників найбільше впливає на привабливість країни для іноземних інвесторів:

- а) висока інфляція;
- б) політична стабільність і передбачувана економічна політика;
- в) високе податкове навантаження;
- г) низький рівень розвитку інфраструктури?

437. Вивіз капіталу може мати негативні наслідки для країни через:

- а) збільшення валютних резервів;
- б) зростання дефіциту інвестиційних ресурсів;
- в) надходження нових технологій;
- г) розвиток експорту.

438. До позитивних наслідків ввезення іноземного капіталу належить:

- а) втрата економічного суверенітету;
- б) створення нових робочих місць і впровадження нових технологій;
- в) зменшення доходів населення;
- г) зростання зовнішнього боргу.

439. Міжнародне портфельне інвестування вигідніше внутрішнього, тому що:

- а) не підлягає оподаткуванню;
- б) дає змогу диверсифікувати ризики й підвищити дохідність;
- в) гарантує фіксований прибуток;
- г) регулюється національним банком.

440. Глобальна тенденція розвитку ринку інвестицій полягає у:

- а) зростанні ролі державного капіталу;
- б) лібералізації інвестиційної політики й відкритості національних ринків;

- в) посиленні валютних обмежень;
- г) централізації капіталу у держсекторі.

441. Депозитарні розписки – це:

- а) валютні сертифікати для міжнародних розрахунків;
- б) похідні цінні папери, що випускаються на акції іноземного емітента для обігу на іншому ринку;
- в) документи для відкриття іноземного рахунку;
- г) гарантії МВФ щодо кредитування.

442. Принцип диверсифікації у керуванні інвестиційним портфелем означає:

- а) вкладення коштів в один найприбутковіший актив;
- б) розподіл інвестицій між різними інструментами для зниження ризиків;
- в) повне виведення капіталу у валюту;
- г) зосередження на державних облігаціях.

443. Імміграція робочої сили – це:

- а) виїзд працездатного населення з країни за кордон;
- б) в'їзд працездатного населення в країну з-за кордону;
- в) примусове переміщення робочої сили з країни;
- г) виїзд працездатного населення з країни в зарубіжну туристичну поїздку.

444. «Відтік мізків» як одна з форм міжнародної міграції робочої сили:

- а) вигідна для державних фінансів країни-донора;
- б) вигідна для державних фінансів країни-реципієнта;
- в) не вигідна для наукових установ країни-реципієнта;
- г) вигідна для кваліфікованих фахівців країни-реципієнта.

445. Розвиток процесів міжнародної економічної інтеграції обумовлено:

- а) відмінністю в рівні економічного розвитку країн-учасниць інтеграційного процесу;
- б) різним рівнем забезпечення трудовими ресурсами;
- в) поглибленням міжнародного поділу праці та зростанням значення міжнародної кооперації;
- г) політичним рішенням лідерів держав, які прагнуть до встановлення тісних інтеграційних зв'язків.

446. Головною ознакою транснаціональної корпорації є:

- а) наявність єдиного офісу управління у країні реєстрації;
- б) здійснення господарської діяльності через філії або дочірні компанії в кількох країнах;
- в) обмеження діяльності національним ринком;
- г) відсутність централізованого керування.

447. Екстернальний шлях інтернаціоналізації фірми означає:

- а) створення власних зарубіжних дочірніх компаній;
- б) розширення діяльності шляхом співпраці з іноземними партнерами на їхніх ринках;
- в) злиття з міжнародними банками;
- г) придбання державних підприємств.

448. Інтернальний шлях інтернаціоналізації характеризується:

- а) відкриттям власних виробництв або філій за кордоном;
- б) передачею технологій через ліцензії;
- в) укладанням короткострокових торговельних контрактів;
- г) продажем нематеріальних активів.

449. Головна мета створення ТНК полягає у:

- а) максимізації прибутку через використання глобальних конкурентних переваг;
- б) підтримці внутрішнього споживчого попиту;
- в) скороченні обсягів інвестицій;
- г) обмеженні зовнішньої торгівлі.

450. До структурних критеріїв належності компанії до ТНК відносять:

- а) кількість працівників;
- б) частку закордонних активів і філій у загальному обсязі компанії;
- в) участь у політичних процесах;
- г) форму власності підприємства.

451. Поведінковий критерій ТНК характеризує:

- а) прагнення компанії діяти глобально та пристосовуватися до умов різних національних ринків;
- б) переважно локальну стратегію розвитку;
- в) обмеження інноваційної діяльності;
- г) спрямованість лише на внутрішнього споживача.

452. На якому етапі інтернаціоналізації компанія переходить до створення власних закордонних філій і контролю над зарубіжними активами:

- а) початковому;
- б) етапі локальної експансії;
- в) транснаціональному;
- г) підготовчому?

453. Головна фінансова перевага ТНК над національними компаніями полягає у:

- а) доступі до дешевших джерел капіталу й оптимізації податкових потоків між країнами;
- б) фіксованій прибутковості акцій;
- в) стабільності валютного курсу;
- г) обмеженій фінансовій звітності.

454. Внутрішньокорпоративні міжнародні ринки формуються завдяки:

- а) взаємодії дочірніх компаній ТНК між собою у межах єдиної фінансової системи;
- б) державному регулюванню валютних потоків;
- в) роботі біржових посередників;
- г) конкуренції між філіями різних корпорацій.

455. Який з показників характеризує результативність діяльності ТНК:

- а) частка іноземних активів у загальному обсязі;
- б) кількість національних ліцензій;
- в) рівень податкових пільг;
- г) витрати на рекламу?

456. До основних ризиків діяльності ТНК належить:

- а) валютний і політичний ризик, що виникає через нестабільність у країнах діяльності;
- б) ризик дефіциту внутрішнього попиту;
- в) ризик надлишкових інвестицій у державний сектор;
- г) ризик низької рентабельності через монополію.

457. Фінансові стратегії ТНК зазвичай спрямовані на:

- а) мінімізацію податкових зобов'язань та керування грошовими потоками між підрозділами;

- б) збільшення національного боргу;
- в) обмеження доступу до кредитів;
- г) скорочення внутрішнього експорту.

458. Успішному розвитку процесів міжнародної економічної інтеграції сприяють:

- а) подібний рівень економічного розвитку країн;
- б) великі відмінності в рівні життя країн;
- в) спільні межі;
- г) спільність соціальних і економічних проблем.

459. Митний союз передбачає:

- а) тільки існування єдиного митного тарифу для всіх країн-учасниць;
- б) існування єдиних умов для переміщення капіталів і робочої сили між країнами-учасницями;
- в) вільне переміщення товарів і послуг між країнами-учасницями, а також Єдиний митний тариф і єдину зовнішньоторговельну політику щодо третіх країн;
- г) зняття митних бар'єрів для переміщення товарів і послуг, а також капіталів і робочої сили між країнами-учасницями союзу.

460. Європейський Союз являє собою на сучасному етапі розвитку:

- а) митний союз;
- б) спільний ринок;
- в) економічний і валютний союз;
- г) зону вільної торгівлі.

461. Євровалюта використовується 1 січня 2002 року:

- а) тільки для безготівкових розрахунків між державними установами країн, що увійшли в зону євро;
- б) тільки для безготівкових розрахунків між комерційними фірмами;
- в) тільки для готівкових розрахунків між фізичними особами;
- г) як для готівкових, так і для безготівкових розрахунків.

462. Якщо країни забезпечують скасування митних зборів у взаємній торгівлі, вводять єдиний зовнішній тариф щодо третіх країн, але зберігають взаємні обмеження на рух капіталів і робочої сили, то це:

- а) спільний ринок;
- б) митний союз;
- в) зона вільної торгівлі;
- г) повний економічний союз.

463. Якщо країни забезпечують скасування митних зборів у взаємній торгівлі, але зберігають національні норми регулювання щодо третіх країн, а також взаємні обмеження на рух капіталів і робочої сили, то це:

- а) спільний ринок;
- б) повний економічний союз;
- в) зона вільної торгівлі;
- г) повний економічний союз.

464. Якщо країни встановлюють взаємну свободу руху товарів, капіталів і робочої сили, єдині норми торгового регулювання для третіх країн, створюють загальні органи керування, які приймають рішення, обов'язкові для учасників, це:

- а) зона вільної торгівлі;
- б) митний союз;
- в) економічний союз;
- г) зона вільної торгівлі.

465. Головні принципи діяльності Світової організації торгівлі:

- а) надання кредитів учасникам зовнішньої торгівлі, страхування експортних кредитів;
- б) застосування режиму найбільшого сприяння в торгівлі, взаємність торгових поступок;
- в) забезпечення індивідуального режиму зовнішньої торгівлі для кожної країни, ведення зовнішньої торгівлі на основі публічного права;
- г) невторчання в торговельні суперечки країн-учасниць.

466. Міжнародні розрахунки – це:

- а) система грошового обігу всередині країни;
- б) механізм реалізації грошових вимог і зобов'язань між суб'єктами міжнародних економічних відносин;
- в) лише рух капіталу між державами;
- г) сукупність кредитних операцій.

467. Який із наведених суб'єктів НЕ Є учасником міжнародних розрахунків:

- а) експортери;
- б) імпортери;
- в) банки;
- г) профспілки;
- д) міжнародні організації?

468. Грошові вимоги й зобов'язання між країнами відображаються у:

- а) бюджетному балансі;
- б) балансі зовнішньої торгівлі;
- в) балансах міжнародних розрахунків;
- г) фінансовому звіті банків.

469. Платіжний баланс країни – це:

- а) відношення обсягів імпорту та експорту;
- б) балансовий рахунок усіх міжнародних операцій країни у вартісному вираженні;
- в) сукупність бюджетних витрат держави;
- г) баланс фінансових потоків підприємств.

470. До складу поточного рахунку платіжного балансу входять:

- а) фінансові операції з цінними паперами;
- б) операції з товарами, послугами та трансфертами;
- в) лише інвестиційні операції;
- г) зміни валютних резервів.

471. Акредитив як форма міжнародних розрахунків передбачає:

- а) обмін товарами без грошових платежів;
- б) доручення банку провести оплату третій особі за рахунок клієнта;
- в) передачу боргових зобов'язань між банками;
- г) оплату через бартерну схему.

472. Документарне інкасо означає:

- а) переказ коштів без документів;
- б) інкасо фінансових документів, супроводжуваних комерційними документами;
- в) оплату без підтвердження поставки;
- г) просте зобов'язання банку виплатити кошти.

473. Основна перевага акредитива порівняно з інкасо полягає у:

- а) більшій гнучкості розрахунків;
- б) більшому забезпеченні платежу для експортера;
- в) можливості без участі банку;
- г) відсутності документів.

474. Розрахунковий баланс відрізняється від платіжного тим, що:

- а) враховує лише поточні операції;
- б) відображає співвідношення вимог і зобов'язань на певну дату, незалежно від термінів платежів;
- в) не містить даних про кредити;
- г) формується лише приватним сектором.

475. Якщо платіжний баланс має від'ємне сальдо, це означає:

- а) перевищення надходжень валюти над платежами;
- б) перевищення платежів за кордон над надходженнями валюти;
- в) стабільність валютного курсу;
- г) відсутність валютних операцій.

476. Операції з офіційними валютними резервами у структурі платіжного балансу відображають:

- а) зміни державних боргів;
- б) зміну величини й складу золотовалютних резервів;
- в) рух приватного капіталу;
- г) торговельні обороти.

477. Якщо у країні додатне сальдо платіжного балансу, то найімовірніше:

- а) національна валюта девальвує;
- б) зростає курс національної валюти (ревальвація);
- в) відбувається скорочення експорту;
- г) зменшуються золотовалютні резерви.

478. Пасивний платіжний баланс:

- а) не веде до зростання зовнішнього боргу країни;
- б) не впливає на національну валюту;
- г) зменшує зовнішній державний борг;
- д) послаблює позиції національної валюти.

479. Показником участі в міжнародному поділі праці є:

- а) посилення протекціоністських заходів;
- б) скорочення портфеля прямих іноземних інвестицій в країну;
- в) висока частка експорту країни у світовому експорті;
- г) низька питома вага імпорту у світовому імпорті.

480. Під золотим стандартом розуміється:

- а) золотий вміст паперових грошей;
- б) золотий злиток стандартної ваги проби 999,9;
- в) технологічні стандарти виробництва виробів із золота;
- г) тверде співвідношення долара з золотом.

481. До поняття «міжнародні валютні відносини» входить:

- а) міжнародні розрахункові операції;
- б) здійснення платіжних операцій у світовій економіці;
- в) сукупність форм організації валютних відносин на світовому ринку;
- г) національні й колективні резервні валютні одиниці.

482. Одним з пріоритетних напрямків інтеграції стала:

- а) науково-технічна сфера;
- б) виробництво товарів розкоші;
- в) сільське господарство;
- г) некоординований розвиток зовнішньої торговельної політики.

483. Міжнародна статистика свідчить, що платіжні баланси країн світу:

- а) постійно знаходяться в рівновазі;
- б) постійно знаходяться в нерівновазі;
- в) мають в основному активне сальдо;
- г) мають в основному пасивне сальдо.

484. Положення країни на міжнародній арені визначається:

- а) зниженням її питомої ваги у світовому експорті;
- б) переважним зростанням її імпоротної залежності завдяки політиці 100-відсоткової лібералізації її зовнішньої торгівлі;
- в) зростанням її частки у світовому виробництві;
- г) уповільненню імпорту капіталу.

485. Країна проводить девальвацію:

- а) для скорочення фізичного обсягу імпорту;
- б) для забезпечення зростання фізичного обсягу експорту;
- в) у разі серйозних труднощів із платіжним балансом, коли вартість експортованих товарів і послуг залишається весь час нижче вартості імпортованих товарів і послуг;
- г) у разі зменшення обсягу експорту золота.

486. Державна монополія зовнішньої торгівлі являє собою:

- а) політику з керування експортом та імпортом;
- б) контроль за рухом капіталу;
- в) контроль над експортом;
- г) скасування зовнішньоторговельних обмежень.

487. Ембарго являє собою:

- а) повну заборону на імпорт певного товару;
- б) дозвіл на експорт товару;
- в) дозвіл на імпорт товару;
- г) обмеження обсягу імпорту товару.

488. Реальна процентна ставка може бути негативною величиною, якщо:

- а) валютний курс падає;
- б) номінальна процентна ставка вище рівня інфляції;
- в) темп знецінення грошей перевищує номінальну процентну ставку.

489. Фіскальні мита застосовуються для:

- а) забезпечення бюджету податковими надходженнями;
- б) забезпечення відкритості економіки;
- в) посилення конкуренції на внутрішньому ринку для вітчизняних виробників;
- г) збільшення імпортних поставок.

490. Основною метою міжнародного фінансового права є:

- а) забезпечення стабільності національних бюджетів;
- б) регулювання міжнародних фінансових потоків і відносин між суб'єктами різних держав;
- в) контроль за інфляцією;
- г) боротьба з ухиленням від сплати податків.

491. До джерел міжнародного публічного фінансового права належать:

- а) внутрішні положення міністерств фінансів;
- б) міжнародні договори, хартії, декларації;
- в) банківські інструкції;
- г) національні укази.

492. Який документ є прикладом міжнародного публічного права у сфері фінансів:

- а) Статут Міжнародного суду ООН;
- б) Податковий кодекс України;
- в) Конституція держави;
- г) Наказ Міністерства фінансів?

493. Основна функція міжнародних фінансових організацій полягає у:

- а) наданні юридичної допомоги державам;
- б) координації фінансової політики, стабілізації валют і сприянні економічному розвитку;
- в) веденні національних бюджетів;
- г) регулюванні трудових відносин.

494. До основних суб'єктів міжнародного фінансового права належать:

- а) лише держави;
- б) держави, міжнародні організації, юридичні й фізичні особи, що здійснюють фінансову діяльність;
- в) тільки банки;
- г) лише державні установи.

495. Який принцип міжнародного фінансового права передбачає рівність держав у фінансових відносинах:

- а) принцип рівноправності та суверенітету держав;
- б) принцип невтручання у внутрішні справи;
- в) принцип фінансової вигоди;
- г) принцип обмеженого суверенітету?

496. Міжнародні фінансові відносини регулюються переважно на рівні:

- а) внутрішнього законодавства кожної країни;
- б) міжнародних договорів і угод;
- в) судових рішень місцевих органів;
- г) банківських меморандумів.

497. Яка міжнародна організація забезпечує координацію монетарної політики держав:

- а) Світова організація торгівлі (СОТ);
- б) Міжнародний валютний фонд (МВФ);
- в) Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР);
- г) ЮНЕСКО?

498. Головним завданням МВФ є:

- а) надання довгострокових кредитів на інфраструктурні проєкти;
- б) забезпечення стабільності валютних курсів і підтримка платіжного балансу країн-членів;
- в) контроль за енергетичним ринком;
- г) регулювання податкової політики.

499. Який із наведених документів закріплює принципи співробітництва між державами у фінансовій сфері:

- а) Декларація про принципи міжнародного права 1970 року;
- б) Угода про створення НАТО;
- в) Женевська конвенція 1949 року;
- г) Гаазький статут?

500. Регулювання міжнародних валютно-фінансових відносин спрямоване на:

- а) забезпечення стабільності міжнародних розрахунків і запобігання фінансовим кризам;
- б) ізоляцію фінансових ринків;
- в) обмеження міжнародної торгівлі;
- г) стимулювання інфляції для збільшення прибутків.

РОЗДІЛ 2

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

У *другому розділі* представлено комплекс практичних задач, призначення яких – продемонструвати, як теоретичні положення міжнародних фінансів, міжнародних економічних відносин та зовнішньоекономічної діяльності проявляються у реальних економічних ситуаціях. Основна мета розділу – не стільки відпрацювання обчислень, скільки формування вміння мислити економічно, інтерпретувати отримані результати й робити змістовні висновки щодо наслідків тих чи інших рішень для національної економіки, підприємств та учасників міжнародних ринків.

У процесі опрацювання практичних завдань студент вчиться аналізувати економічні ситуації, інтерпретувати показники та робити обґрунтовані висновки щодо їхнього впливу на учасників міжнародних економічних відносин. Він набуває навичок роботи з економічною інформацією, порівняння альтернативних рішень, формування аргументованої позиції та застосування теоретичних знань до реальних прикладів із практики міжнародних фінансів та зовнішньоекономічної діяльності.

Структура розділу побудована таким чином, щоб спочатку навести приклад розв'язання задачі з поетапним поясненням логіки міркувань і коротким висновком, а далі – аналогічні завдання для самостійного опрацювання. Такий підхід дає змогу студентам орієнтуватися на зразок, але водночас виробляти власні підходи до аналізу економічних ситуацій, порівнювати різні варіанти рішень і усвідомлювати їхні можливі наслідки для учасників міжнародних економічних процесів.

Задача 2.1

Обсяги експорту товарів з країни за 2025 рік склали 15,5 млрд. дол. США, експорту послуг – 3,5 млрд. дол. США, імпорту товарів та послуг – 29,5 млрд. дол. США. Кількість емігрантів склала 1,3 млн. осіб, іммігрантів – 1,9 млн. осіб. Емігранти перерахували на батьківщину на 1,9 млрд. дол. США більше коштів, ніж сплатили іммігранти. Чистий приплив капіталу в країну склав 1,6 млрд. дол. США. Завдання:

- 1) за наявними даними визначте сальдо платіжного балансу;
- 2) визначте міграційне сальдо країни;
- 3) обґрунтуйте можливий напрямок руху курсу національної валюти цієї країни.

Розв'язання

1) Сальдо платіжного балансу – це різниця між усіма надходженнями валюти в країну (H) та всіма платежами за кордон (P) за певний період:

$$СПБ = H - P. \quad (2.1)$$

$$СПБ = 15,5 + 3,5 - 29,5 + 1,9 + 1,6 = -7 \text{ млрд. дол.}$$

2) Міграційне сальдо країни – це різниця між кількістю людей, які в'їхали до країни (іммігрантів (I)), і кількістю тих, хто виїхав з неї (емігрантів (E)) за певний період:

$$МС = I - E. \quad (2.2)$$

$$МС = 1,9 - 1,3 = 0,6 \text{ млн. осіб.}$$

3) Сальдо платіжного балансу є від'ємним (-7 млрд. дол.), тобто з країни вибуло більше валюти, ніж надійшло, це означає, що попит на іноземну валюту перевищує її пропозицію. У результаті курс національної валюти знижується, відбувається девальвація, тобто її знецінення відносно інших валют.

Якщо б сальдо було додатним (наприклад, $+7$ млрд. дол.), то в країну надходило б більше валюти, ніж витрачалося. Пропозиція іноземної валюти перевищувала б попит, і курс національної валюти зріс би, відбулася б ревальвація, тобто зміцнення валюти.

Відповідь: сальдо платіжного балансу складе -7 млрд. дол., міграційне сальдо $-0,6$ млн. осіб., відбувається девальвація.

Завдання для самостійного розв'язання за прикладом задачі 2.1

Задача 2.1.1

Обсяги експорту товарів з країни за 2025 рік склали 18,5 млрд. дол. США, експорту послуг – 13,5 млрд. дол. США, імпорту товарів та послуг – 14,5 млрд. дол. США. Кількість емігрантів склала 3,8 млн. осіб, іммігрантів – 0,5 млн. осіб. Емігранти перерахували на батьківщину на 2,3 млрд. дол. США більше коштів ніж сплатили іммігранти. Чистий приплив капіталу в країну склав 3,1 млрд. дол. США. Завдання:

- 1) за наявними даними визначить сальдо платіжного балансу;
- 2) визначить міграційне сальдо країни;
- 3) обґрунтуйте можливий напрямок руху курсу національної валюти цієї країни.

Задача 2.1.2

Обсяги експорту товарів з країни за 2025 рік склали 22,3 млрд. дол. США, експорту послуг – 5,5 млрд. дол. США, імпорту товарів та послуг – 10,1 млрд. дол. США. Кількість емігрантів склала 1,1 млн. осіб, іммігрантів – 2,3 млн. осіб. Емігранти перерахували на батьківщину на 5,1 млрд. дол. США більше коштів ніж сплатили іммігранти. Чистий приплив капіталу в країну склав 0,8 млрд. дол. США. Завдання:

- 1) за наявними даними визначить сальдо платіжного балансу;
- 2) визначить міграційне сальдо країни;
- 3) обґрунтуйте можливий напрямок руху курсу національної валюти цієї країни.

Задача 2.1.3

Обсяги експорту товарів з країни за 2025 рік склали 14,7 млрд. дол. США, експорту послуг – 11,1 млрд. дол. США, імпорту товарів та послуг – 8,9 млрд. дол. США. Кількість емігрантів склала 3,4 млн. осіб, іммігрантів – 1,2 млн. осіб. Емігранти перерахували на батьківщину на 6,3 млрд. дол. США більше коштів ніж сплатили іммігранти. Чистий приплив капіталу в країну склав 3,4 млрд. дол. США. Завдання:

- 1) за наявними даними визначить сальдо платіжного балансу;
- 2) визначить міграційне сальдо країни;
- 3) обґрунтуйте можливий напрямок руху курсу національної валюти цієї країни.

Задача 2.1.4

Обсяги експорту товарів з країни за 2025 рік склали 14,7 млрд. дол. США, експорту послуг – 10,5 млрд. дол. США, імпорту товарів та послуг – 14,2 млрд. дол. США. Кількість емігрантів склала 2,2 млн. осіб, іммігрантів – 1,8 млн. осіб. Емігранти перерахували на батьківщину на 6,1 млрд. дол. США більше коштів ніж сплатили іммігранти. Чистий приплив капіталу в країну склав 2,2 млрд. дол. США. Завдання:

- 1) за наявними даними визначить сальдо платіжного балансу;
- 2) визначить міграційне сальдо країни;
- 3) обґрунтуйте можливий напрямок руху курсу національної валюти цієї країни.

Задача 2.1.5

Обсяги експорту товарів з країни за 2025 рік склали 15,7 млрд. дол. США, експорту послуг – 13,4 млрд. дол. США, імпорту товарів та послуг – 5,7 млрд. дол. США. Кількість емігрантів склала 0,3 млн. осіб, іммігрантів – 2,4 млн. осіб. Емігранти перерахували на батьківщину на 5,5 млрд.

дол. США більше коштів ніж сплатили іммігранти. Чистий приплив капіталу в країну склав 1,8 млрд. дол. США. Завдання:

- 1) за наявними даними визначить сальдо платіжного балансу;
- 2) визначить міграційне сальдо країни;
- 3) обґрунтуйте можливий напрямок руху курсу національної валюти цієї країни.

Задача 2.2

Українська компанія продає обладнання вартістю 4 500 000 гривень. Іноземний партнер пропонує розрахуватися в кредит простим векселем на суму 120 000 євро з терміном погашенням 1 рік та процентною ставкою у розмірі 12 % річних або негайно чеком на суму 100 000 євро. Поточний курс валют становить 38,5 гривень за 1 євро, прогнозований курс через рік становить 40,2 гривень за євро.

Завдання: визначте, який варіант розрахунку є більш вигідним для вітчизняної компанії, якщо вітчизняні банки приймають депозити в гривні під 15 % річних.

Розв'язання

1) Розрахунок у кредит простим векселем (варіант 1) проводиться за формулою:

$$S1 = Cв * (1 + ів) * Кпот, \quad (2.3)$$

де $S1$ – сума в гривнях при оплаті векселем;

$Cв$ – номінал векселя (євро);

$ів$ – відсоткова ставка за векселем;

$Кпот$ – поточний курс гривні до євро.

$$S1 = 120000 * 1,12 * 38,5 = 5\,174\,400 \text{ грн.}$$

2) Розрахунок чеком (варіант 2) проводиться за формулою:

$$S2 = Cч * (1 + ід) * Кпрог, \quad (2.4)$$

де $S2$ – сума в гривнях при оплаті чеком;

$Cч$ – сума чеку (євро);

$ід$ – ставка депозиту в гривнях;

$Кпрог$ – прогнозований курс гривні до євро через рік.

$$S_2 = 100000 * 1,15 * 40,2 = 4\,623\,000 \text{ грн.}$$

Відповідь: порівняння двох варіантів показує, що отримання оплати векселем дає компанії 5 174 400 грн, тоді як оплата чеком еквівалентна 4 623 000 грн. Отже, більш вигідним є варіант із векселем, оскільки він забезпечує вищу суму доходу та кращу компенсацію валютних ризиків. У випадку зміцнення гривні ситуація могла б змінитися, однак за наведеними умовами перевага залишається за відстроченим платежем.

Завдання для самостійного розв'язання за прикладом задачі 2.2

Задача 2.2.1

Українська компанія продає обладнання вартістю 3 800 000 гривень. Іноземний партнер пропонує розрахуватися в кредит простим векселем на суму 90 000 євро з терміном погашенням 1 рік та процентною ставкою у розмірі 15 % річних або негайно чеком на суму 98 000 євро. Поточний курс валют становить 47,3 гривень за 1 євро, прогнозований курс через рік становить 49,2 гривень за євро. Завдання: визначте, який варіант розрахунку є більш вигідним для вітчизняної компанії, якщо вітчизняні банки приймають депозити в гривні під 13 % річних.

Задача 2.2.2

Українська компанія продає обладнання вартістю 2 290 000 гривень. Іноземний партнер пропонує розрахуватися в кредит простим векселем на суму 140 000 євро з терміном погашенням 1 рік та процентною ставкою у розмірі 17 % річних або негайно чеком на суму 110 000 євро. Поточний курс валют становить 48,1 гривень за 1 євро, прогнозований курс через рік становить 48,6 гривень за євро. Завдання: визначте, який варіант розрахунку є більш вигідним для вітчизняної компанії, якщо вітчизняні банки приймають депозити в гривні під 14 % річних.

Задача 2.2.3

Українська компанія продає обладнання вартістю 2 270 000 гривень. Іноземний партнер пропонує розрахуватися в кредит простим векселем на суму 105 000 євро з терміном погашенням 1 рік та процентною ставкою у розмірі 18 % річних або негайно чеком на суму 107 000 євро. Поточний курс валют становить 48,2 гривень за 1 євро, прогнозований курс через рік становить 49,1 гривень за євро. Завдання: визначте, який варіант розрахунку є більш вигідним для вітчизняної компанії, якщо вітчизняні банки приймають депозити в гривні під 15 % річних.

Задача 2.2.4

Українська компанія продає обладнання вартістю 1 430 000 гривень. Іноземний партнер пропонує розрахуватися в кредит простим векселем на суму 102 000 євро з терміном погашенням 1 рік та процентною ставкою у розмірі 16 % річних або негайно чеком на суму 110 000 євро. Поточний курс валют становить 48,5 гривень за 1 євро, прогнозований курс через рік становить 49,5 гривень за євро. Завдання: визначте, який варіант розрахунку є більш вигідним для вітчизняної компанії, якщо вітчизняні банки приймають депозити в гривні під 17 % річних.

Задача 2.2.5

Українська компанія продає обладнання вартістю 3 080 000 гривень. Іноземний партнер пропонує розрахуватися в кредит простим векселем на суму 115 000 євро з терміном погашенням 1 рік та процентною ставкою у розмірі 14 % річних або негайно чеком на суму 103 000 євро. Поточний курс валют становить 48,3 гривень за 1 євро, прогнозований курс через рік становить 49,2 гривень за євро.

Завдання: визначте, який варіант розрахунку є більш вигідним для вітчизняної компанії, якщо вітчизняні банки приймають депозити в гривні під 18 % річних.

Задача 2.3

Наведені показники (таблиця 2.1) характеризують стан платіжного балансу країни за 2025 рік.

Таблиця 2.1 – Показники платіжного балансу країни

№	Показник	Сума, млн дол.
1	Експорт товарів та послуг	18001
2	Імпорт товарів та послуг	21877
3	Прямі інвестиції в країну	5891
4	Прямі інвестиції з країни	2673
5	Портфельні інвестиції в країну	1753
6	Портфельні інвестиції з країни	929

Визначте, яким був рух резервних активів, який врівноважив платіжний баланс країни?

Розв'язання

Резервні активи – це фінансові ресурси держави в іноземній валюті та золотовалютних цінностях, які перебувають у розпорядженні централь-

ного банку чи уряду і використовуються для підтримання стабільності національної валюти та врівноваження платіжного балансу.

Формула руху резервних активів (РА):

$$РА = (ЕТ - ІТ) + (ПІв - ПІз) + (ПортІв - ПортІз), \quad (2.5)$$

де $ЕТ$ – експорт товарів і послуг;

$ІТ$ – імпорт товарів і послуг;

$ПІв$ – прямі інвестиції в країну;

$ПІз$ – прямі інвестиції з країни;

$ПортІв$ – портфельні інвестиції в країну;

$ПортІз$ – портфельні інвестиції з країни.

$$РА = +18001 - 21877 + 5891 - 2673 + 1753 - 929 = 166 \text{ млрд. дол.}$$

Відповідь: рух резервних активів, який врівноважив платіжний баланс країни, становив 166 млрд. дол. Курс може зміцнюватися, але ця зміна незначна. Отриманий результат показує величину руху резервних активів, яка компенсує сальдо платіжного балансу, забезпечуючи його рівновагу. Якщо значення РА додатне, як у цьому випадку, то країна збільшує свої резерви (купує іноземну валюту), що може призвести до зміцнення курсу національної валюти. Якщо ж від'ємне – резерви скорочуються, що може свідчити про девальваційний тиск.

Завдання для самостійного розв'язання за прикладом задачі 2.3

Задача 2.3.1

Наведені показники (таблиця 2.2) характеризують стан платіжного балансу країни за 2025 рік.

Таблиця 2.2 – Показники платіжного балансу країни

№	Показник	Сума, млн дол.
1	Експорт товарів та послуг	18900
2	Імпорт товарів та послуг	6620
3	Прямі інвестиції в країну	8710
4	Прямі інвестиції з країни	2201
5	Портфельні інвестиції в країну	1680
6	Портфельні інвестиції з країни	18900

Визначте, яким був рух резервних активів, який врівноважив платіжний баланс країни?

Задача 2.3.2

Наведені показники (таблиця 2.3) характеризують стан платіжного балансу країни за 2025 рік.

Таблиця 2.3 – Показники платіжного балансу країни

№	Показник	Сума, млн дол.
1	Експорт товарів та послуг	22700
2	Імпорт товарів та послуг	24300
3	Прямі інвестиції в країну	4430
4	Прямі інвестиції з країни	4102
5	Портфельні інвестиції в країну	2203
6	Портфельні інвестиції з країни	1010

Визначте яким був рух резервних активів, який врівноважив платіжний баланс країни?

Задача 2.3.3

Наведені показники (таблиця 2.4) характеризують стан платіжного балансу країни за 2025 рік.

Таблиця 2.4 – Показники платіжного балансу країни

№	Показник	Сума, млн дол.
1	Експорт товарів та послуг	18300
2	Імпорт товарів та послуг	17300
3	Прямі інвестиції в країну	6690
4	Прямі інвестиції з країни	3380
5	Портфельні інвестиції в країну	2071
6	Портфельні інвестиції з країни	1190

Визначте, яким був рух резервних активів, який врівноважив платіжний баланс країни?

Задача 2.3.4

Наведені показники (таблиця 2.5) характеризують стан платіжного балансу країни за 2025 рік.

Таблиця 2.5 – Показники платіжного балансу країни

№	Показник	Сума, млн дол.
1	Експорт товарів та послуг	22800
2	Імпорт товарів та послуг	19700
3	Прямі інвестиції в країну	4490
4	Прямі інвестиції з країни	5074
5	Портфельні інвестиції в країну	2030
6	Портфельні інвестиції з країни	1190

Визначте, яким був рух резервних активів, який врівноважив платіжний баланс країни?

Задача 2.3.5

Наведені показники (таблиця 2.6) характеризують стан платіжного балансу країни за 2025 рік.

Таблиця 2.6 – Показники платіжного балансу країни

№	Показник	Сума, млн дол.
1	Експорт товарів та послуг	19700
2	Імпорт товарів та послуг	25700
3	Прямі інвестиції в країну	3390
4	Прямі інвестиції з країни	6702
5	Портфельні інвестиції в країну	2208
6	Портфельні інвестиції з країни	4720

Визначте яким був рух резервних активів, який врівноважив платіжний баланс країни?

Задача 2.4

Бразилія вводить 25 % імпортне мито на готові авто і 0 % – на імпортне комплектування. Мексика – 10 % на комплектування і 0 % на авто. Ціна готових авто – 9000 дол. США, а комплектування – 7000 дол. США. Розрахувати ефективну ставку імпортного тарифу (фактичний рівень).

Розв'язання

Ефективна ставка імпортного тарифу визначається за формулою:

$$Te = \frac{T_n - T_{im} * A_{im}}{1 - A_{im}}, \quad (2.6)$$

де T_n – тариф номінальний на готову продукцію;

T_{im} – тариф номінальний на імпортні комплектуючі;

A_{im} – співвідношення вартості імпортних комплектуючих (Цк) та вартості готової продукції (Цгп):

$$A_{im} = C_k / C_{gp}. \quad (2.7)$$

$$A_{im} = 7000 / 9000 = 0,78.$$

$$\text{Бразилія: } Te = \frac{25 - 0 * 0,78}{1 - 0,78} = 113,6 \%$$

$$\text{Мексика: } Te = \frac{0 - 10 * 0,78}{1 - 0,78} = -35,5 \%$$

Для Бразилії ефективна ставка імпортного тарифу становить 113,6 %, це означає, що реальний рівень захисту національних виробників значно перевищує номінальну ставку мита. Така політика стимулює внутрішнє виробництво автомобілів, адже імпортованих готових авто стає значно дорожчим, тоді як ввезення комплектуючих залишається безмитним. У результаті місцеві підприємства мають цінову перевагу, що сприяє розвитку національної промисловості та підвищенню доданої вартості всередині країни. У Мексиці ефективна ставка імпортного тарифу є від'ємною (–35,5 %), тобто імпортованих готових автомобілів стає вигіднішим порівняно з їх виробництвом усередині країни. Така тарифна структура не захищає, а навпаки, послаблює внутрішніх виробників, роблячи збирання авто з імпортованих комплектуючих економічно невигідним, що може призвести до зниження обсягів внутрішнього виробництва й підвищення залежності від імпорту готової продукції. Таким чином, Бразилія проводить політику ефективного митного захисту та стимулює розвиток власної автомобільної галузі, тоді як Мексика, навпаки, створює умови, що сприяють імпорту готових авто, а не локальному виробництву.

Відповідь: отже, Бразилія здійснює ефективний захист вітчизняних виробників (значення ставки імпортного тарифу вище).

Завдання для самостійного розв'язання за прикладом задачі 2.4

Задача 2.4.1

Бразилія вводить 18 % імпортне мито на готові авто і 0 % – на імпортовані комплектуючі. Мексика – 15 % на комплектуючі і 0 % на авто. Ціна готових авто – 7600 дол. США, а комплектуючих – 5600 дол. США. Розрахувати ефективну ставку імпортного тарифу (фактичний рівень).

Задача 2.4.2

Бразилія вводить 0 % імпордне мито на готові авто і 23 % – на імпор-тне комплектування. Мексика – 13 % на комплектування і 0 % на авто. Ці-на готових авто – 10 300 дол. США, а комплектування – 5670 дол. США. Розрахувати ефективну ставку імпортного тарифу (фактичний рівень).

Задача 2.4.3

Бразилія вводить 24 % імпордне мито на готові авто і 0 % – на імпор-тне комплектування. Мексика – 0 % на комплектування і 18 % на авто. Ці-на готових авто – 10 700 дол. США, а комплектування – 8300 дол. США. Розрахувати ефективну ставку імпортного тарифу (фактичний рівень).

Задача 2.4.4

Бразилія вводить 26 % імпордне мито на готові авто і 0 % – на імпор-тне комплектування. Мексика – 0 % на комплектування і 19 % на авто. Ці-на готових авто – 12 100 дол. США, а комплектування – 7400 дол. США. Розрахувати ефективну ставку імпортного тарифу (фактичний рівень).

Задача 2.4.5

Бразилія вводить 0 % імпордне мито на готові авто і 25 % – на імпор-тне комплектування. Мексика – 13 % на комплектування і 0 % на авто. Ці-на готових авто – 12 300 дол. США, а комплектування – 8000 дол. США. Розрахувати ефективну ставку імпортного тарифу (фактичний рівень).

Задача 2.5

Визначте маржу валютно-обмінної операції, якщо курс продавця – 13,12 грн за дол., курс покупця – 13,1 грн за дол.

Розв'язання

Валютне котирування – це фіксування курсу національної грошової одиниці в іноземній.

Валютний курс встановлюється у формі:

– прямого котирування

(1, 10, 100 одиниць іноземної валюти = x одиниць національної валюти);

– непрямого котирування

(1, 10, 100 одиниць національної валюти = x одиниць іноземної валюти).

Купівля та продаж валют банками здійснюється за різними курсами, які ще називаються курсами покупця та курсами продавця, або за банків-ською термінологією bid та offer.

Курс покупця – це курс, за яким уповноважений банк купує іноземну валюту за національну на ринку.

Курс продавця – це курс, за яким банк продає валюту на ринку. Банки продають іноземну валюту за національну дорожче, ніж купують її за курсами продавця.

Різниця між курсом продавця та покупця називається маржою. Маржа покриває витрати банку і формує його прибуток від валютних операцій. Маржа валюто-обмінної операції розраховується як:

$$BAS = \frac{Offer - Bid}{Offer} * 100 \%, \quad (2.8)$$

де BAS – маржа (спред);

$Offer$ – курс продажу валюти (курс продавця);

Bid – курс купівлі валюти (курс покупця).

$$BAS = (13,12 - 13,1) / 13,12 * 100 \% = 0,15 \%$$

Відповідь: маржа валюто-обмінної операції складає 0,15 %.

Завдання для самостійного розв'язання за прикладом задачі 2.5

Задача 2.5.1

Визначте маржу валютно-обмінної операції, якщо курс продавця – 18,14 грн за дол., курс покупця – 18,3 грн за дол.

Задача 2.5.2

Визначте маржу валютно-обмінної операції, якщо курс продавця – 20,3 грн за дол., курс покупця – 21,4 грн за дол.

Задача 2.5.3

Визначте маржу валютно-обмінної операції, якщо курс продавця – 13,7 грн за дол., курс покупця – 14,1 грн за дол.

Задача 2.5.4

Визначте маржу валютно-обмінної операції, якщо курс продавця – 16,4 грн за дол., курс покупця – 13,1 грн за дол.

Задача 2.5.5

Визначте маржу валютно-обмінної операції, якщо курс продавця – 13,19 грн за дол., курс покупця – 10,7 грн за дол.

Задача 2.6

Курс USD в Токіо – 132 єни, курс USD в Мехіко – 3,045 песо. Розрахувати курс песо в Токіо і курс єни в Мехіко (крос-курс).

Розв'язання

Необхідно визначити, скільки єн коштує 1 песо (курс песо в Токіо) і скільки песо коштує 1 єна (курс єни в Мехіко), тобто знайти так званий крос-курс – курс однієї іноземної валюти до іншої через спільну третю (долар США).

1) Визначення крос-курсу «єна – песо».

Якщо $1 \text{ USD} = 132 \text{ єни}$ і $1 \text{ USD} = 3,045 \text{ песо}$, то $1 \text{ єна} = 1 \text{ USD} / 132$, а $1 \text{ USD} = 3,045 \text{ песо}$.

Отже, курс єни в песо в Мехіко $= 3,045 / 132 = 0,02 \text{ песо}$.

2) Визначення крос-курсу «песо – єна»

Аналогічно, щоб знайти, скільки єн відповідає одному песо, знаходимо обернену величину:

Курс песо в Токіо $= 132 / 3,045 = 43,3 \text{ єни}$.

3) Отримані крос-курси показують: в обмінних пунктах Токіо 1 мексиканське песо можна обміняти приблизно на 43,3 єни; у Мехіко 1 японська єна еквівалентна близько 0,02 песо.

Відповідь: крос-курси валют становлять: курс песо в Токіо – 43,3 єни за 1 песо; курс єни в Мехіко – 0,02 песо за 1 єну. Ці співвідношення показують, як можна визначати взаємний курс двох валют через третю, спільну базову валюту (у даному випадку долар США).

Завдання для самостійного розв'язання за прикладом задачі 2.6**Задача 2.6.1**

Курс USD в Токіо – 148 єни, курс USD в Мехіко – 2,987 песо. Розрахувати курс песо в Токіо і курс єни в Мехіко (крос-курс).

Задача 2.6.2

Курс USD в Токіо – 148 єни, курс USD в Мехіко – 4,036 песо. Розрахувати курс песо в Токіо і курс єни в Мехіко (крос-курс).

Задача 2.6.3

Курс USD в Токіо – 147 єни, курс USD в Мехіко – 5,068 песо. Розрахувати курс песо в Токіо і курс єни в Мехіко (крос-курс).

Задача 2.6.4

Курс USD в Токіо – 148 єни, курс USD в Мехіко – 3,078 песо. Розрахувати курс песо в Токіо і курс єни в Мехіко (крос-курс).

Задача 2.6.5

Курс USD в Токіо – 155 єни, курс USD в Мехіко – 4,987 песо. Розрахувати курс песо в Токіо і курс єни в Мехіко (крос-курс).

Задача 2.7

Розрахувати крос-курс USD щодо GBP, якщо курс EUR в Америці – 1,331 дол., а курс EUR в Англії – 0,851 фунта стерлінгів.

Розв'язання

Потрібно знайти крос-курс $USD \rightarrow GBP$, тобто дізнатися, скільки британських фунтів стерлінгів (GBP) припадає на 1 долар США (USD). Оскільки обидві валюти пов'язані з євро, то для обчислення крос-курсу достатньо поділити один курс на інший.

1) Визначаємо співвідношення валют через євро.

Маємо $1 EUR = 1,331 USD$, $1 EUR = 0,851 GBP$, обидві величини відображають вартість однієї і тієї ж валюти (євро) але в двох різних валютах. Щоб знайти курс $USD \rightarrow GBP$, потрібно визначити: скільки GBP отримуємо за 1 USD.

2) Застосовуємо формулу крос-курсу.

Для валют A і B через базову валюту C використовується рівняння:

$$\text{Крос-курс } (A \rightarrow B) = \text{Курс } (C \rightarrow B) / \text{Курс } (C \rightarrow A). \quad (2.9)$$

У цьому випадку: $A = USD$, $B = GBP$, $C = EUR$.

$$\begin{aligned} \text{Крос-курс } USD \rightarrow GBP &= (EUR \rightarrow GBP) / (EUR \rightarrow USD) = \\ &= 0,851 / 1,331 = 0,639 \text{ GBP за } 1 \text{ USD}. \end{aligned}$$

3) Отримане значення показує: за 1 долар США можна отримати приблизно 0,639 британського фунта, це означає, що фунт «дорожчий» за долар, оскільки один USD обмінюється на менше ніж 1 GBP.

Відповідь: крос-курс USD щодо GBP становить 0,639, тобто $1 USD = 0,639 GBP$.

Завдання для самостійного розв'язання за прикладом задачі 2.7

Задача 2.7.1

Розрахувати крос-курс USD щодо GBP, якщо курс EUR в Америці – 1,161 дол., а курс EUR в Англії – 0,880 фунта стерлінгів.

Задача 2.7.2

Розрахувати крос-курс USD щодо GBP, якщо курс EUR в Америці – 1,172 дол., а курс EUR в Англії – 0,881 фунта стерлінгів.

Задача 2.7.3

Розрахувати крос-курс USD щодо GBP, якщо курс EUR в Америці – 1,159 дол., а курс EUR в Англії – 0,779 фунта стерлінгів.

Задача 2.7.4

Розрахувати крос-курс USD щодо GBP, якщо курс EUR в Америці – 1,154 дол., а курс EUR в Англії – 0,883 фунта стерлінгів.

Задача 2.7.5

Розрахувати крос-курс USD щодо GBP, якщо курс EUR в Америці – 1,121 дол., а курс EUR в Англії – 0,887 фунта стерлінгів.

Задача 2.8

Визначте вартість імпортованого товару, а також суму акцизного податку, що належить сплаті до бюджету, якщо відомо таке: митна вартість товару (відповідно до митної декларації) – 50 дол., курс НБУ: 1 дол. – 36,5686 грн, ставка ввізного мита – 20 %, ставка акцизного податку – 10 %.

Розв'язання

1) Митна вартість товару (MB), перерахована за курсом НБУ:

$$MB = 50 * 36,5686 = 1828,43 \text{ грн.}$$

2) Сума ввізного мита ($M_{вв}$) визначається:

$$M_{вв} = MB * C_m, \quad (2.10)$$

де MB – митна вартість товару;

C_m – ставка ввізного мита.

$$M_{вв} = 1828,43 * 0,2 = 365,686 \text{ грн.}$$

3) Сума акцизного податку (A):

$$A = (MB + M_{вв}) * C_{ап}, \quad (2.11)$$

де MB – митна вартість товару;

$M_{вв}$ – сума ввізного мита;

$C_{ап}$ – ставка акцизного податку.

$$A = (1828,43 + 365,686) * 0,1 = 219,412 \text{ грн.}$$

4) Визначаємо вартість імпортованого товару ($MB_{ім}$):

$$MB_{ім} = (MB + M_{вв} + A) + (MB + M_{вв} + A) * C_{м}. \quad (2.12)$$

$$MB_{ім} = (1828,43 + 365,686 + 219,412) + (1828,43 + 365,686 + 219,412) * 0,2 = 2896,234 \text{ грн.}$$

Відповідь: вартість імпортованого товару становить 2896,234 грн, сума акцизного податку – 219,412 грн.

Завдання для самостійного розв'язання за прикладом задачі 2.8

Задача 2.8.1

Визначте вартість імпортованого товару, а також суму акцизного податку, що належить сплаті до бюджету, якщо відомо таке: митна вартість товару (відповідно до митної декларації) – 120 дол., курс НБУ: 1 дол. – 48,65 грн, ставка ввізного мита – 20 %, ставка акцизного податку – 10 %.

Задача 2.8.2

Визначте вартість імпортованого товару, а також суму акцизного податку, що належить сплаті до бюджету, якщо відомо таке: митна вартість товару (відповідно до митної декларації) – 88 дол., курс НБУ: 1 дол. – 49,25 грн, ставка ввізного мита – 20 %, ставка акцизного податку – 10 %.

Задача 2.8.3

Визначте вартість імпортованого товару, а також суму акцизного податку, що належить сплаті до бюджету, якщо відомо таке: митна вартість товару (відповідно до митної декларації) – 1300 дол., курс НБУ: 1 дол. – 49,08 грн, ставка ввізного мита – 20 %, ставка акцизного податку – 10 %.

Задача 2.8.4

Визначте вартість імпортованого товару, а також суму акцизного податку, що належить сплаті до бюджету, якщо відомо таке: митна вартість товару (відповідно до митної декларації) – 1250 дол., курс НБУ: 1 дол. – 49,32 грн, ставка ввізного мита – 20 %, ставка акцизного податку – 10 %.

Задача 2.8.5

Визначте вартість імпортованого товару, а також суму акцизного податку, що належить сплаті до бюджету, якщо відомо таке: митна вартість товару (відповідно до митної декларації) – 260 дол., курс НБУ: 1 дол. – 49,55 грн, ставка ввізного мита – 20 %, ставка акцизного податку – 10 %.

Задача 2.9

Скільки євро можна купити за 18 000 японських єн, якщо $1 \text{ USD} = 110,05 \text{ JPY}$; $1 \text{ USD} = 0,67 \text{ EUR}$?

Розв'язання

Необхідно визначити, скільки євро можна купити за 18 000 японських єн. Для цього можна використати два методи:

Метод 1. Через проміжну конверсію $\text{JPY} \rightarrow \text{USD} \rightarrow \text{EUR}$.

Метод 2. Через розрахунок крос-курсу $\text{JPY} \rightarrow \text{EUR}$.

Метод 1. Покрокова конверсія через долар США.

1) Переведення єн в долари США.

Оскільки відомо, що $1 \text{ USD} = 110,05 \text{ JPY}$, то курс $\text{JPY} \rightarrow \text{USD}$ знаходиться як обернена величина:

$$1 \text{ JPY} = 1 / 110,05 \text{ USD}.$$

Тоді суму 18 000 JPY переводимо у долари:

$$\text{USD} = 18000 / 110,05 = 163,56 \text{ USD}.$$

2) Конвертація доларів у євро.

Відомий курс: $1 \text{ USD} = 0,67 \text{ EUR}$.

Отже: $\text{EUR} = 163,56 * 0,67 = 109,59 \text{ EUR}$.

Таким чином, через послідовну конверсію ми отримали суму 109,59 EUR.

Метод 2. Використання крос-курсу $\text{JPY} \rightarrow \text{EUR}$.

1) Крос-курс між JPY і EUR обчислюється через USD за формулою:

$$\text{Крос-курс} (\text{JPY} \rightarrow \text{EUR}) = \frac{\text{Курс} \text{ USD} \rightarrow \text{EUR}}{\text{Курс} \text{ USD} \rightarrow \text{JPY}} . \quad (2.13)$$

Підставимо значення в формулу (2.13) та покажемо, скільки євро коштує 1 японська єна:

$$1 \text{ JPY} = 0,67 / 110,05 = 0,00609 \text{ EUR.}$$

2) Переведення 18 000 JPY в EUR через крос-курс:

$$\text{EUR} = 18\,000 * 0,00609 = 109,59 \text{ EUR.}$$

Результат повністю збігається з методом 1.

Відповідь: за 18 000 японських єн можна отримати приблизно 109,59 євро. Конверсію можна виконати як через долар США, так і через попередньо розрахований крос-курс JPY/EUR, обидва методи дають однаковий фінансовий результат.

Завдання для самостійного розв'язання за прикладом задачі 2.9

Задача 2.9.1

Скільки євро можна купити за 24 000 японських єн, якщо 1 USD = 112,43 JPY; 1 USD = 0,59 EUR?

Задача 2.9.2

Скільки євро можна купити за 13 500 японських єн, якщо 1 USD = 109,55 JPY; 1 USD = 0,88 EUR?

Задача 2.9.3

Скільки євро можна купити за 20 400 японських єн, якщо 1 USD = 115,63 JPY; 1 USD = 0,69 EUR?

Задача 2.9.4

Скільки євро можна купити за 23 000 японських єн, якщо 1 USD = 110,77 JPY; 1 USD = 0,71 EUR?

Задача 2.9.5

Скільки євро можна купити за 24 500 японських єн, якщо 1 USD = 111,11 JPY; 1 USD = 0,69 EUR?

Задача 2.10

Скільки угорських форинтів дадуть за 730 грн, якщо за офіційним курсом валют 170 HUF (угорські форинти) = 47,43 INR (індійські рупії); 1000 INR = 72,82 UAH.

Розв'язання

Визначаємо, скільки форинтів (HUF) можна отримати за 730 грн. (UAH). Оскільки гривня напряду не обмінюється на форинт, обчислення виконуються через проміжну валюту – індійську рупію (INR).

1) Переведення гривні (UAH) в індійські рупії (INR).

Маємо пропорцію: $1000 \text{ INR} = 72,82 \text{ UAH}$. Щоб знайти, скільки INR відповідає 1 UAH, обчислюємо:

$$1 \text{ INR} = 72,82 / 1000 \text{ UAH} \rightarrow 1 \text{ UAH} = 1000 / 72,82 \text{ INR}.$$

Тепер конвертуємо 730 грн у рупії:

$$\text{INR} = 730 * (1000 / 72,82) = 10\,024,72 \text{ INR}.$$

Отже, $730 \text{ грн} = 10024,72 \text{ INR}$.

2) Переведення INR у угорські форинти (HUF).

Маємо пропорцію: $170 \text{ HUF} = 47,43 \text{ INR}$. Щоб знайти курс $\text{INR} \rightarrow \text{HUF}$, обчислюємо:

$$1 \text{ INR} = 170 / 47,43 \text{ HUF}.$$

Тепер конвертуємо $10024,72 \text{ INR}$ у форинти:

$$\text{HUF} = 10024,72 * (170 / 47,43) = 35\,930,90 \text{ HUF}.$$

Отже, $10024,72 \text{ INR} = 35930,90 \text{ HUF}$.

Відповідь: за 730 грн можна придбати приблизно 35 930,90 угорських форинтів (HUF). Розрахунок виконано через проміжну валюту – індійську рупію (INR), – використовуючи два послідовні етапи конверсії: $\text{UAH} \rightarrow \text{INR} \rightarrow \text{HUF}$.

Завдання для самостійного розв'язання за прикладом задачі 2.10**Задача 2.10.1**

Скільки угорських форинтів дадуть за 810 грн, якщо за офіційним курсом валют 165 HUF (угорські форинти) = $45,12 \text{ INR}$ (індійські рупії); $1000 \text{ INR} = 68,33 \text{ UAH}$.

Задача 2.10.2

Скільки угорських форинтів дадуть за 900 грн, якщо за офіційним курсом валют 145 HUF (угорські форинти) = $49,22 \text{ INR}$ (індійські рупії); $1000 \text{ INR} = 77,15 \text{ UAH}$.

Задача 2.10.3

Скільки угорських форинтів дадуть за 750 грн, якщо за офіційним курсом валют 171 HUF (угорські форинти) = 45,33 INR (індійські рупії); 1000 INR = 70,08 UAH.

Задача 2.10.4

Скільки угорських форинтів дадуть за 840 грн, якщо за офіційним курсом валют 169 HUF (угорські форинти) = 48,13 INR (індійські рупії); 1000 INR = 70,96 UAH.

Задача 2.10.5

Скільки угорських форинтів дадуть за 820 грн, якщо за офіційним курсом валют 220 HUF (угорські форинти) = 50,12 INR (індійські рупії); 1000 INR = 70,44 UAH.

Задача 2.11

Застосувавши формули основних показників міжнародної торгівлі, розрахуйте відсутні дані в таблиці 2.7 та зробіть висновки щодо динаміки зовнішньоекономічної діяльності країни.

Таблиця 2.7 – Показники міжнародної торгівлі країни

№	Показники	Попередній період	Звітний період
1	Експорт, млрд грн	141,75	116,54
2	Імпорт, млрд грн		
3	Торговий оборот, млрд грн	214,64	
4	Торгове сальдо, млрд грн		3,43
5	ВВП, млрд грн		425,62
6	Експортна квота	0,37	
7	Імпортна квота		
8	Темп росту експорту, %	-	

Розв'язання

- 1) Основні показники обсягу міжнародної торгівлі:
- експорт (E) – це вивіз товару з країни;
 - імпорт (I) – це ввіз товару в країну;
 - торговий оборот (TO) – це сукупний обсяг експорту й імпорту за визначений період часу.

2) Показники результативності міжнародної торгівлі:

– торгове сальдо ($ТС$) – різниця між вартісним обсягом експорту й імпорту товарів окремої країни за рік:

$$ТС = E - I. \quad (2.14)$$

– експортна квота ($Екв$) – відношення вартісного обсягу експорту до внутрішнього валового продукту країни ($ВВП$):

$$Екв = E / ВВП. \quad (2.15)$$

– імпортна квота ($Ікв$) – відношення вартісного обсягу імпорту до внутрішнього валового продукту країни:

$$Ікв = I / ВВП. \quad (2.16)$$

– темп зростання експорту ($Тре$) – це економічний показник, який виражає відносні зміни обсягу експорту (товарів та/або послуг) країни за певний період часу (рік) порівняно з попереднім періодом (попереднім роком):

$$Тре = (Езр / Епр) * 100, \quad (2.17)$$

де $Езр$ – це обсяг експорту у звітному році;

$Епр$ – це обсяг експорту у попередньому році.

Застосувавши наведені формули основних показників міжнародної торгівлі, розрахуємо відсутні дані в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Показники міжнародної торгівлі країни

№	Показники	Попередній період	Звітний період
1	Експорт, млрд грн	141,75	116,54
2	Імпорт, млрд грн	$214,64 - 141,75 =$ $= 72,89$	$116,54 - 3,43 = 113,11$
3	Торговий оборот, млрд. грн	214,64	$116,54 + 113,11 =$ $= 229,65$
4	Торгове сальдо, млрд грн	$141,75 - 72,89 = 68,86$	3,43
5	ВВП, млрд грн	$141,75/0,37 = 383,11$	425,62
6	Експортна квота	0,37	$116,54/425,62 = 0,27$
7	Імпортна квота	$72,89/383,11 = 0,19$	$113,11/425,62 = 0,26$
8	Темп зростання експорту, %	-	$(116,54/141,75) \times$ $\times 100 \% = 82,21 \%$

Відповідь: загалом у звітному періоді країна демонструє негативні тенденції у зовнішньоекономічній діяльності, що характеризуються падінням експорту, зростанням імпорту та, як наслідок, майже зникненням значного позитивного торгового сальдо. Зниження експортної квоти та зростання імпортної квоти свідчать про зниження конкурентоспроможності країни на міжнародних ринках і зростання залежності від імпортних поставок.

Завдання для самостійного розв'язання за прикладом задачі 2.11

Задача 2.11.1

Застосувавши формули основних показників міжнародної торгівлі, розрахуйте відсутні дані в таблиці 2.8 та зробіть висновки щодо динаміки зовнішньоекономічної діяльності країни.

Таблиця 2.8 – Показники міжнародної торгівлі країни

№	Показники	Попередній період	Звітний період
1	Експорт, млрд грн	116,54	130,83
2	Імпорт, млрд грн		71,08
3	Торговий оборот, млрд грн		
4	Торгове сальдо, млрд грн	3,43	
5	ВВП, млрд грн	425,62	
6	Експортна квота		0,32
7	Імпортна квота		
8	Темп зростання експорту, %	-	

Задача 2.11.2

Застосувавши формули основних показників міжнародної торгівлі, розрахуйте відсутні дані в таблиці 2.9 та зробіть висновки щодо динаміки зовнішньоекономічної діяльності країни.

Таблиця 2.9 – Показники міжнародної торгівлі країни

№	Показники	Попередній період	Звітний період
1	Експорт, млрд грн	130,83	
2	Імпорт, млрд грн	71,08	62,55
3	Торговий оборот, млрд грн		179,78
4	Торгове сальдо, млрд грн		
5	ВВП, млрд грн.		
6	Експортна квота	0,32	
7	Імпортна квота		0,16
8	Темп зростання експорту, %	-	

Задача 2.11.3

Застосувавши формули основних показників міжнародної торгівлі, розрахуйте відсутні дані в таблиці 2.10 та зробіть висновки щодо динаміки зовнішньоекономічної діяльності країни.

Таблиця 2.10 – Показники міжнародної торгівлі країни

№	Показники	Попередній період	Звітний період
1	Експорт, млрд грн		111,4
2	Імпорт, млрд грн	62,55	
3	Торговий оборот, млрд грн	179,78	
4	Торгове сальдо, млрд грн		0,29
5	ВВП, млрд грн		442,9
6	Експортна квота		
7	Імпортна квота	0,16	
8	Темп зростання експорту, %	-	

Задача 2.11.4

Застосувавши формули основних показників міжнародної торгівлі, розрахуйте відсутні дані в таблиці 2.11 та зробіть висновки щодо динаміки зовнішньоекономічної діяльності країни.

Таблиця 2.11 – Показники міжнародної торгівлі країни

№	Показники	Попередній період	Звітний період
1	Експорт, млрд грн	163,01	134,02
2	Імпорт, млрд грн		
3	Торговий оборот, млрд грн	246,83	
4	Торгове сальдо, млрд грн		3,94
5	ВВП, млрд грн		489,63
6	Експортна квота	0,42	
7	Імпортна квота		
8	Темп зростання експорту, %	-	

Задача 2.11.5

Застосувавши формули основних показників міжнародної торгівлі, розрахуйте відсутні дані в таблиці 2.12 та зробіть висновки щодо динаміки зовнішньоекономічної діяльності країни.

Таблиця 2.12 – Показники міжнародної торгівлі країни

№	Показники	Попередній період	Звітний період
1	Експорт, млрд грн	150,45	
2	Імпорт, млрд грн	81,74	71,93
3	Торговий оборот, млрд грн		206,77
4	Торгове сальдо, млрд грн		
5	ВВП, млрд грн		
6	Експортна квота	0,37	
7	Імпортна квота		0,18
8	Темп зростання експорту, %	-	

Задача 2.12

Дані про показники експортних операцій країни представлені в таблиці 2.13.

Таблиця 2.13 – Показники експортних операцій країни

№	Показники	Умовні позначення	Базисний рік	Звітний рік
1	Валютний виторг за реалізовану експортну продукцію, млрд грн	BE	31,46	36,11
2	Внутрішня вартість експортної продукції, млрд грн	CE	29,04	34,38
3	Середні залишки оборотних коштів для виробництва експортної продукції, млрд грн	ЗСЕ	2,64	3,1

Необхідно обчислити:

- 1) коефіцієнт віддачі коштів, вкладених в експортну продукцію;
- 2) бюджетну ефективність експорту;
- 3) оборотність коштів, вкладених в експорт.

За результатами виконаних розрахунків необхідно зробити відповідний висновок про їхню зміну в динаміці.

Розв'язання

1) Коефіцієнт віддачі коштів ($K_{від}$), вкладених в експортну продукцію розраховується за формулою:

$$K_{від} = BE / ЗСЕ. \quad (2.18)$$

$$K_{від\ баз} = 31,46 / 2,64 = 11,92 \text{ грн. на 1 грн};$$

$$K_{від\ звіт} = 36,11 / 3,1 = 11,65 \text{ грн. на 1 грн.}$$

Отже, індекс коефіцієнта віддачі коштів ($I_{від}$), який показує динаміку його зміни за рік, буде складати: $I_{від} = 11,65 / 11,92 = 0,977$ чи 97,7 %, тобто віддача коштів, вкладених в експортну продукцію країни за рік скоротилася на 2,3 % (100% – 97,7 %).

2) Бюджетна ефективність експорту продукції країни (BEE) визначається за формулою:

$$BEE = BE / CE. \quad (2.19)$$

$$BEE_{баз} = 31,46 / 29,04 = 1,083 \text{ грн. на 1 грн};$$

$$BEE_{звіт} = 36,11 / 34,38 = 1,050 \text{ грн. на 1 грн.}$$

Звідси випливає, що індекс бюджетної ефективності експорту продукції країни (I_{bee}) за рік складає: $I_{bee} = 1,050 / 1,083 = 0,9697$ чи 97 %, тобто рівень бюджетної ефективності експорту країни знизився на 3 %.

3) Кількість оборотів коштів ($Чоб$), вкладених в експорт, визначається за формулою:

$$Чоб = CE / ЗСЕ. \quad (2.20)$$

$$Чоб_{баз} = 29,04 / 2,64 = 11,0;$$

$$Чоб_{звіт} = 34,38 / 3,1 = 11,09.$$

Таким чином, індекс оборотності коштів, вкладених в експорт, складає: $I_{чоб} = 11,09 / 11,0 = 1,0082$ чи 100,82 %, тобто оборотність коштів, вкладених в експортну продукцію, підвищилася на 0,82 %.

Відповідь: віддача коштів, вкладених в експортну продукцію країни, скоротилася на 2,3 %; бюджетна ефективність експорту – знизилася на 3 %; оборотність коштів, вкладених в експортну продукцію, підвищилася на 0,82 %.

Завдання для самостійного розв'язання за прикладом задачі 2.12

Задача 2.12.1

Дані про показники експортних операцій країни представлені в таблиці 2.14.

Таблиця 2.14 – Показники експортних операцій країни

№	Показники	Умовні позначення	Базисний рік	Звітний рік
1	Валютний виторг за реалізовану експортну продукцію, млрд грн	ВЕ	34,32	40,82
2	Внутрішня вартість експортної продукції, млрд грн	СЕ	31,68	38,87
3	Середні залишки оборотних коштів для виробництва експортної продукції, млрд грн	ЗСЕ	2,88	3,51

Необхідно обчислити:

- 1) коефіцієнт віддачі коштів, вкладених в експортну продукцію;
- 2) бюджетну ефективність експорту;
- 3) оборотність коштів, вкладених в експорт.

За результатами виконаних розрахунків необхідно зробити відповідний висновок про їхню зміну в динаміці.

Задача 2.12.2

Дані про показники експортних операцій країни представлені в таблиці 2.15.

Таблиця 2.15 – Показники експортних операцій країни

№	Показники	Умовні позначення	Базисний рік	Звітний рік
1	Валютний виторг за реалізовану експортну продукцію, млрд грн	ВЕ	54,18	49,56
2	Внутрішня вартість експортної продукції, млрд грн	СЕ	47,61	46,94
3	Середні залишки оборотних коштів для виробництва експортної продукції, млрд грн	ЗСЕ	3,06	2,61

Необхідно обчислити:

- 1) коефіцієнт віддачі коштів, вкладених в експортну продукцію;
- 2) бюджетну ефективність експорту;
- 3) оборотність коштів, вкладених в експорт.

За результатами виконаних розрахунків необхідно зробити відповідний висновок про їхню зміну в динаміці.

Задача 2.12.3

Дані про показники експортних операцій країни представлені в таблиці 2.16.

Таблиця 2.16 – Показники експортних операцій країни

№	Показники	Умовні позначення	Базисний рік	Звітний рік
1	Валютний виторг за реалізовану експортну продукцію, млрд грн	ВЕ	29,47	31,83
2	Внутрішня вартість експортної продукції, млрд грн	СЕ	21,49	28,28
3	Середні залишки оборотних коштів для виробництва експортної продукції, млрд грн	ЗСЕ	3,27	4,26

Необхідно обчислити:

- 1) коефіцієнт віддачі коштів, вкладених в експортну продукцію;
- 2) бюджетну ефективність експорту;

3) оборотність коштів, вкладених в експорт.

За результатами виконаних розрахунків необхідно зробити відповідний висновок про їхню зміну в динаміці.

Задача 2.12.4

Дані про показники експортних операцій країни представлені в таблиці 2.17.

Таблиця 2.17 – Показники експортних операцій країни

№	Показники	Умовні позначення	Базисний рік	Звітний рік
1	Валютний виторг за реалізовану експортну продукцію, млрд грн	ВЕ	61,15	57,26
2	Внутрішня вартість експортної продукції, млрд грн	СЕ	56,34	49,27
3	Середні залишки оборотних коштів для виробництва експортної продукції, млрд грн	ЗСЕ	5,03	4,18

Необхідно обчислити:

- 1) коефіцієнт віддачі коштів, вкладених в експортну продукцію;
- 2) бюджетну ефективність експорту;
- 3) оборотність коштів, вкладених в експорт.

За результатами виконаних розрахунків необхідно зробити відповідний висновок про їхню зміну в динаміці.

Задача 2.12.5

Дані про показники експортних операцій країни представлені в таблиці 2.18.

Таблиця 2.18 – Показники експортних операцій країни

№	Показники	Умовні позначення	Базисний рік	Звітний рік
1	Валютний виторг за реалізовану експортну продукцію, млрд грн	ВЕ	34,32	40,82
2	Внутрішня вартість експортної продукції, млрд грн	СЕ	31,68	38,87
3	Середні залишки оборотних коштів для виробництва експортної продукції, млрд грн	ЗСЕ	2,88	3,51

Необхідно обчислити:

- 1) коефіцієнт віддачі коштів, вкладених в експортну продукцію;
- 2) бюджетну ефективність експорту;
- 3) оборотність коштів, вкладених в експорт.

За результатами виконаних розрахунків необхідно зробити відповідний висновок про їхню зміну в динаміці.

Задача 2.13

Ставка імпортного тарифу на LCD/OLED-телевізори складає 8 %, а на дисплейну панель (модуль) для телевізорів – 5 %. Розрахувати ефективний рівень митного захисту і проаналізувати результат, якщо вартість панелі складає 65 % від вартості телевізора.

Розв'язання

Ефективний рівень митного захисту визначається за формулою:

$$T_e = (T_n - a * T_{im}) / (1 - a), \quad (2.21)$$

де T_e – ефективний рівень митного захисту;

T_n – ставка тарифу на кінцеву продукцію;

T_{im} – ставка тарифу на імпортовані частини і компоненти;

a – частка вартості імпортованих компонентів у вартості кінцевого продукту.

$$T_e = (0,08 - 0,65 * 0,05) / (1 - 0,65) = 0,1357 \text{ або } 13,57 \%$$

Відповідь: ефективний рівень захисту (13,57 %) вищий за номінальний тариф на готові телевізори (8 %). Це явище відоме як ескалація тарифів і стимулює кінцеве виробництво (збірку) телевізорів всередині країни, оскільки тариф на готову продукцію значно вищий, ніж на сировину чи компоненти, якщо їх вимірювати як частку доданої вартості.

Завдання для самостійного розв'язання за прикладом задачі 2.13.

Задача 2.13.1

Ставка імпортного тарифу на готові чоловічі сорочки складає 10 %. Ставка імпортного тарифу на тканину (компонент) для цих сорочок складає 4 %. Вартість тканини становить 50 % від загальної вартості готової

сорочки. Розрахувати ефективний рівень митного захисту для виробників сорочок і проаналізувати результат.

Задача 2.13.2

Країна встановила імпорتنний тариф на спортивне взуття у розмірі 15 %. Тариф на імпорتنні підшви (ключовий компонент) становить 8 %. Вартість підшов займає 30 % від загальної вартості пари взуття. Розрахувати ефективний рівень митного захисту і проаналізувати результат.

Задача 2.13.3

Номінальний тариф на готові автомобілі складає 5 %. Тариф на імпорتنні двигуни (ключовий і найдорожчий компонент) становить 0 %. Вартість двигуна складає 40 % від вартості готового автомобіля. Розрахувати ефективний рівень митного захисту для внутрішнього автозбирання і проаналізувати результат.

Задача 2.13.4

Імпорتنний тариф на пакетований фруктовий сік встановлено на рівні 12 %. Тариф на імпорتنний фруктовий концентрат (сировина) складає 3 %. Вартість концентрату становить 70 % від вартості готового соку. Розрахувати ефективний рівень митного захисту для виробників соку і проаналізувати результат.

Задача 2.13.5

Номінальний імпорتنний тариф на готові ноутбуки складає 0 % (згідно з більшістю міжнародних угод). Тариф на імпорتنні мікросхеми (процесори/чіпсети) складає 2 %. Вартість мікросхем становить 25 % від вартості готового ноутбука. Розрахувати ефективний рівень митного захисту і проаналізувати результат.

Задача 2.14

Транснаціональна компанія (ТНК) «Global Invest» (резидент країни А) залучає міжнародний комерційний кредит у банку «EuroBank» (резидент країни Б) для фінансування свого інвестиційного проєкту за кордоном. Сума залученого кредиту становить 200 000 доларів США (USD) терміном на 5 років під фіксовану річну ставку 15 %. Необхідно визначити загальну суму погашення міжнародного боргу в кінці терміну кредитування, що включає основну суму та нараховані відсотки, за двома сценаріями нарахування:

а) з використанням моделі простих відсотків (якщо відсотки сплачуються щороку, а основна сума – наприкінці);

б) з використанням моделі складних відсотків (капіталізація відсотків відбувається щорічно до кінця терміну).

Розв'язання

1. Розрахуємо суму погашення боргу в кінці строку кредитування з використанням моделі простих відсотків, тобто якщо відсотки сплачуються щороку, а основна сума – наприкінці, за такою формулою:

$$FV = PV * (1 + r*n), \quad (2.22)$$

де FV – загальна сума погашення міжнародного боргу в кінці терміну кредитування;

PV – сума залученого кредиту;

r – річна ставка кредиту;

n – термін кредитування.

$$FV = 200\,000 * (1 + 0,15 * 5) = 350\,000 \text{ USD.}$$

2. Розрахуємо суму погашення боргу в кінці строку кредитування з використанням моделі складних відсотків, тобто якщо капіталізація відсотків відбувається щорічно до кінця терміну, за наступною формулою:

$$FV = PV * (1+r)^n . \quad (2.23)$$

$$FV = 200\,000 * (1 + 0,15)^5 = 402\,271,44 \text{ USD.}$$

Відповідь: Загальна сума міжнародного фінансового зобов'язання компанії «Global Invest» на кінець 5-річного терміну складатиме за простими відсотками 350 000 доларів США (USD); за складними відсотками – 402 271,44 доларів США (USD).

Завдання для самостійного розв'язання за прикладом задачі 2.14

Задача 2.14.1

Уряд країни С залучає зовнішню позику від Міжнародного фінансового фонду на будівництво порту. Сума залученої зовнішньої позики становить 15 000 000 EUR (Євро) терміном на 10 років під фіксовану річну ставку відсотків – 4 %. Необхідно визначити загальну суму погашення

міжнародного боргу в кінці терміну кредитування, що включає основну суму та нараховані відсотки, за двома сценаріями нарахування:

а) з використанням моделі простих відсотків (якщо відсотки сплачуються щороку, а основна сума – наприкінці);

б) з використанням моделі складних відсотків (капіталізація відсотків відбувається щорічно до кінця терміну).

Задача 2.14.2

Експортна компанія (країни D) отримує товарний кредит від іноземного постачальника на закупівлю обладнання. Сума товарного кредиту становить 850 000 доларів США (USD) терміном на 3 роки під фіксовану річну ставку 9,5 %. Необхідно визначити загальну суму погашення міжнародного боргу в кінці терміну кредитування, що включає основну суму та нараховані відсотки, за двома сценаріями нарахування:

а) з використанням моделі простих відсотків (якщо відсотки сплачуються щороку, а основна сума – наприкінці);

б) з використанням моделі складних відсотків (капіталізація відсотків відбувається щорічно до кінця терміну).

Задача 2.14.3

Національний банк (країна F) залучає синдикований кредит від консорціуму міжнародних банків. Сума синдикованого кредиту становить 50 000 000 CHF (Швейцарських франків) терміном на 7 років під фіксовану річну ставку 6 %. Необхідно визначити загальну суму погашення міжнародного боргу в кінці терміну кредитування, що включає основну суму та нараховані відсотки, за двома сценаріями нарахування:

а) з використанням моделі простих відсотків (якщо відсотки сплачуються щороку, а основна сума – наприкінці);

б) з використанням моделі складних відсотків (капіталізація відсотків відбувається щорічно до кінця терміну).

Задача 2.14.4

Дочірнє підприємство (країна G) отримує позику від материнської ТНК (країна H) для розширення виробництва. Сума отриманої позики становить 2 500 000 GBP (Фунтів стерлінгів) терміном на 4 роки під фіксовану річну ставку 12 %. Необхідно визначити загальну суму погашення міжнародного боргу в кінці терміну кредитування, що включає основну суму та нараховані відсотки, за двома сценаріями нарахування:

а) з використанням моделі простих відсотків (якщо відсотки сплачуються щороку, а основна сума – наприкінці);

б) з використанням моделі складних відсотків (капіталізація відсотків відбувається щорічно до кінця терміну).

Задача 2.14.5

Муніципалітет великого міста (країна І) випускає муніципальні облигації на міжнародному ринку (умовно, для простого розрахунку). Сума залучених коштів становить 300 000 000 JPY (Японських єн) терміном на 2 роки під фіксовану річну ставку 1,8 %. Необхідно визначити загальну суму погашення міжнародного боргу в кінці терміну кредитування, що включає основну суму та нараховані відсотки, за двома сценаріями нарахування:

а) з використанням моделі простих відсотків (якщо відсотки сплачуються щороку, а основна сума – наприкінці);

б) з використанням моделі складних відсотків (капіталізація відсотків відбувається щорічно до кінця терміну).

Задача 2.15

Підприємство експортує 10 000 м³ пиломатеріалів. Виторг від експортної угоди складає 82 000 євро. Собівартість експортної продукції – 426 000 грн. На внутрішньому ринку ціна продукції, яка є аналогічною експортній, складає 83,65 грн. Валютний курс НБУ на момент реалізації експортної операції – 48,88 грн/євро. Визначити економічну ефективність реалізації експортних товарів на внутрішньому ринку.

Розв'язання

Для визначення економічної ефективності експорту порівняно з внутрішнім ринком необхідно порівняти дохід (чистий прибуток), отриманий від експорту, з доходом (чистим прибутком), який підприємство отримало б, продавши цей самий обсяг товару на внутрішньому ринку.

1) Переведення виторгу від експорту у національну валюту (гривня).

Переведемо отриманий валютний виторг у гривню за курсом НБУ, щоб порівняти його із внутрішніми витратами та цінами.

$$\text{Виторг в грн} = \text{Виторг в євро} * \text{Курс НБУ}$$

$$\text{Виторг в грн} = 82\,000 * 48,88 = 4\,008\,160 \text{ грн.}$$

2) Розрахунок прибутку від експорту.

Визначимо чистий прибуток від експортної операції.

$$\text{Прибуток від експорту} = \text{Виторг в грн.} - \text{Собівартість}$$

$$\text{Прибуток від експорту} = 4\,008\,160 - 426\,000 = 3\,582\,160 \text{ грн.}$$

3) Розрахунок гіпотетичного прибутку на внутрішньому ринку.

Визначимо, який виторг і прибуток підприємство отримало б, продавши весь обсяг на внутрішньому ринку.

$$\text{Гіпотетичний Виторг} = \text{Обсяг} * \text{Внутрішня ціна.}$$

$$\text{Гіпотетичний Виторг} = 10\,000 * 83,65 = 836\,500 \text{ грн.}$$

$$\text{Гіпотетичний Прибуток} = \text{Гіпотетичний Виторг} - \text{Собівартість.}$$

$$\text{Гіпотетичний Прибуток} = 836\,500 - 426\,000 = 410\,500 \text{ грн.}$$

4) Визначення економічної ефективності експорту.

Порівняємо прибутки від експорту та внутрішнього продажу.

$$\text{Ефективність експорту} = \text{Прибуток від експорту} / \text{Гіпотетичний прибуток.}$$

$$\text{Ефективність експорту} = 3\,582\,160 / 410\,500 = 8,73.$$

Це означає, що кожна гривня прибутку на внутрішньому ринку приносить 8,73 гривні прибутку при експорті.

Для простоти та порівняння визначимо додатковий прибуток від експорту:

$$\text{Додатковий прибуток} = \text{Прибуток від експорту} - \text{Гіпотетичний прибуток.}$$

$$\text{Додатковий прибуток} = 3\,582\,160 - 410\,500 = 3\,171\,660 \text{ грн.}$$

Відповідь: Економічна ефективність експорту дуже висока, оскільки підприємство отримало на 3 171 660 грн більше прибутку, ніж якби реалізувало той самий обсяг пиломатеріалів на внутрішньому ринку.

Завдання для самостійного розв'язання за прикладом задачі 2.15

Задача 2.15.1

Підприємство експортує 500 тонн пшениці. Виторг від експортної угоди складає 120 000 доларів США (USD). Собівартість експортної продукції – 4 500 000 грн. На внутрішньому ринку ціна продукції, яка є аналогічною експортній, складає 8500 грн. за тону. Валютний курс НБУ на момент реалізації експортної операції – 42,03 грн/ USD. Визначити економічну ефективність реалізації експортних товарів на внутрішньому ринку.

Задача 2.15.2

Металургійний комбінат експортує 8000 тонн сталевого прокату. Виторг від експортної угоди складає 3 200 000 євро (EUR). Собівартість експортної продукції – 120 000 000 грн. На внутрішньому ринку ціна продукції, яка є аналогічною експортній, складає 15 500 грн. за тонну. Валютний курс НБУ на момент реалізації експортної операції – 45,83 грн/ EUR. Визначити економічну ефективність реалізації експортних товарів на внутрішньому ринку.

Задача 2.15.3

Підприємство експортує 2500 тонн соняшникової олії. Виторг від експортної угоди складає 3 000 000 доларів США (USD). Собівартість експортної продукції – 80 000 000 грн. На внутрішньому ринку ціна продукції, яка є аналогічною експортній, складає 45 000 грн. за тонну. Валютний курс НБУ на момент реалізації експортної операції – 45,28 грн/ USD. Визначити економічну ефективність реалізації експортних товарів на внутрішньому ринку.

Задача 2.15.4

ІТ-компанія реалізує експортний проєкт з розроблення програмного забезпечення загальним обсягом 15 000 людино-годин. Виторг від експортної угоди складає 450 000 доларів США (USD). Собівартість проєкту (витрати на оплату праці та ін.) складає 14 000 000 грн. Внутрішня ціна аналогічної послуги – 800 грн за годину. Валютний курс НБУ на момент реалізації експортної операції – 43,46 грн/ USD. Визначити економічну ефективність реалізації експортних товарів на внутрішньому ринку.

Задача 2.15.5

Хімічний завод експортує 5500 тонн мінеральних добрив. Виторг від експортної угоди складає 2 100 000 євро (EUR). Собівартість експортної продукції – 65 000 000 грн. На внутрішньому ринку ціна продукції, яка є аналогічною експортній, складає 20 000 грн за тонну. Валютний курс НБУ на момент реалізації експортної операції – 44,75 грн/ EUR. Визначити економічну ефективність реалізації експортних товарів на внутрішньому ринку.

Задача 2.16

Яким може бути максимальний паушальний платіж в іноземній валюті за надану ліцензію на використання закордонної технології, якщо покупець згоден залишити собі не менше $\frac{2}{3}$ чистого прибутку, який він одержує.

ржить у результаті реалізації ліцензійної продукції? Обсяг реалізації планується у розмірі 12 000 000 грн. на рік. Собівартість річного випуску продукції 9 000 000 грн. Ставка податку на прибуток 18 %. Строк ліцензії – 12 років. Норма дисконту – 0,15. Коефіцієнт валютної ефективності для даного ліцензіата – 45 грн/дол. США.

Розв'язання

Паушальний платіж – це одноразова фіксована сума винагороди, що виплачується ліцензіаром (власником технології, патенту, торгової марки) ліцензіату (користувачу) за повне право користування об'єктом інтелектуальної власності.

1. Розрахунок річного чистого прибутку.

1.1. Прибуток розраховується як різниця між обсягом реалізації (O_p) і собівартістю продукції (C_p) за формулою:

$$P = O_p - C_p. \quad (2.24)$$

$$P = 12\,000\,000 - 9\,000\,000 = 3\,000\,000 \text{ грн.}$$

1.2. Розрахунок чистого прибутку (до виплати ліцензіару).

Чистий прибуток ($P_{ч}$) – це прибуток після сплати податку на прибуток, але до вирахування ліцензійного платежу, оскільки платіж буде виплачуватися з частини цього прибутку, розраховується за формулою:

$$P_{ч} = P / (1 - C_{пп}), \quad (2.25)$$

де $C_{пп}$ – це ставка податку на прибуток у відносній величині.

$$P_{ч} = 3\,000\,000 / (1 - 0,18) = 2\,460\,000 \text{ грн.}$$

2. Визначення дисконтованого прибутку за весь термін ліцензії.

Оскільки паушальний платіж (одноразова сума) сплачується на початку, для його коректного розрахунку необхідно привести весь очікуваний майбутній чистий прибуток до поточного моменту (дисконтувати). Для цього використовуємо показник чистого прибутку, коефіцієнт дисконтування та строк угоди.

Коефіцієнт дисконтування розраховується за формулою:

$$K_d = \sum_{t=1}^n \frac{1}{(1+r)^t}, \quad (2.26)$$

де r – норма дисконту;

t – строк угоди.

$$K_d = \sum_{t=1}^{12} \frac{1}{(1+0,15)^t} = 5,018.$$

Дисконтований прибуток визначається за формулою:

$$Пдиск = Пч * K_d. \quad (2.27)$$

$$Пдиск = 2\,460\,000 * 5,018 = 12\,344\,100 \text{ грн.}$$

3. Визначення максимального паушального платежу (в грн).

Покупець згоден залишити собі не менше $2/3$ чистого прибутку, тому максимальна частка прибутку, яку він може віддати за ліцензію, становить $1/3$. Отже, максимальний паушальний платіж складає 4 114 700 грн (12 344 100 грн. * $1/3$).

4. Конвертація у валюту (USD).

Максимальний паушальний платіж необхідно перевести в іноземну валюту, використовуючи наданий коефіцієнт валютної ефективності – 45 грн/дол. США.

$$\begin{aligned} \text{Максимальний паушальний платіж (USD)} &= 4\,114\,700 / 45 \approx \\ &\approx 91\,437,78 \text{ дол. США.} \end{aligned}$$

Відповідь: максимальний паушальний платіж в іноземній валюті за надану ліцензію може становити 91 437,78 доларів США.

Завдання для самостійного розв'язання за прикладом задачі 2.16

Задача 2.16.1

Яким може бути максимальний паушальний платіж в іноземній валюті за надану ліцензію на використання закордонної технології, якщо покупець згоден залишити собі не менше $3/5$ чистого прибутку, який він одержить у результаті реалізації ліцензійної продукції? Обсяг реалізації планується у розмірі 15 000 000 грн. на рік. Собівартість річного випуску продукції – 11 000 000 грн. Ставка податку на прибуток – 18 %. Строк ліцензії – 10 років. Норма дисконту – 0,13. Коефіцієнт валютної ефективності для даного ліцензіата – 44,5 грн/дол. США.

Задача 2.16.2

Яким може бути максимальний паушальний платіж в іноземній валюті за надану ліцензію на використання закордонної технології, якщо покупець згоден залишити собі не менше $1/2$ чистого прибутку, який він одержить у результаті реалізації ліцензійної продукції? Обсяг реалізації планується у розмірі 10 000 000 грн. на рік. Собівартість річного випуску продукції – 7 000 000 грн. Ставка податку на прибуток – 18 %. Строк ліцензії – 6 років. Норма дисконту – 0,11. Коефіцієнт валютної ефективності для даного ліцензіата – 42,8 грн/дол. США.

Задача 2.16.3

Яким може бути максимальний паушальний платіж в іноземній валюті за надану ліцензію на використання закордонної технології, якщо покупець згоден залишити собі не менше $3/4$ чистого прибутку, який він одержить у результаті реалізації ліцензійної продукції? Обсяг реалізації планується у розмірі 2 000 000 грн. на рік. Собівартість річного випуску продукції – 17 000 000 грн. Ставка податку на прибуток – 18 %. Строк ліцензії – 15 років. Норма дисконту – 0,09. Коефіцієнт валютної ефективності для даного ліцензіата – 43,6 грн/дол. США.

Задача 2.16.4

Яким може бути максимальний паушальний платіж в іноземній валюті за надану ліцензію на використання закордонної технології, якщо покупець згоден залишити собі не менше $2/3$ чистого прибутку, який він одержить у результаті реалізації ліцензійної продукції? Обсяг реалізації планується у розмірі 8 000 000 грн. на рік. Собівартість річного випуску продукції – 4 000 000 грн. Ставка податку на прибуток – 18 %. Строк ліцензії – 5 років. Норма дисконту – 0,15. Коефіцієнт валютної ефективності для даного ліцензіата – 46,0 грн/дол. США.

Задача 2.16.5

Яким може бути максимальний паушальний платіж в іноземній валюті за надану ліцензію на використання закордонної технології, якщо покупець згоден залишити собі не менше $3/5$ чистого прибутку, який він одержить у результаті реалізації ліцензійної продукції? Обсяг реалізації планується у розмірі 11 000 000 грн. на рік. Собівартість річного випуску продукції – 7 500 000 грн. Ставка податку на прибуток – 18 %. Строк ліцензії – 11 років. Норма дисконту – 0,12. Коефіцієнт валютної ефективності для даного ліцензіата – 43,7 грн/дол. США.

Задача 2.17

Визначте суму митних зборів, що підлягають сплаті, якщо митна вартість товару складає 114000 дол. США. Митний збір за оформлення даних товарів встановлено законодавством як фіксована сума – 50 доларів США. Товар знаходився на ліцензійному складі протягом 27 діб. Збір за зберігання товарів на складі понад встановлений законодавством термін 3 доби складає 15 євро за добу. Митне оформлення здійснювалося 3 працівниками митниці в вихідний день протягом 4 годин. Збір за оформлення товару у неробочий час встановлено у розмірі 5 євро за годину. Валютний курс НБУ на момент здійснення платежів складає 48,23 грн/ євро і 44,08 грн/ дол. США.

Розв'язання

1. Збір за митне оформлення (фіксований) переведемо у гривню за курсом НБУ на момент здійснення платежів.

$$ЗМО = 50 \text{ доларів США} * 44,08 \text{ грн/дол. США} = 2204 \text{ грн.}$$

2. Збір за зберігання на складі (понаднормовий).

Збір нараховується за кожну повну або неповну добу зберігання понад встановлений законодавством термін (у цьому випадку – 3 доби). Тобто понаднормовий термін зберігання складає: $27 - 3 = 24$ доби.

$$ЗЗС = 24 \text{ доби} * 15 \text{ євро/добу} = 360 \text{ євро або}$$

$$360 \text{ євро} * 48,23 \text{ грн/євро} = 17362,8 \text{ грн.}$$

3. Збір за оформлення у неробочий час.

Цей збір стягується за фактичний час роботи працівників митниці поза межами робочого часу (вихідні або святкові дні, нічний час).

$$ЗНЧ = 3 \text{ працівники} * 4 \text{ год} * 3 \text{ доби} * 5 \text{ євро/год.} = 180 \text{ євро або}$$

$$180 \text{ євро} * 48,23 \text{ грн/євро} = 8681,4 \text{ грн.}$$

4. Загальна сума митних зборів.

$$\text{Загальна сума} = ЗМО + ЗЗС + ЗНЧ;$$

$$\text{Загальна сума} = 2204 + 17362,8 + 8681,4 = 28248,2 \text{ грн.}$$

Відповідь. Загальна сума митних зборів, що підлягає сплаті, становить 28 248,2 грн.

Завдання для самостійного розв'язання за прикладом задачі 2.17

Задача 2.17.1

Визначте суму митних зборів, що підлягають сплаті, якщо митна вартість товару складає 228 000 дол. США. Митний збір за оформлення даних товарів встановлено законодавством як фіксована сума – 35 доларів США. Товар знаходився на ліцензійному складі протягом 35 діб. Збір за зберігання товарів на складі понад встановлений законодавством термін 3 доби складає 18 євро за добу. Митне оформлення здійснювалося 5 працівниками митниці у вихідний день протягом 3 годин. Збір за оформлення товару у неробочий час встановлено у розмірі 4,5 євро за годину. Валютний курс НБУ на момент здійснення платежів складав 46,52 грн/ євро і 42,5 грн/ дол. США.

Задача 2.17.2

Визначте суму митних зборів, що підлягають сплаті, якщо митна вартість товару складає 75 000 євро. Митний збір за оформлення даних товарів встановлено законодавством як фіксована сума – 20 євро. Товар знаходився на ліцензійному складі протягом 15 діб. Збір за зберігання товарів на складі понад встановлений законодавством термін 3 доби складає 10 доларів США за добу. Митне оформлення здійснювалося 2 працівниками митниці у вихідний день протягом 8 годин. Збір за оформлення товару у неробочий час встановлено у розмірі 6,2 долара США за годину. Валютний курс НБУ на момент здійснення платежів складав 45,85 грн/ євро і 40,90 грн/ дол. США.

Задача 2.17.3

Визначте суму митних зборів, що підлягають сплаті, якщо митна вартість товару складає 240 000 дол. США. Митний збір за оформлення даних товарів встановлено законодавством як фіксована сума – 50 доларів США. Товар знаходився на ліцензійному складі протягом 35 діб. Збір за зберігання товарів на складі понад встановлений законодавством термін 3 доби складає 20 євро за добу. Митне оформлення здійснювалося 3 працівниками митниці в вихідний день протягом 6 годин. Збір за оформлення товару у неробочий час встановлено у розмірі 5 євро за годину. Валютний курс НБУ на момент здійснення платежів складав 47,36 грн/ євро і 43,75 грн/ дол. США.

Задача 2.17.4

Визначте суму митних зборів, що підлягають сплаті, якщо митна вартість товару складає 110 000 євро. Митний збір за оформлення даних товарів встановлено законодавством як фіксована сума – 20 євро. Товар знаходився на ліцензійному складі протягом 28 діб. Збір за зберігання товарів на складі понад встановлений законодавством термін 3 доби складає 10 доларів США за добу. Митне оформлення здійснювалося 2 працівниками митниці в вихідний день протягом 7 годин. Збір за оформлення товару у неробочий час встановлено у розмірі 6,5 долара США за годину. Валютний курс НБУ на момент здійснення платежів складав 45,8 грн/євро і 40,78 грн/дол. США.

Задача 2.17.5

Визначте суму митних зборів, що підлягають сплаті, якщо митна вартість товару складає 220 000 дол. США. Митний збір за оформлення даних товарів встановлено законодавством як фіксована сума – 40 доларів США. Товар знаходився на ліцензійному складі протягом 38 діб. Збір за зберігання товарів на складі понад встановлений законодавством термін 3 доби складає 12 євро за добу. Митне оформлення здійснювалося 4 працівниками митниці в вихідний день протягом 5 годин. Збір за оформлення товару у неробочий час встановлено у розмірі 6 євро за годину. Валютний курс НБУ на момент здійснення платежів складав 47,43 грн/євро і 42,81 грн/дол. США.

Задача 2.18

Вартість ввезеного до України товару за контрактом становить 120 тис. дол. США. Витрати на транспортування залізничним транспортом встановлені в розмірі 2 дол. за 1 км. Відстань до українського кордону – 1600 км. Ставка ввізного мита – 20 %, ставка акцизу – 15 %. Визначити митну вартість увезеного товару і розмір митних платежів за умов постачання: EXW Одеса.

Розв'язання

1. Розрахунок транспортних витрат (T).

Транспортні витрати до українського кордону (T) входять до митної вартості і розраховуються таким чином:

$$T = 1600 \text{ км} * 2 \text{ дол./км} = 3200 \text{ дол. США}$$

2. Розрахунок для умов постачання EXW (Ex Works, Франко-завод).

За умови EXW ціна контракту ($C_{\text{контр}}$) включає лише вартість товару на складі продавця. Усі витрати на доставку, страхування та завантаження до митного кордону країни-імпортера додаються до ціни контракту для формування митної вартості.

Таким чином, митна вартість увезеного товару розраховується за такою формулою:

$$MB = C_{\text{контр}} + T. \quad (2.28)$$

$$MB = 120\,000 + 3200 = 123\,200 \text{ дол. США.}$$

3. Розрахунок митних платежів.

3.1. Ввізне Мито (M): 20 % від MB :

$$M = 123\,200 * 0,20 = 24\,640 \text{ дол. США}$$

3.2. Акцизний податок (A): 15 % від суми ($MB + M$):

$$A = (123\,200 + 24\,640) * 0,15 = 22\,176 \text{ дол. США}$$

3.3. ПДВ: 20 % від суми ($MB + M + A$).

Примітка: ставка ПДВ для розрахунку митних платежів типовою становить 20 %, якщо не вказано інше.

$$ПДВ = (123\,200 + 24\,640 + 22\,176) * 0,20 = 34\,003,2 \text{ дол. США.}$$

3.4. Загальні митні платежі ($Пзаг$):

$$Пзаг = 24\,640 + 22\,176 + 34\,003,2 = 80\,819,2 \text{ дол. США.}$$

Відповідь: митна вартість увезеного товару складає 123 200 доларів США, а розмір митних платежів за умов постачання: EXW Одеса – 80 819,2 доларів США.

Завдання для самостійного розв'язання за прикладом задачі 2.18

Задача 2.18.1

Вартість ввезеного до України товару за контрактом становить 218 тис. дол. США. Витрати на транспортування залізничним транспортом встановлені в розмірі 2,5 дол. за 1 км. Відстань до українського кордону – 800 км. Ставка ввізного мита – 18 %, ставка акцизу – 12 %. Визначити митну вартість увезеного товару і розмір митних платежів за умов постачання: EXW Одеса.

Задача 2.18.2

Вартість ввезеного до України товару за контрактом становить 150 тис. дол. США. Витрати на транспортування залізничним транспортом встановлені в розмірі 3 дол. за 1 км. Відстань до українського кордону – 2000 км. Ставка ввізного мита – 20 %, ставка акцизу – 10 %. Визначити митну вартість увезеного товару і розмір митних платежів за умов постачання: EXW Одеса.

Задача 2.18.3

Вартість ввезеного до України товару за контрактом становить 310 тис. дол. США. Витрати на транспортування залізничним транспортом встановлені в розмірі 1,5 дол. за 1 км. Відстань до українського кордону – 2100 км. Ставка ввізного мита – 25 %, ставка акцизу – 12 %. Визначити митну вартість увезеного товару і розмір митних платежів за умов постачання: EXW Одеса.

Задача 2.18.4

Вартість ввезеного до України товару за контрактом становить 100 тис. дол. США. Витрати на транспортування залізничним транспортом встановлені в розмірі 1 дол. за 1 км. Відстань до українського кордону – 1000 км. Ставка ввізного мита – 22 %, ставка акцизу – 10 %. Визначити митну вартість увезеного товару і розмір митних платежів за умов постачання: EXW Одеса.

Задача 2.18.5

Вартість ввезеного до України товару за контрактом становить 280 тис. дол. США. Витрати на транспортування залізничним транспортом встановлені в розмірі 4 дол. за 1 км. Відстань до українського кордону – 3150 км. Ставка ввізного мита – 15 %, ставка акцизу – 10 %. Визначити митну вартість увезеного товару і розмір митних платежів за умов постачання: EXW Одеса.

Задача 2.19

Українська фірма-імпортер повинна сплатити митні платежі в сумі 26 476 тис. грн. Митним органом була надана відстрочка платежу з погашенням трьома рівними частинами через кожні 8 днів після моменту декларування. Ставка НБУ за наданими у цей період кредитам дорівнювала

20 % річних. Розрахувати загальну суму митного платежу з урахуванням розміру пені за весь період відстрочки.

Розв'язання

1. Визначення суми однієї частини платежу (P) розраховується за такою формулою:

$$P = S / k, \quad (2.29)$$

де S – основна сума платежу;

k – кількість частин платежу.

$$P = 26\,476\,000 / 3 = 8\,825\,333,33 \text{ грн.}$$

2. Розрахунок пені для кожної частини періоду відстрочки та загальної суми пені. Пеня нараховується на кожен частину за період, на який було надано відстрочку до моменту її фактичної сплати.

Для розрахунку пені (Π) використовується наступна формула:

$$\Pi = P * r * (n / 365), \quad (2.30)$$

де r – річна ставка НБУ;

n – термін відстрочки платежів.

$$\Pi_1 = 8\,825\,333,33 * 0,2 * (8 / 365) = 38\,623,11 \text{ грн.}$$

$$\Pi_2 = 8\,825\,333,33 * 0,2 * (16 / 365) = 77\,246,22 \text{ грн.}$$

$$\Pi_3 = 8\,825\,333,33 * 0,2 * (24 / 365) = 115\,869,33 \text{ грн.}$$

Загальна сума пені складає:

$$\Pi_{\text{заг}} = 38\,623,11 + 77\,246,22 + 115\,869,33 = 231\,738,66 \text{ грн.}$$

3. Визначення загальної суми платежу.

Загальна сума, що підлягає сплаті, складається з основної суми митних платежів та нарахованої пені за відстрочку.

$$3C = 26\,476\,000 + 231\,738,66 = 26\,707\,738,66 \text{ грн.}$$

Відповідь: загальна сума митного платежу з урахуванням розміру пені за весь період відстрочки складає 26707738,66 грн.

Завдання для самостійного розв'язання за прикладом задачі 2.19

Задача 2.19.1

Українська фірма-імпортер повинна сплатити митні платежі в сумі 37 587 тис. грн. Митним органом була надана відстрочка платежу з погашенням чотирма рівними частинами через кожні 9 днів після моменту декларування. Ставка НБУ за наданими у цей період кредитам дорівнювала 20 % річних. Розрахувати загальну суму митного платежу з урахуванням розміру пені за весь період відстрочки.

Задача 2.19.2

Українська фірма-імпортер повинна сплатити митні платежі в сумі 48 543 тис. грн. Митним органом була надана відстрочка платежу з погашенням двома рівними частинами через кожні 10 днів після моменту декларування. Ставка НБУ за наданими у цей період кредитам дорівнювала 18 % річних. Розрахувати загальну суму митного платежу з урахуванням розміру пені за весь період відстрочки.

Задача 2.19.3

Українська фірма-імпортер повинна сплатити митні платежі в сумі 18 962 тис. грн. Митним органом була надана відстрочка платежу з погашенням п'ятьма рівними частинами через кожні 5 днів після моменту декларування. Ставка НБУ за наданими у цей період кредитам дорівнювала 21 % річних. Розрахувати загальну суму митного платежу з урахуванням розміру пені за весь період відстрочки.

Задача 2.19.4

Українська фірма-імпортер повинна сплатити митні платежі в сумі 42 356 тис. грн. Митним органом була надана відстрочка платежу з погашенням трьома рівними частинами через кожні 6 днів після моменту декларування. Ставка НБУ за наданими у цей період кредитам дорівнювала 19 % річних. Розрахувати загальну суму митного платежу з урахуванням розміру пені за весь період відстрочки.

Задача 2.19.5

Українська фірма-імпортер повинна сплатити митні платежі в сумі 51 215 тис. грн. Митним органом була надана відстрочка платежу з погашенням чотирма рівними частинами через кожні 7 днів після моменту декларування. Ставка НБУ за наданими у цей період кредитам дорівнювала 22 % річних. Розрахувати загальну суму митного платежу з урахуванням розміру пені за весь період відстрочки.

Задача 2.20

Відповідно до оформленої вантажної митної декларації сума митних платежів дорівнює 4500 грн. Митний орган затвердив графік їхньої оплати за такими пропорціями: 15 % суми через 10 днів після декларування вантажу; 20 % – через 20 днів; 50 % – через 40 днів. Різниця між загальною сумою та сумою відстрочки платежу декларантом була внесена авансом. Ставка НБУ за наданими кредитами на день прийняття ВМД дорівнювала 23 % річних. Розрахувати суму митних платежів, внесених авансом і з відстрочкою, та розмір пені за весь період термінування платежу.

Розв'язання

1. Визначення авансового та відстроченого платежів.

Загальна сума митних платежів за ВМД (Вантажна митна декларація) дорівнює 4500 грн.

Частки відстрочених платежів складає:

1-й платіж: 15 % від 4500 грн. = $4500 * 0,15 = 675$ грн. (термін 10 днів).

2-й платіж: 20 % від 4500 грн. = $4500 * 0,20 = 900$ грн. (термін 20 днів).

3-й платіж: 50 % від 4500 грн. = $4500 * 0,50 = 2250$ грн. (термін 40 днів).

Таким чином, сума відстроченого платежу складає:

$$\text{Сума відстрочки} = 675 \text{ грн.} + 900 \text{ грн.} + 2250 \text{ грн.} = 3825 \text{ грн.}$$

Сума авансового платежу розраховується як різниця між загальною сумою та сумою відстрочки внесена авансом і складає:

$$\text{Сума авансу} = 4500 \text{ грн.} - 3825 \text{ грн.} = 675 \text{ грн.}$$

2. Розрахунок пені.

Пеня нараховується на суму відстроченого платежу за кожен день відстрочки, виходячи зі ставки НБУ, яка на день прийняття ВМД дорівнювала 23 % річних.

Формула для розрахунку пені (P) така:

$$P = C * (C_{\text{НБУ}} / 100) * (n / 365), \quad (2.31)$$

де C – сума платежу;

$C_{\text{НБУ}}$ – ставка НБУ по наданих кредитах на день прийняття ВМД;

n – кількість днів.

Пеня за 1-й платіж (675 грн, термін 10 днів):

$$П1 = 675 * (23 / 100) * (10 / 365) = 4,249 \text{ грн.}$$

Пеня за 2-й платіж (900 грн, термін 20 днів):

$$П2 = 900 * (23 / 100) * (20 / 365) = 11,342 \text{ грн.}$$

Пеня за 3-й платіж (2250 грн, термін 40 днів):

$$П3 = 2250 * (23 / 100) * (40 / 365) = 56,603 \text{ грн.}$$

Таким чином, загальний розмір пені складає:

$$П = П1 + П2 + П3 = 4,249 + 11,342 + 56,603 = 72,19 \text{ грн.}$$

Відповідь: сума митних платежів, внесених авансом, складає 675 грн, а з відстрочкою – 3825 грн. Розмір пені за весь період термінування платежу становить приблизно 72,19 грн.

Завдання для самостійного розв'язання за прикладом задачі 2.20

Задача 2.20.1

Відповідно до оформленої вантажної митної декларації сума митних платежів дорівнює 7800 грн. Митний орган затвердив графік їхньої оплати за такими пропорціями: 10 % суми через 15 днів після декларування вантажу; 15 % – через 25 днів; 40 % – через 50 днів. Різниця між загальною сумою та сумою відстрочки платежу декларантом була внесена авансом. Ставка НБУ за наданими кредитами на день прийняття ВМД дорівнювала 20 % річних. Розрахувати суму митних платежів, внесених авансом і з відстрочкою, і розмір пені за весь період термінування платежу.

Задача 2.20.2

Відповідно до оформленої вантажної митної декларації сума митних платежів дорівнює 11 000 грн. Митний орган затвердив графік їхньої оплати за такими пропорціями: 10 % суми через 20 днів після декларування вантажу; 20 % – через 30 днів; 50 % – через 60 днів. Різниця між загальною сумою та сумою відстрочки платежу декларантом була внесена авансом. Ставка НБУ за наданими кредитами на день прийняття ВМД дорівнювала 19 % річних. Розрахувати суму митних платежів, внесених авансом і з відстрочкою, і розмір пені за весь період термінування платежу.

Задача 2.20.3

Відповідно до оформленої вантажної митної декларації сума митних платежів дорівнює 18 200 грн. Митний орган затвердив графік їхньої оплати за такими пропорціями: 12 % суми через 18 днів після декларування вантажу; 25 % – через 30 днів; 55 % – через 45 днів. Різниця між загальною сумою та сумою відстрочки платежу декларантом була внесена авансом. Ставка НБУ за наданими кредитами на день прийняття ВМД дорівнювала 22 % річних. Розрахувати суму митних платежів, внесених авансом і з відстрочкою, і розмір пені за весь період термінування платежу.

Задача 2.20.4

Відповідно до оформленої вантажної митної декларації сума митних платежів дорівнює 9800 грн. Митний орган затвердив графік їхньої оплати за такими пропорціями: 20 % суми через 10 днів після декларування вантажу; 30 % – через 20 днів; 40 % – через 30 днів. Різниця між загальною сумою та сумою відстрочки платежу декларантом була внесена авансом. Ставка НБУ за наданими кредитами на день прийняття ВМД дорівнювала 20 % річних. Розрахувати суму митних платежів, внесених авансом і з відстрочкою, і розмір пені за весь період термінування платежу.

Задача 2.20.5

Відповідно до оформленої вантажної митної декларації сума митних платежів дорівнює 21 000 грн. Митний орган затвердив графік їхньої оплати за такими пропорціями: 18 % суми через 10 днів після декларування вантажу; 22 % – через 15 днів; 40 % – через 30 днів. Різниця між загальною сумою та сумою відстрочки платежу декларантом була внесена авансом. Ставка НБУ за наданими кредитами на день прийняття ВМД дорівнювала 21 % річних. Розрахувати суму митних платежів, внесених авансом і з відстрочкою, і розмір пені за весь період термінування платежу.

РОЗДІЛ 3

СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ

Ситуаційні завдання, які представлено у *третьому розділі*, є важливою складовою практичної підготовки студентів у галузі міжнародної економіки, міжнародних фінансів і зовнішньоекономічної діяльності. На відміну від тестових завдань, вони моделюють реальні умови функціонування підприємств на світових ринках і дозволяють опанувати механізми прийняття керівних рішень в умовах невизначеності, ризику та багатоваріантності. Запропоновані кейси орієнтовані на формування у студентів умінь аналізувати практичні ситуації, що виникають у міжнародній торгівлі, логістиці, фінансуванні та кооперації; обирати оптимальні інструменти міжнародних розрахунків, ціноутворення, захисту від ризиків і входу на зовнішні ринки; оцінювати конкурентне середовище, особливості країн та специфіку зовнішньоекономічних операцій; застосовувати теоретичні знання для розв'язання конкретних бізнес-ситуацій.

Особливість розділу полягає у використанні реалістичних і сучасних бізнес-сценаріїв, які дійсно можуть трапитися у діяльності міжнародних компаній, а це дозволяє студентам не лише перевірити рівень засвоєння матеріалу, а й сформулювати практичне бачення того, як працює міжнародний бізнес у реальних умовах. Ситуаційні завдання сприяють розвитку критичного мислення, здатності аргументовано обґрунтовувати вибір, порівнювати альтернативи та формувати комплексні рішення. Використання цих кейсів у навчальному процесі забезпечує більш глибоке розуміння змісту дисципліни та підсилює професійні компетентності майбутніх фахівців у сфері міжнародної економічної діяльності.

Розділ містить 10 базових кейсів із прикладами розв'язання та 50 варіантів ситуаційних умов для самостійного опрацювання.

Ситуаційне завдання 3.1

Українська компанія експортує меблі до Німеччини. Німецький партнер пропонує два варіанти оплати: відкритий рахунок з оплатою через 60 днів після поставки або документарний акредитив, підтверджений банком покупця. Компанія-постачальник хоче розширити ринок у ЄС, але вже мала випадки затримки платежів від інших контрагентів. Німецький покупець – новий партнер, історії співпраці з ним немає. Який спосіб оплати доцільніший і чому?

Розв'язання

Раціональним вибором для українського експортера є підтверджений документарний акредитив.

Пояснення: відкритий рахунок є найбільш ризиковою формою для продавця, оскільки товар відвантажується заздалегідь, а оплата надходить лише через 60 днів. У разі проблем із платоспроможністю або недобросовісністю покупця експортер ризикує не отримати кошти взагалі. Документарний акредитив, особливо підтверджений банком, гарантує, що оплата буде здійснена після надання необхідних документів. Банк покупця бере на себе платіжне зобов'язання, знижуючи комерційні й політичні ризики. Для нових торговельних відносин акредитив є стандартним інструментом мінімізації ризиків і формування довіри.

Відповідь: підтверджений акредитив – найбезпечніший варіант, який гарантує отримання платежу та дозволяє компанії працювати впевнено на новому ринку.

Завдання для самостійного розв'язання за прикладом ситуаційного завдання 3.1

Ситуаційне завдання 3.1.1.

Українська компанія постачає медичне обладнання до Франції. Французький партнер пропонує оплату у формі документарного інкасо. Компанія-постачальник раніше не працювала з цим контрагентом і побоюється затримок з оплатою. Проаналізувати, чи є інкасо доцільною формою розрахунку.

Ситуаційне завдання 3.1.2

Польський покупець замовляє партію українських металоконструкцій. Він пропонує оплату у формі часткової передоплати 20 % + 80 % після доставки товару на склад покупця. Минулої співпраці між компаніями не було. Ринок висококонкурентний. Визначити, чи прийнятний такий розрахунок для українського експортера.

Ситуаційне завдання 3.1.3

Українська ІТ-компанія надає послуги британському замовнику. Британська компанія пропонує оплату у формі банківського переказу SEPA після підписання акта виконаних робіт (net 45 days). У минулому були випадки затримки платежів від інших клієнтів. Оцінити доцільність погодження на таку форму оплати.

Ситуаційне завдання 3.1.4

Український виробник одягу отримує замовлення від італійського рітейлера. Покупець пропонує оплату після продажу товару на полицях магазину, мотивуючи це високою конкуренцією. Для компанії це перший контракт на італійському ринку. Визначити, чи доцільно погоджуватися на консигнацію.

Ситуаційне завдання 3.1.5

Компанія з Чехії купує українську сільськогосподарську техніку і пропонує оплату через банківську гарантію оплати, за якою банк гарантує здійснення платежу протягом 30 днів після поставки. Угода є великою за обсягом і критично важливою для експорту. Оцінити, чи є банківська гарантія прийнятною формою розрахунку для українського експортера.

Ситуаційне завдання 3.2

Українська компанія виробляє органічні косметичні засоби й планує вийти на ринок Польщі. Є три можливі стратегії виходу:

- 1) прямий експорт – компанія самостійно постачає продукцію польським дистриб'юторам;
- 2) створення спільного підприємства з польським партнером, який має розгалужену мережу продажів;
- 3) ліцензування – передання технології виробництва польському виробнику з виплатою роялті;

Компанія має обмежений досвід міжнародних продажів, але хоче зберегти контроль над якістю продукції та репутацією бренду.

Яка форма виходу на ринок є найбільш доцільною?

Розв'язання

Найбільш доцільною формою виходу для компанії є прямий експорт.

Пояснення: ліцензування знижує ризики, але компанія втрачає контроль над процесом виробництва. Для косметичної індустрії якість – критичний фактор, тому залежати від стороннього виробника небажано. Спільне підприємство дає можливість глибше інтегруватися у ринок, але вимагає значних інвестицій, управлінських ресурсів і підвищує ризики конфлікту інтересів. Для компанії без міжнародного досвіду це надто складний варіант. Прямий експорт дозволяє контролювати якість товару та бренд; не потребує великих початкових інвестицій; дає змогу поступово накопичувати досвід на міжнародному ринку; дозволяє легко змінювати партнерів або розширювати географію продажів.

Відповідь: прямий експорт є оптимальним поєднанням контролю, гнучкості та низького ризику.

Завдання для самостійного розв'язання за прикладом ситуаційного завдання 3.2

Ситуаційне завдання 3.2.1

Українська компанія з виробництва дитячого взуття розглядає вихід на ринок Румунії.

Є такі варіанти: прямий експорт через місцевого дистриб'ютора; відкриття власного представництва в Бухаресті; франчайзинг для місцевої мережі магазинів. Визначити, який спосіб виходу є найдоцільнішим.

Ситуаційне завдання 3.2.2

Виробник українських солодоців хоче зайти на ринок ОАЕ. Варіанти: ліцензійне виробництво на місцевій фабриці; експорт через міжнародну торговельну мережу; створення СП з еміратським партнером. Оцінити оптимальний спосіб присутності на ринку.

Ситуаційне завдання 3.2.3

Українська ІТ-компанія планує продавати програмне забезпечення в Канаді. Варіанти: продаж через локальних реселерів; відкриття дочірньої компанії; SaaS-модель з оплатою онлайн без локальної присутності. Який формат виходу є найбільш ефективним?

Ситуаційне завдання 3.2.4

Виробник харчових добавок (БАД) хоче вийти на ринок Німеччини. Варіанти співпраці: контрактне виробництво у німецького підрядника; прямий експорт зі складу в Україні; дистрибуція через аптечні мережі за договором ексклюзивності. Визначити найкращий варіант для початкового етапу виходу.

Ситуаційне завдання 3.2.5

Український бренд спортивного одягу планує вихід у Литву. Можливі варіанти: франчайзинг; відкриття інтернет-магазину з доставкою з України; створення партнерського складу у Вільнюсі через місцеву логістичну компанію. Оцінити, яка стратегія є оптимальною, враховуючи бажання компанії мінімізувати витрати.

Ситуаційне завдання 3.3

Українська компанія експортує побутову техніку до Туреччини. Контракт передбачає відстрочку платежу на 45 днів. У країні-імпортері спостерігаються періодичні валютні коливання та можливі затримки платежів з боку бізнесу через нестабільну економічну ситуацію.

Компанія має три можливі варіанти страхування експортних ризиків:

1) комерційне страхування експортного кредиту у приватній страховій компанії;

2) державне експортно-кредитне агентство (ЕКА) із частковою компенсацією ризику неплатежу;

3) страхування валютного ризику через форвардний контракт в українському банку.

Компанія найбільше боїться неплатежу, але також хоче уникнути значних збитків у разі різких змін курсу ліри.

Який інструмент є найбільш доцільним?

Розв'язання

Оптимальним рішенням для компанії є страхування через державне експортно-кредитне агентство (ЕКА).

Пояснення: форвардний контракт захищає тільки від валютного ризику, але зовсім не захищає від ризику неплатежу. Для компанії це критично, адже головне занепокоєння – можливість того, що контрагент затримає або не здійснить оплату. Комерційне страхування може забезпечити захист, але зазвичай має вищі тарифи, складнішу процедуру компенсації та менші ліміти страхування, особливо для ризикових ринків. Експортно-кредитне агентство спеціалізується саме на ризиках неплатежів у ЗЕД; має державні гарантії та нижчі страхові тарифи; покриває комерційні, політичні та країнові ризики; може страхувати як від неплатежів, так і від затримок; сприяє розвитку українського експорту на складні ринки.

Відповідь: ЕКА забезпечує найповніший і найнадійніший захист, який відповідає головним побоюванням компанії.

Завдання для самостійного розв'язання за прикладом ситуаційного завдання 3.3

Ситуаційне завдання 3.3.1

Український виробник кабельно-провідникової продукції експортує товар до Грузії з оплатою через 30 днів. Клієнт новий, ринок нестабільний. Компанія може обрати таке: гарантію банку покупця; страхування експор-

тного кредиту в ЕКА; депозитна передоплата 20 %. Визначити оптимальний інструмент мінімізації ризиків.

Ситуаційне завдання 3.3.2

Українська аграрна компанія продає зерно до Єгипту через трейдера. Покупець пропонує 100 % оплату після відвантаження, але компанія боїться ризиків невчасної оплати та політичної нестабільності. Варіанти: документарний акредитив; страхування політичного ризику; банківська колекція документації (інкасо). Оцінити найкращий варіант захисту.

Ситуаційне завдання 3.3.3

Компанія з України постачає технічні гази до Болгарії. Болгарський партнер хоче купувати з післяплатою за 60 днів. Компанія може використовувати факторинг із регресом; факторинг без регресу через міжнародну факторингову мережу; страхувати дебіторську заборгованість у страховій компанії. Визначити найнадійніший інструмент.

Ситуаційне завдання 3.3.4

Український виробник фармацевтичної продукції виходить на ринок Казахстану. Через часті коливання курсу тенге компанія розглядає валютний опціон; форвард; фіксацію ціни в доларах США з післяплатою. Визначити оптимальне рішення залежно від ризиків.

Ситуаційне завдання 3.3.5

Компанія експортує будівельні матеріали до Сербії. Покупець пропонує оплату частинами 50 % після доставки та 50 % через 45 днів. Є побоювання щодо неплатежів та обмеження юридичного захисту в країні. Варіанти: страхування кредитного ризику в ЕКА; банківська гарантія платежу; передоплата 100 % (малоймовірно прийнятна). Обрати найбезпечніший варіант.

Ситуаційне завдання 3.4

Українська компанія, що виробляє електронне комплектування для автомобілебудування, розглядає можливість взяти участь у великій міжнародній виставці в Німеччині. Організатори пропонують таке: стандартний стенд у павільйоні постачальників; доступ до бази міжнародних дилерів і виробників; можливість проведення персональних B2B-зустрічей; консультації з сертифікації продукції для ринку ЄС. Компанія раніше у вистав-

ках не брала участі. Бюджет обмежений, але керівництво розуміє, що підвищення впізнаваності бренду є важливим для виходу на іноземні ринки.

Чи доцільно компанії брати участь у виставці?

Розв'язання

Так, компанії доцільно взяти участь у міжнародній виставці.

Пояснення: виставка – один із найбільш ефективних інструментів виходу на іноземні ринки. Компанія матиме пряму можливість представити продукцію потенційним клієнтам: виробникам авто, дилерам, дистриб'юторам. Сегмент автоелектроніки є інноваційним і динамічним. У такій галузі особиста присутність і демонстрація технологій значно підвищує довіру до виробника. В2В-зустрічі формують основу майбутніх контрактів. Участь дозволяє укласти попередні домовленості, отримати тестові замовлення або налагодити співпрацю з інжиніринговими компаніями ЄС. Доступ до консультантів із сертифікації – велика перевага. Сертифікація для автомобільного сектору ЄС складна та дорога; можливість отримати рекомендації на місці суттєво економить час і ресурси.

Попри обмежений бюджет, участь у виставці може принести компанії нових партнерів; підвищення впізнаваності бренду; розуміння вимог ринку ЄС; можливість адаптації продукції до потреб іноземних виробників.

Відповідь: участь у виставці є стратегічно виправданою інвестицією у міжнародний розвиток компанії.

Завдання для самостійного розв'язання за прикладом ситуаційного завдання 3.4

Ситуаційне завдання 3.4.1

Українська компанія з виробництва аерокосмічних компонентів отримала запрошення на спеціалізовану виставку у Франції. Участь дає можливість презентувати продукцію компаніям «Airbus», «Safran» та іншим великим виробникам. Бюджет компанії обмежений, але це найбільша подія у галузі. Визначити, чи варто брати участь.

Ситуаційне завдання 3.4.2

Виробник українських органічних продуктів отримав можливість взяти участь у виставці BioFach у Німеччині. Участь коштовна, але дозволяє зустрітися з великими мережами супермаркетів ЄС. Компанія поки що не експортує. Визначити доцільність участі.

Ситуаційне завдання 3.4.3

Українська компанія, що виробляє обладнання для сонячної енергетики, розглядає участь у виставці в Італії. На ринку ЄС зростає конкуренція, але компанія має унікальні технічні рішення. Чи виправдана участь з точки зору стратегічного виходу на ринок?

Ситуаційне завдання 3.4.4

Малий виробник дизайнерського одягу отримав можливість виставлятися на ярмарку в Мілані. Попит може бути високим, але витрати на логістику та стенд значні. Компанія боїться фінансових ризиків. Визначити, чи є участь економічно доцільною.

Ситуаційне завдання 3.4.5

Українська компанія – розробник систем безпеки планує участь у виставці в ОАЕ. Це дорогий регіон, але ринок дуже платоспроможний, а клієнтів можна отримати тільки через особисті зустрічі. Оцінити доцільність участі.

Ситуаційне завдання 3.5

Українська компанія експортує промислове обладнання до Аргентини. Клієнт – велике підприємство, однак країна характеризується високою інфляцією, частими коливаннями обмінного курсу, ризиком валютних обмежень, випадками затримок міжнародних платежів через контроль руху капіталу. Аргентинський партнер пропонує оплату у формі банківського переказу SWIFT після отримання товару. Компанія-експортер, маючи досвід роботи на стабільних ринках, побоюється ризику неплатежу та валютних обмежень.

Доступні варіанти розрахунків: підтверджений документарний акредитив, інкасо, часткова передоплата 30 % + 70 % після доставки.

Яку форму розрахунків доцільно обрати українській компанії?

Розв'язання

Найбільш доцільним інструментом є підтверджений документарний акредитив.

Пояснення: ризик неплатежу у країнах із нестабільною економікою дуже високий. Аргентина належить до держав із хронічними валютними кризами, тому оплата після отримання товару несе неприпустимий ризик; інкасо не дає гарантії оплати. Банк лише передає документи, але не бере на себе платіжне зобов'язання. У разі валютних обмежень покупець може просто не мати доступу до валюти навіть при бажанні заплатити.

Часткова передоплата покращує ситуацію, але не усуває ризик неплатежу на 70 %. Для високоризикових ринків це недостатній захист.

Підтверджений акредитив забезпечує повне платіжне зобов'язання банку; мінімізацію ризику валютного контролю; гарантію одержання коштів після виконання умов; захист від політичних і економічних ризиків країни покупця.

Відповідь: підтверджений документарний акредитив – найнадійніший інструмент міжнародних розрахунків на ризикових ринках.

Завдання для самостійного розв'язання за прикладом ситуаційного завдання 3.5

Ситуаційне завдання 3.5.1

Український виробник будівельних матеріалів продає товар до Нігерії. Місцевий покупець пропонує оплату через інкасо. Країна має суттєві валютні ризики та періодичні обмеження на доступ до долара США. Визначити оптимальну форму міжнародних розрахунків.

Ситуаційне завдання 3.5.2

Компанія з України експортує медичні вироби до Туреччини. Турецький партнер пропонує оплату частинами: 20 % передоплати та решту після отримання. Однак валютний ринок Туреччини нестабільний. Оцінити доцільну форму розрахунків.

Ситуаційне завдання 3.5.3

Експортер із України отримав замовлення від компанії в Пакистані. Покупець хоче оплату після доставки, але компанія знає, що країна регулярно вводить тимчасові обмеження на переказ валюти за кордон. Визначити безпечний інструмент розрахунків.

Ситуаційне завдання 3.5.4

Український виробник агротехніки укладає контракт із покупцем з Еквадору. Місцеві банки працюють нестабільно, а інфляція зростає. Покупець пропонує гарантійний лист свого банку. Оцінити, чи достатній це захист порівняно з акредитивом.

Ситуаційне завдання 3.5.5

Компанія з України експортує електротехнічне обладнання до Єгипту. Через нестабільну політичну ситуацію та випадки затримок платежів

компанія розглядає факторинг зовнішньої дебіторської заборгованості, інкасо або акредитив. Визначити оптимальний спосіб.

Ситуаційне завдання 3.6

Українська компанія уклала контракт на імпорт високотехнологічного обладнання з Південної Кореї. Сума контракту значна, а оплата має бути здійснена протягом 30 днів після відвантаження. Компанія має тимчасовий дефіцит оборотного капіталу, тому розглядає можливість залучення зовнішнього фінансування.

Доступні інструменти:

- 1) товарний кредит від корейського постачальника із відстрочкою платежу на 60 днів;
- 2) банківське короткострокове фінансування (овердрафт) під середній відсоток;
- 3) форфейтинг – викуп банком боргового зобов'язання компанії перед постачальником без права зворотної вимоги.

Компанія хоче мінімізувати фінансове навантаження та зробити імпорт максимально безризиковим для контрагента, щоб зміцнити партнерські відносини.

Який інструмент фінансування є найбільш доцільним?

Розв'язання

Оптимальним варіантом для компанії є товарний кредит із відстрочкою платежу від постачальника.

Пояснення: товарний кредит – це відстрочка оплати, яку надає сам постачальник. Це найдешевше фінансування, бо зазвичай постачальники надають його з меншими витратами, ніж банки; компанія отримує додаткові 60 днів для розрахунку; не вимагає застави та складного оформлення. Банківський овердрафт – швидкий, але дорогий інструмент. Процентні ставки за короткостроковими кредитами можуть бути високими, що збільшить собівартість імпортової операції. Форфейтинг зазвичай використовується для великих експортних контрактів і працює переважно в інтересах експортера, а не імпортера. У даному випадку – це менш придатний інструмент, оскільки імпортер не отримує вигоди від форфейтингу; банк, викуповуючи зобов'язання, включає значну комісію.

Обрання товарного кредиту також покращує відносини з постачальником, демонструючи готовність до довгострокової співпраці.

Відповідь: оптимальне рішення – погодитися на товарний кредит від постачальника.

Завдання для самостійного розв'язання за прикладом ситуаційного завдання 3.6

Ситуаційне завдання 3.6.1

Українська компанія імпортує медичні лазери з Ізраїлю. Постачальник пропонує таке: оплату протягом 20 днів; лізинг обладнання через ізраїльський банк; акредитив із відстрочкою платежу на 45 днів. Визначити оптимальний інструмент фінансування імпорту.

Ситуаційне завдання 3.6.2

Компанія закуповує комплектування у Німеччині. Через тимчасову нестачу оборотних коштів вона розглядає: факторинг імпортних поставок; кредитну лінію від банку; відстрочку платежу на 30 днів без відсотків. Обрати найвигідніший варіант.

Ситуаційне завдання 3.6.3

Український імпортер одягу працює з італійським брендом. Постачальник пропонує три варіанти оплати: 50 % передоплати й 50 % через 60 днів; банківська гарантія оплати; овердрафт у банку імпортера. Визначити оптимальну схему фінансування закупівлі.

Ситуаційне завдання 3.6.4

Компанія імпортує обладнання для харчової промисловості з Канади. Можливі інструменти: форвардний контракт для фіксації курсу; товарний кредит на 45 днів; банківська інкасація документів. Обрати оптимальний варіант, враховуючи нестачу ліквідності.

Ситуаційне завдання 3.6.5

Українська фірма купує обладнання для виробництва косметики в Чехії. Постачальник пропонує таке: лізинг із правом викупу; кредит під постачання; 100 % передоплату зі знижкою. Визначити, який інструмент є найраціональнішим для імпортера.

Ситуаційне завдання 3.7

Українська компанія експортує харчові продукти до Данії. Товар швидкопсувний і потребує дотримання «холодного ланцюга» під час усього транспортування.

Компанія має три можливі логістичні варіанти:

1) перевезення автомобільним транспортом із рефрижератором. Тривалість доставки – 4–5 днів;

2) мультимодальне перевезення (авто + морський транспорт) через порт Гданська. Тривалість 7–10 днів;

3) авіаперевезення до Копенгагена, термін – 1 день, але значно дорожче.

Компанія хоче мінімізувати витрати, але якість продукції та дотримання температурного режиму є критичними, оскільки порушення може зіпсувати товар і призвести до втрати контракту.

Який логістичний варіант доставки є найбільш доцільним?

Розв'язання

Найбільш доцільним варіантом є автомобільне перевезення рефрижератором.

Пояснення: швидкопсувні продукти потребують мінімального часу в дорозі, щоб уникнути ризику втрати якості або псування товару. Автодоставка забезпечує баланс між часом і вартістю. Автомобільне транспортування дозволяє повністю контролювати «холодний ланцюг», оскільки вантаж не перевантажується з одного виду транспорту на інший, як при мультимодальних перевезеннях. Мультимодальні перевезення мають вищий ризик порушення температурного режиму, оскільки передбачають перевантаження в порту та довший термін доставки. Авіадоставка занадто дорога і застосовується здебільшого для дуже термінових або лікарських товарів. Для стандартних харчових продуктів вона економічно недоцільна.

Відповідь: оптимальним рішенням є автомобільне транспортування рефрижератором, яке гарантує дотримання температурних вимог і водночас не створює надмірних витрат.

Завдання для самостійного розв'язання за прикладом ситуаційного завдання 3.7

Ситуаційне завдання 3.7.1

Українська компанія експортує заморожені ягоди до Франції. Варіанти доставки: авто-рефрижератор; морський транспорт у рефрижераторних контейнерах; мультимодальна схема з перевантаженням у Польщі. Визначити оптимальний варіант.

Ситуаційне завдання 3.7.2

Постачальник українських фармацевтичних препаратів відправляє партію ліків до Ізраїлю. Варіанти: авіадоставка в термобоксах; морська доставка з контролем температури; експрес-кур'єр через міжнародну службу. Оцінити доцільність кожного варіанту.

Ситуаційне завдання 3.7.3

Компанія з України експортує шоколад до Фінляндії. Влітку високі температури. Можливі варіанти перевезення: авто з температурним контролем; авто без температурного контролю; морське транспортування у звичайному контейнері. Обрати оптимальний спосіб.

Ситуаційне завдання 3.7.4

Українська компанія постачає живі рослини до Швеції. Варіанти доставки: авіап перевезення; авто-рефрижератор; мультимодальна доставка через порти Балтики. Визначити оптимальну схему логістики.

Ситуаційне завдання 3.7.5

Компанія з України експортує ферментовані молочні продукти до Чехії. Варіанти: авто-рефрижератор; залізничний транспорт із охолодженими вагонами; мультимодальна доставка зі зміною транспорту в Словаччині. Обрати найоптимальніший варіант.

Ситуаційне завдання 3.8

Українська компанія-виробник спортивного взуття планує вийти на ринок Швеції. Компанія не має досвіду роботи у Скандинавських країнах, а місцевий ринок характеризується високими вимогами до екологічності продукції та сталого виробництва. Доступні канали виходу на ринок:

- 1) робота через торгового агента у Швеції, який отримує комісію від продажів, але не бере товар на свій баланс;
- 2) контракт із шведським імпортером-дистриб'ютором, який закуповує товар, займається маркетингом і логістикою;
- 3) відкриття власного представництва у Стокгольмі, що дозволяє контролювати продажі, але потребує значних витрат.

Компанія хоче швидко протестувати ринок, але не готова вкладати великий бюджет на старті.

Який канал виходу на ринок є найбільш доцільним?

Розв'язання

Найбільш доцільним варіантом для компанії є співпраця з місцевим імпортером-дистриб'ютором.

Пояснення: робота через торгового агента підходить для налагодження контактів, але агент не несе ризиків, товар залишається на балансі виробника, маркетинг та просування лягають на українську компанію. Для

виходу на вимогливий ринок Швеції це може бути недостатньо ефективно. Відкриття власного представництва забезпечує максимальний контроль, але потребує великих інвестицій, вимагає глибоких знань ринку, є надто дорогим варіантом для початкового етапу. Місцевий дистриб'ютор бере товар на свій баланс, відповідає за логістику, маркетинг і збут, має знання локальних споживачів і ритейлерів, дозволяє компанії швидко протестувати ринок із мінімальними ризиками.

Відповідь: контракт з імпортером-дистриб'ютором є найкращим поєднанням швидкого доступу до ринку, низьких витрат і мінімальних ризиків.

Завдання для самостійного розв'язання за прикладом ситуаційного завдання 3.8

Ситуаційне завдання 3.8.1

Український виробник дитячих іграшок хоче вийти на ринок Нідерландів. Канали: торговий агент; контрактний дистриб'ютор; відкриття власного шоуруму. Визначити оптимальний варіант для першого етапу експансії.

Ситуаційне завдання 3.8.2

Компанія з України, яка виробляє органічну косметику, планує вихід у Чехію. Доступні варіанти: експорт через локального онлайн-ритейлера; дистриб'ютор зі складом у Празі; власний інтернет-магазин із доставкою з України. Визначити оптимальний канал.

Ситуаційне завдання 3.8.3

Український бренд кави хоче продавати продукцію в Італії. Можливі варіанти: посередник-агент; дистриб'ютор, який займається роботою з кав'ярнями; франчайзинг кавових точок. Визначити оптимальний варіант виходу на ринок.

Ситуаційне завдання 3.8.4

Виробник канцелярських товарів із України планує зайти на ринок Іспанії. Варіанти: експорт через маркетплейси; контрактний дистриб'ютор; відкриття власного складу в Мадриді. Обрати оптимальну схему для початку експорту.

Ситуаційне завдання 3.8.5

Українська компанія виробляє еко-упаковку і планує вихід у Данію. Можливі варіанти: робота з еко-ритейлерами через дистриб'ютора; пошук агента зі сталого розвитку; відкриття локального офісу. Оцінити найефективніший канал для старту.

Ситуаційне завдання 3.9

Українська компанія виробляє електронні сенсори для побутової техніки та бажає перенести частину виробництва за кордон.

Це спричинено необхідністю зменшити витрати, наблизитися до європейського ринку, мінімізувати ризики логістичних затримок.

Компанія розглядає три країни:

1) Польща: високі зарплати, стабільне законодавство; близькість до ринку ЄС; наявність технопарків і грантових програм;

2) Румунія: нижчі витрати на робочу силу; стабільна економіка; розвиток сектору електроніки, але слабша інфраструктура.

3) Сербія: найнижчі витрати на виробництво; поза ЄС, можливі митні бар'єри; урядові програми залучення інвесторів.

Компанія прагне оптимального балансу між витратами та доступом до європейського ринку.

Яку країну доцільніше обрати для виробничої кооперації?

Розв'язання

Оптимальним вибором є Румунія.

Пояснення: Польща, хоча і пропонує стабільність і гранти, має вищу вартість робочої сили, що зменшує економічний ефект від перенесення виробництва. Для компанії, яка оптимізує витрати, це суттєвий недолік.

Сербія має дуже низькі витрати, але не входить до ЄС, це означає можливі митні бар'єри, довший час поставки, ризики зміни торговельних режимів. Для компанії, що орієнтується на ринок ЄС, це ускладнює операції.

Румунія забезпечує найкращий баланс: нижчі виробничі витрати порівняно з Польщею, достатньо розвинена інфраструктура, стабільність входження до ЄС, вигідний доступ до ринку Європейського Союзу без мит, зростаючий сектор електроніки й державна підтримка виробництва.

Відповідь: Румунія є оптимальним поєднанням низьких витрат і вигоди від членства в ЄС, що робить її найкращим варіантом для виробничої кооперації.

Завдання для самостійного розв'язання за прикладом ситуаційного завдання 3.9

Ситуаційне завдання 3.9.1

Українська компанія з виробництва LED-освітлення планує перенести частину складальних операцій за кордон. Розглядає Угорщину, Словаччину та Болгарію. Потрібно визначити найдоцільнішу країну з погляду доступу до ЄС і витрат.

Ситуаційне завдання 3.9.2

Виробник текстильної продукції хоче створити спільне підприємство за межами України. Розглядаються країни: Литва (висока логістична якість), Польща (високі компенсації працівникам) і Грузія (низькі виробничі витрати, але поза ЄС). Визначити оптимальний вибір.

Ситуаційне завдання 3.9.3

Компанія-виробник автокомпонентів планує відкрити новий цех у Центральній Європі. Розглядає Чехію, Румунію та Туреччину. Визначити, де найбільш вигідно відкривати виробництво з огляду на ринок ЄС та собівартість.

Ситуаційне завдання 3.9.4

Український виробник побутової хімії хоче перенести частину фасування продукції до іншої країни. Варіанти: Естонія (високі зарплати, але цифрова інфраструктура), Словенія (вища стабільність), Албанія (низькі витрати, але не член ЄС). Обрати оптимальну локацію.

Ситуаційне завдання 3.9.5

Компанія з виробництва побутових фільтрів шукає місце для нової складської та виробничої бази. Розглядає Хорватію, Польщу та Румунію. Визначити, яка з країн забезпечить найкраще поєднання витрат, логістики та доступу до ринку ЄС.

Ситуаційне завдання 3.10

Українська компанія виробляє екологічні побутові миючі засоби та планує виходити на ринок Австрії. Австрійський ринок характеризується високою купівельною спроможністю; сильними позиціями локальних і німецьких брендів; високими вимогами до якості й екологічних стандартів; чутливістю до преміальних характеристик товару.

Компанія розглядає три можливі стратегії ціноутворення: стратегія проникнення: встановити нижчу ціну, щоб швидко зайняти частку ринку; преміальне ціноутворення: підкреслити високу якість та екологічність продукту; конкурентне ціноутворення: встановити ціну на рівні середньоринкової. Компанія хоче позиціонувати себе як бренд якісних екозасобів і не бажає занижувати ціну, щоб не створювати образ «дешевого» продукту. Яку стратегію ціноутворення слід обрати?

Розв'язання

Найбільш доцільною для компанії є стратегія преміального ціноутворення.

Пояснення: стратегія проникнення не підходить, оскільки низька ціна може сформувати неправильне сприйняття бренду; у premium-сегменті зниження ціни сприймається як зниження якості; компанія не хоче позиціонувати товар як масовий або «бюджетний». Конкурентне ціноутворення дає змогу адаптуватися до ринку, але не допоможе виділитися серед сильних місцевих брендів; не підкреслює унікальність продукту; обмежує маржинальність. Преміальне ціноутворення підходить найбільше, тому що австрійські споживачі готові платити за якість і екологічність; бренд формує імідж високого рівня; преміальна ціна створює «цінову якість» і дозволяє виділитися на ринку; компанія отримує вищу рентабельність і кращу позицію в сегменті.

Відповідь: преміальна стратегія найкраще відповідає позиціонуванню, цінностям бренду та специфіці австрійського ринку.

Завдання для самостійного розв'язання за прикладом ситуаційного завдання 3.10

Ситуаційне завдання 3.10.1

Українська компанія виробляє органічну косметику й виходить на ринок Бельгії. Варіанти: низька ціна для швидкого виходу, преміальна ціна з акцентом на натуральність або середньоринкова ціна. Визначити оптимальну стратегію.

Ситуаційне завдання 3.10.2

Експортер шоколаду планує вийти на ринок Швейцарії. Там домінують локальні бренди високої якості. Компанія розглядає преміальну ціну, конкурентну або промоційну для зайняття ринку. Визначити кращий варіант.

Ситуаційне завдання 3.10.3

Виробник меблів преміумкласу виходить у Францію. Можливі стратегії: преміальна ціна, адаптивна конкурентна ціна або висока ціна з обмеженим випуском. Обрати оптимальну стратегію.

Ситуаційне завдання 3.10.4

Компанія з виробництва гаджетів для здоров'я хоче вийти на ринок Японії. Розглядає варіанти: знижена ціна для залучення масового споживача, ціна середнього сегменту або преміальна ціна для ранніх інноваторів. Обрати правильну стратегію.

Ситуаційне завдання 3.10.5

Український виробник дизайнерського одягу планує продавати свою продукцію в Іспанії. Варіанти: конкурентна ціна, преміальна ціна або початкова низька ціна для залучення нових покупців. Визначити оптимальне ціноутворення з урахуванням позиціонування бренду.

РОЗДІЛ 4

МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ СЛОВНИК

У четвертому розділі подано міждисциплінарний термінологічний словник, покликаний систематизувати основні поняття й категорії, що охоплюють зміст навчальних дисциплін міжнародного напрямку: «Міжнародні фінанси», «Міжнародні економічні відносини» та «Зовнішньоекономічна діяльність». Його структура орієнтована на те, щоб забезпечити здобувачам вищої освіти цілісне розуміння категоріального апарату, полегшити засвоєння навчального матеріалу та сприяти переходу від фрагментарного тематичного опрацювання до проблемно-орієнтованого аналізу економічних процесів. Основна мета розділу – створити інструмент швидкої навігації у базових і спеціальних термінах, необхідних для виконання практичних занять, підготовки самостійних і контрольних робіт, складання заліків та екзаменів, зокрема й у форматі дистанційного навчання. Словник допомагає студенту усвідомити внутрішню логіку понять, узгодити між собою термінологію різних дисциплін, а також підвищити рівень розуміння теоретичного матеріалу, що є основою для аналізу реальних ситуацій у сфері міжнародних фінансів і зовнішньоекономічної діяльності.

Розділ побудований таким чином, щоб забезпечити зручний доступ до тлумачень понять, які найчастіше зустрічаються в економічних курсах міжнародного блоку. Така структура дає змогу студентам систематизувати знання, формувати міждисциплінарні зв'язки, правильно інтерпретувати економічні категорії та впевнено застосовувати термінологію під час аналітичних і дослідницьких завдань.

-А-

Авансова оплата – це форма оплати, коли імпортер самостійно або через свій банк чи банк експортера оплачує товар у момент передавання ним замовлення експортеру. Використовується тільки у разі незадовільного кредитного стану імпортера чи за наявності труднощів в отриманні експортером грошових коштів, необхідних для виробництва замовлених імпортером товарів.

Авансові платежі – це платежі, що випереджають рух товарів, за які здійснюється платіж. Якщо імпортер оплачує товар авансом, він кредитує експортера. У міжнародній практиці авансові платежі застосовуються у торгівлі дорогоцінними металами, ядерним паливом, зброєю.

Авуари в СДР – активи України в СДР, що містяться в Міжнародному Валютному Фонді і є частиною її міжнародних резервів.

Агентства банка – це така форма міжнародного банківництва, за якої виконується широкий спектр банківських операцій, але забороняється приймати вклади. Використовуються там, де відділення заборонені, де основною метою міжнародного банківського менеджменту є не залучення коштів.

Агрегат «гроші» – грошові кошти в економіці країни, які можуть бути використані як засіб платежу: гроші поза банками та кошти на розрахункових і поточних рахунках суб'єктів господарювання в національній валюті (депозити до запитання в національній валюті) та нараховані витрати за ними.

Акредитив – угода, згідно з якою банк зобов'язується на прохання клієнта оплатити документи третій особі (бенефіціару-експортеру), на користь якої відкритий акредитив, чи оплатити акцепт тратти, яку виставив бенефіціар, або зробити неогоціацію (купівлю) документів, виставлених імпортеру експортером (бенефіціаром) відповідно до певних умов.

Акредитив «бек-ту-бек» (компенсаційний) застосовується при ре-експортних операціях і за компенсаційними угодами. Практичне використання компенсаційного акредитива як засобу фінансування угод на поставку товару обмежується випадком, коли обидва учасники компенсаційної угоди виставляють один одному акредитиви в одному і тому самому банку. Умови обох акредитивів мають збігатися за винятком цін і рахунка-фактури. Цей вид акредитива відрізняється тим, що відкритий останнім покупцем на користь безпосереднього продавця акредитив використовується останнім як забезпечення того акредитива, який він зобов'язаний відкрити на користь свого власного постачальника.

Акредитив, що виконується шляхом неогоціації тратт, – товарний акредитив, виставлений банком-емітентом у його національній валюті й адресований безпосередньо бенефіціару акредитива.

Актив розрахункового балансу – це всі інвестиції (акції, облігації, векселі, поточні та депозитні рахунки в іноземних банках, нерухомість) і вимоги, які країна має за кордоном.

Активна модель управління портфелем цінних паперів – це модель, яка характеризується високим рівнем витрат і передбачає ретельне відстеження та негайне придбання тих цінних паперів, що відповідають цілям портфеля, а також швидко зміну його складових – фондових інструментів. При цьому сигналом до коригування сформованого портфеля є ринкові зміни в економіці.

Акцептний міжнародний кредит – кредит, що надається в формі акцепту тратти (переказного векселя) імпортером, переважно банком, що полегшує облік тратти в банку.

Акцептний міжнародний кредит як вид банківського кредиту на імпорту – це кредит, при якому імпортер погоджується оплатити тратту експортера, і його банк у встановлений термін погашає зобов'язання.

Акціонерний капітал – частина капіталу корпорації, що сформована шляхом випуску та розміщення акцій серед інвесторів; представляє власний капітал компанії та надає акціонерам права на участь у керуванні та отримання дивідендів.

Американський опціон – дозволяє його власникові здійснити відповідну операцію в будь-який день протягом терміну дії опціону.

Арбітражери – особи, які намагаються використовувати відмінності курсу у різний час чи на різних ринках, що досягається шляхом одночасного продажу відносно переоціненого інструменту і купівлі відносно недооціненого (одного й того самого інструменту чи активу на різних ринках, чи взаємозв'язаних активів при порушенні між ними паритетних відносин).

-Б-

Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій (БАГІ) – організація, створена для забезпечення страхування некомерційних інвестиційних ризиків і надання технічних послуг, які сприяють надходженням інвестицій, а також для поширення інформації стосовно інвестиційних можливостей.

Базисний баланс – сума рахунків поточного балансу та довгострокових рахунків балансу руху капіталів і кредитів.

Базова валюта – валюта, з якою порівнюють дану грошову одиницю.

Баланс послуг і некомерційних платежів включає платежі та надходження за транспортні перевезення, страхування, електронний, телекосмічний та інші види зв'язку, міжнародний туризм, обмін науково-технічним і виробничим досвідом, експортні послуги, утримання дипломатичних, торговельних та інших представництв за кордоном, передавання інформації, культурні та наукові обміни, різні комісійні збори, рекламу, організацію виставок, ярмарків, торгівлю ліцензіями, лізингові операції; за чинними у світовій статистиці правилами у розділ «послуги» входять виплати прибутків від інвестицій за кордоном і процентів за міжнародними кредитами; односторонні перекази: державні операції (субсидії іншим країнам по лінії економічної допомоги, державні пенсії, внески в міжнародні організації) та приватні перекази (перекази іноземних робітників, фахівців, родичів на батьківщину).

Баланс поточних операцій (торговельний баланс і «невидимі» операції) включає всі операції, які завершуються протягом даного періоду.

Вони відображаються у платіжному балансі і не здійснюють на нього жодного впливу у наступні періоди.

Баланс руху капіталів і кредитів – виражає співвідношення вивозу і ввозу державних і приватних капіталів, наданих і одержаних міжнародних кредитів; це міжнародний рух підприємницького капіталу та міжнародний рух позикового капіталу. Включає операції з довгостроковими і короткостроковими інвестиціями, що впливають на міжнародну позицію країни щодо інвестицій.

Балансування портфеля – процес періодичного коригування структури інвестиційного портфеля з метою підтримання заданого співвідношення між різними класами активів та рівнем ризику відповідно до інвестиційної стратегії.

Банк міжнародних розрахунків – банк, який спільно з іншими банками займається фінансуванням проєктів у країнах-учасниках.

Банківське кредитування як вид банківського кредиту на експорт – надання кредитів у дорозі; відкриття кредитних ліній; надання кредитів під товари або товарні документи в країні імпортера.

Банківський вексель – цінний папір, який засвідчує безумовне грошове зобов'язання боржника (векселедавця) сплатити після настання строку певну суму грошей власникові векселя (векселедержателю).

Банківський консорціум створюється тоді, коли кілька банків із різних країн об'єднують свої ресурси для створення ще одного банку, який здійснює міжнародні операції.

Банківський овердрафт – форма короткострокового кредиту, який надається найбільш надійним клієнтам шляхом списання коштів з рахунку клієнта банку (понад залишок на рахунок), у результаті чого утворюється дебетове сальдо.

Банківський чек: 1) письмовий наказ банку – володаря авуарів за кордоном своєму банку-кореспонденту про перерахування певної суми з його поточного рахунку власнику чека; 2) це грошовий документ установленої форми, який має безумовний наказ власника рахунку в кредитній установі про виплату держателю чека вказаної суми.

Безвідзивний акредитив дає бенефіціару високий ступінь упевненості, що його поставки або послуги будуть оплачені, як тільки він виконає умови акредитива; для зміни або анулювання умов акредитива при безвідзивному акредитиві потрібна згода як бенефіціара, так і банків учасників акредитива.

Безвідзивний підтверджений акредитив – надає експортеріві таку перевагу, що перед ним відповідає як банк-емітент, так і банк, який підтвердив акредитив. Якщо банк-кореспондент підтверджує бенефіціару акре-

дитив, то тим самим він зобов'язується здійснити платіж за документами, що відповідають акредитиву і що подані вчасно.

Бек-офіс – підрозділ, що обробляє запити й інформацію, видає підтвердження угод, проводить розрахунки, обробляє, керує потоками наявних коштів.

Біржовий ризик – небезпека втрат від біржових угод. Включає ризик неплатежу з комерційних угод, ризик неплатежу комісійної винагороди брокерської фірми.

Бланковий міжнародний кредит – кредит, наданий під зобов'язання боржника вчасно їх погасити. Документом при цьому виступає соло-вексель з одним підписом позичальника.

Бланковий міжнародний кредит як вид банківського кредиту на імпорт – це кредит, який надається банками великим фірмам-експортерам, з якими вони тісно пов'язані (кредит без формального забезпечення).

Боргова стратегія – система врегулювання боргових проблем країн, що мають труднощі в обслуговуванні боргових зобов'язань за зовнішніми запозиченнями і відновлення їхньої платоспроможності.

Бреттон-Вудська валютна система – система з адекватно новими (після системи золотого стандарту) умовами функціонування світового господарства та міжнародних економічних відносин.

Бульдожі облігації – облігації, що деноміновані в англійських фунтах стерлінгів та емітовані за межами Великобританії.

Бухгалтерський (екаунтинговий трансляційний, конверсійний) ризик – звітний, паперовий ризик, який виникає тому, що зміни валютного курсу негативно відображаються на вартості фірми у разі трансляції (перерахунку) фінансової звітності за зовнішньоекономічними операціями з іноземної валюти у вітчизняну.

-В-

Валюта в широкому розумінні – це будь-який фінансовий актив, який здатен виконувати грошову функцію засобу обміну на міжнародному ринку.

Валюта платежу – це валюта, в якій здійснюється оплата товару. Нею може бути валюта країни-експортера, валюта країни-імпортера, валюта третьої країни.

Валюта платежу міжнародних фінансових активів – валюта, у якій здійснюються виплати за тим чи іншим фінансовим активом.

Валюта у вузькому розумінні – це наявність грошової маси, яка циркулює від одних рук до інших у формі грошових банкнот або монет.

Валюта ціни (валюта угоди) – валюта, в якій фіксується вартість товару. Це може бути валюта країни-експортера, валюта країни-імпортера, валюта третьої країни або міжнародна розрахункова грошова одиниця.

Валютна інтервенція – цілеспрямована операція центрального банку на валютному ринку з купівлі або продажу іноземної валюти проти національної з метою впливу на курс національної валюти та стабілізації валютного ринку.

Валютна операція – це контракти агентів валютного ринку щодо купівлі-продажу та надання позик в іноземній валюті на певних умовах, у певний час.

Валютна операція спот – це операція, у процесі якої дві сторони обмінюються двома різними валютами за погодженим обмінним курсом із розрахунком через два робочі дні.

Валютна операція у вузькому розумінні – операція, пов'язана з переходом права власності на валютні цінності, використанням валютних цінностей як засобу платежу в міжнародному обороті, увезенням, вивезенням, переказуванням на територію країни та за її межі валютних цінностей.

Валютна операція у широкому розумінні – це конкретна форма прояву валютних відносин у народногосподарській практиці.

Валютна позиція – співвідношення вимог і зобов'язань банку в іноземній валюті: відкрита виникає за незбігу вимог і зобов'язань; закрита виникає в разі рівності вимог і зобов'язань; довга має місце, коли вимоги перевищують зобов'язання; коротка має місце, коли зобов'язання перевищують вимоги.

Валютна політика являє собою певне співіснування дій економічної та зовнішньоекономічної політики держави, які складаються з урядових дій щодо внутрішніх та зовнішніх валютних відносин. Ці дії мають справляти певний вплив на валюту, валютний курс, валютні операції.

Валютна система – форма організації та регулювання валютних відносин, яка закріплена національним законодавством або міжнародними угодами.

Валютна система з економічного погляду – це сукупність валютно-економічних відносин, що історично склалися на основі інтернаціоналізації господарських зв'язків.

Валютна система з організаційно-правового погляду – це державно-правова форма організації валютних відносин країни, що склалася історично на основі інтернаціоналізації господарських зв'язків і закріплена національним законодавством з урахуванням норм міжнародного права.

Валютна спекуляція – діяльність на фінансовому ринку, яка розрахована на отримання прибутку від зміни валютних курсів і передбачає свідоме взяття валютного ризику.

Валютне застереження – це умова міжнародної торговельної, кредитної чи іншої угоди, яка обумовлює перегляд суми платежу пропорційно зміні курсу валюти, відносно якої включається у контракт застереження, з метою страхування сторін за контрактом від ризику зміни валютного курсу.

Валютний (грошовий) міжнародний кредит – кредит, наданий у грошовій формі: у національній або іноземній валюті.

Валютний блок – це угруповання країн, залежних в економічному, валютному і фінансовому аспектах від держави, що керує ним та диктує йому єдину політику у сфері міжнародних економічних відносин та використовує їх як привілейований ринок збуту, джерело дешевої сировини, вигідну сферу вкладень капіталу.

Валютний кліринг – угода між двома урядами двох і більше країн про обов'язковий взаємний залік міжнародних вимог і зобов'язань.

Валютний кошик – штучна валютна одиниця, що базується на ряді валют, зважених відповідно до тих чи інших критеріїв.

Валютний курс – це ціна однієї валюти, яка виражена в одиницях іншої.

Валютний опціон являє собою зафіксовані контрактом права (не обов'язки) купити або продати певну суму певної валюти проти іншої валюти за обумовленою ціною протягом специфічного періоду.

Валютний опціонний контракт – це угода, що дає власникові право, але не зобов'язує його купити або продати певну кількість валюти за погодженою ціною.

Валютний паритет – співвідношення між двома валютами, яке встановлюється в законодавчому порядку на підставі офіційного вмісту золота в одиниці валюти або СДР (спеціальних прав запозичень), або однієї зі світових твердих валют (чи кошика валют).

Валютний ризик – небезпека валютних втрат, пов'язаних зі змінами курсу іноземної валюти щодо національної валюти.

Валютний ринок – сфера економічних відносин, де здійснюються операції з купівлі-продажу іноземної валюти та платіжних документів в іноземній валюті (чеки, векселі, телеграфні та поштові перекази, акредитиви).

Валютний союз – угода незалежних країн про використання спільної валюти.

Валютні обмеження – включають блокування валютної виручки експортерів, ліцензування продажу іноземної валюти імпортерам, скупчення валютних операцій в уповноважених банках.

Валютні ф'ючерси – це форвардні операції зі стандартними розмірами і термінами, які торгуються на офіційних біржах, а саме стандартизований за обсягом, ціною та датою виконання контракт купівлі (продажу)

валюти за курсом, визначеним під час укладання угоди, і розрахунками на дату в майбутньому.

Векселедавець (трасант) – особа, яка виписує вексель і дає наказ про його оплату.

Вексельний кредит – його сутність полягає в тому, що експортер після укладення угоди щодо продажу товару виставляє переказний вексель (тратту) на імпортера, який погоджується на оплату векселя у визначений термін (акцептує тратту) після одержання відповідних товарних документів (коносамент, страхового поліса, сертифіката якості та ін.).

Венчурний капітал – фінансові ресурси, що інвестуються в нові або малі підприємства з високим рівнем ризику та потенціалом швидкого зростання в обмін на частку в капіталі компанії.

Взаємний фонд – це інвестиційний фонд відкритого типу, котрий може постійно випускати додаткові акції, продавати їх інвесторам та викупувати (на першу вимогу своїх акціонерів) за вартістю чистих активів. Це означає, що обсяг загальних ресурсів взаємних фондів заздалегідь не фіксується, а їх акції не котируються на фондових біржах.

Викуп боргу – купівля країною-позичальником своїх боргових зобов'язань на відкритому ринку зі значним дисконтом. Окремі боржники мають суттєві золотовалютні резерви або можуть без особливих зусиль їх наростити за рахунок експорту, а борги цих країн відносяться кредиторами до числа сумнівних і продаються на відкритому ринку з великим дисконтом. Тоді виникає ситуація, за якої дебітору вигідно викупити свої борги з цим дисконтом, іншими словами – за їхню часткову вартість. Для позичальників це означало б, що частину боргу кредитори їм простили.

Витратні статті платіжного балансу – це статті, які відображають використання грошових коштів. Наприклад, імпорт товарів і послуг; витрати на туризм громадян даної країни за кордоном; депозити резидентів даної країни в іноземних депозитних установах; придбання золота за кордоном та іноземної валюти.

Відзивний акредитив – це акредитив, який у будь-який час може бути змінений або анульований банком-емітентом навіть без попереднього повідомлення бенефіціара. Він не створює ніякого правового платіжного зобов'язання банку. Тільки тоді, коли банк-емітент або банк-кореспондент здійснили платіж за документами, відзив акредитива залишається без юридичної сили, тобто він не надає бенефіціару достатнього забезпечення.

Відкрита фондова біржа – біржа, де окрім постійних її членів та біржових посередників у торгах можуть брати участь і відвідувачі, учасники господарських відносин.

Відкритий банківський рахунок – це рахунок, який застосовується при продажу на кредитних умовах, узгоджених між експортером та імпор-

тером. Форма не вигідна для експортера, але дуже вигідна для імпортера: імпортер отримує можливість не тільки одержати товар, а й здійснити його продаж до надання оплати, тобто це метод платежу, за яким продавець просто відправляє рахунок-фактуру покупцеві, котрий повинен заплатити у визначений час після її отримання (ніякого документального підтвердження, використовується тільки з філіями та іншими підрозділами).

Відмивання грошей – операції, які приховують джерело виникнення або призначення грошових сум із метою надання їм законного характеру.

Вільна економічна зона – частина території, на якій встановлюється спеціальний правовий режим економічної діяльності, порядок застосування та дії законодавства, пільгові митні, валютні, податкові й інші умови діяльності національних та іноземних суб'єктів.

Вільноконвертована валюта – валюта, яка широко використовується для здійснення платежів за міжнародними операціями та продається на головних валютних ринках світу.

Внутрішній міжнародний кредит – це кредит, що надається національними суб'єктами для здійснення зовнішньоекономічної діяльності іншими національними суб'єктами.

Внутрішня (національна) облігація – випускається національними позичальниками та номінована зазвичай у національній валюті.

Внутрішня конвертованість валюти – право резидентів здійснювати операції в країні з активами, які деноміновані в іноземній валюті. Така конвертованість охоплює як поточні, так і капітальні операції, але не передбачає паралельного обігу кількох валют.

Вторинний ринок – ринок, на якому відбуваються наступні операції купівлі-продажу цінних паперів.

-Г-

Гарант-елемент міжнародного кредиту (пільговий елемент, субсидії) – показує, який обсяг платежів у рахунок погашення кредиту економить позичальник за умови отримання кредиту на більш пільгових умовах, ніж ринкові.

Гарантійна чекова картка є засобом ідентифікації власника рахунка в банку, який видав чекову книжку.

Гарантійний синдикат – це група фінансових установ (здебільшого інвестиційних банків), що беруть на себе зобов'язання з розміщення нових випусків цінних паперів.

Гармонізація стандартів – процес узгодження та приведення у відповідність національних норм, правил та стандартів різних країн з метою полегшення міжнародної торгівлі та економічної інтеграції.

Глобалізація – вища стадія інтернаціоналізації, яка перетворює світове господарство на єдиний ринок товарів, послуг, капіталів, робочої сили.

Глобалізація міжнародних валютно-фінансових відносин – це зростаюча економічна взаємозалежність країн усього світу в результаті зростаючого обсягу і різноманітності міжнародних угод з товарами та послугами, світових потоків капіталу, а також унаслідок прискореного і повсюдного поширення сучасних технологій.

Глобалізація ринків – посилення ролі міжнародних ринків із погляду кредитування і позичання резидентами різних країн.

Глобальна єврооблігація – довгострокові та середньострокові облігації, що розміщуються одночасно на ринку єврооблігацій та на одному або кількох національних ринках.

Глобальний взаємний фонд – це інвестиційний фонд, який може вкладати грошові кошти в акції та / або облігації різних країн світу і спеціалізується на інвестиціях у конкретні країни або у фінансові ринки окремих регіонів.

Грошовий акредитив – це іменний грошовий документ, у якому зазначено розпорядження банку про виплату власникові певної суми повністю або частинами. Виплачується у зазначеній валюті або у валюті країни, де акредитиви пред'являються, за курсом на день платежу.

Грошовий лізинг – угода лізингу, яка передбачає, що всі платежі здійснюються у грошовій формі.

Грошово-кредитне регулювання спрямоване на пом'якшення суперечностей ринкової економіки, стримування інфляції, забезпечення високого рівня зайнятості і має бути узгоджене з податковою і бюджетною політикою, з іншими заходами держаного регулювання економіки.

Група Світового банку – це міжнародна організація розвитку, мета якої – надавати допомогу країнам-членам Групи на шляху до економічного та соціального прогресу.

-Д-

Дата валютування – це дата здійснення реального обміну валют.

Двовалютні облігації – облігації з номіналом в одній валюті, а купоном та / або погашенням основної суми – в іншій валюті за фіксованим курсом.

Девальвація – зниження курсу національної валюти, спрямоване на стимулювання експорту та обмеження імпорту товарів.

Девізи – платіжні засоби в іноземній валюті, призначені для міжнародних розрахунків.

Демпінг – практика продажу товарів на зовнішньому ринку за цінами, нижчими від цін на внутрішньому ринку або нижчими від виробничих витрат, з метою витіснення конкурентів та завоювання ринкових позицій.

Держава як суб'єкт міжнародних відносин – це основний суб'єкт, що діє у сфері міжнародних фінансів в особі державних органів (Кабінет Міністрів, Міністерство фінансів, МЗС та ін.) та через офіційних посадових осіб і має здійснювати такі види діяльності: брати участь у міжнародних економічних та фінансових конференціях, у діяльності міжнародних організацій, укладати міждержавні договори щодо експорту-імпорту товарів та послуг, клірингові, платіжні й валютні угоди, міждержавні угоди оренди рухомого та нерухомого майна, іпотеки, кредитування, позик, інвестування, фінансування; здійснювати операції із золотом та дорогоцінними металами, емітувати державні казначейські зобов'язання, цінні папери; забезпечувати фінансовими й іншими гарантіями операції різних юридичних та інших осіб; надавати безплатну фінансову допомогу.

Державний (урядовий) кредит – кредит, наданий урядовими установами від імені держави.

Дериватив – це інструмент (контракт), вартість якого базується на зміні ціни фінансового інструменту, що лежить в його основі (актив, індекс).

Дефляційна політика спрямована на скорочення внутрішнього попиту шляхом зменшення дефіциту бюджету; зміни облікової ставки центрального банку; введення кредитних обмежень; установлення меж зростання грошової маси.

Дефляційний ризик – ризик того, що при зростанні дефляції інколи відбувається падіння рівня цін, погіршення економічних умов підприємництва та зменшення доходів.

Дефолт суверенний – ситуація, коли держава не може або відмовляється виконувати свої боргові зобов'язання перед зовнішніми або внутрішніми кредиторами у встановлені терміни.

Децентралізований міжнародний фінансовий ринок – це ринок, на якому торгівля повністю децентралізована і здійснюється переважно через дилінгові системи, міжнародні телекомунікаційні системи, по телефону (позабіржовий).

Диверсифікація – купівля різних видів активів з метою зміни структури наявних активів для зменшення ризику.

Диференційований характер як принцип міжнародного кредиту – визначає диференційований підхід з боку кредитної організації до різних категорій потенційних позичальників залежно від інтересів як банку, так і країни, в якій розташований банк-кредитор.

Довга валютна позиція – виникає у оператора валютного ринку в разі, якщо його вимоги перевищують його зобов'язання щодо однієї й тієї самої валюти.

Довгострокова рівновага платіжного балансу забезпечується відсутністю сальдо з торгівлі товарами та послугами протягом тривалого періоду часу, тобто чистий баланс поточного рахунка дорівнює нулю.

Довірена особа інвестора – особа, що діє в інтересах та від імені інвесторів за наявності будь-яких порушень в умовах позики з боку емітента.

Додаткова функція валютного курсу полягає в тому, що формування на постійній основі звітних даних щодо валютного курсу дає уявлення про співвідношення попиту та пропозиції на валюту (якщо курс формується на ринкових засадах) на валютному ринку.

Документальний переказний вексель для інкасування – вексель, який експортер після перевезення товарів імпортера надає разом з іншими документами у свій банк, який передає їх банку імпортера для інкасації. Експортер отримує гарантії стосовно оплати до того, як документи будуть передані імпортеру, а імпортер одержує гарантії, що всі документи будуть у належному стані.

Доларизація – це використання валют інших країн як законного платіжного засобу. Такий механізм застосовується переважно малими країнами, які економічно інтегруються зі своїми близькими, економічно розвиненішими сусідами.

Доход міжнародного фінансового активу – очікувані грошові потоки за активами, тобто процентні, дивідендні виплати, а також суми, отримані від погашення чи перепродажу фінансових активів іншим учасникам ринку.

-Е-

Еквайзер-центр – це центр, який здійснює первинне оброблення запитів на авторизацію, що супроводжує приймання пластикової картки до оплати або видачу готівки (банк-еквайзер є водночас банком-емітентом, але банк-емітент не обов'язково є банком-еквайзером).

Економічна дипломатія – це зовнішньополітична діяльність держави, спрямована на захист та просування її економічних інтересів на міжнародній арені шляхом участі в міжнародних переговорах, укладанні торговельних та інвестиційних угод.

Експортна лізингова операція – міжнародна операція, в якій лізингодавець купує предмет оренди в національній фірмі і надає в найом іноземному лізингоодержувачу.

Екю – європейська валютна одиниця, умовна вартість якої визначалася за методом валютного кошика.

Електронний бізнес – будь-яка ділова активність, при здійсненні якої використовуються комунікаційні можливості глобальних інформаційних мереж з метою отримання прибутку.

Елементи національної валютної системи: національна валюта, паритет національної валюти, режим курсу національної валюти, система валютного регулювання, міжнародна валютна ліквідність країни, наявність чи відсутність валютних обмежень, міжнародні кредитні засоби та регламентація їх використання, регламентація міжнародних розрахунків країни, режим національного ринку і ринку золота і національні органи, що обслуговують й регулюють валютні відносини країни.

Ембарго – повна або часткова заборона на здійснення зовнішньоторговельних операцій з певною країною або групою країн, що застосовується як інструмент економічної або політичної політики.

Ефективний валютний курс – індекс, що складається зі зваженої середньої валютних курсів країни щодо валют її головних торговельних партнерів.

-Є-

Євробанки – банки, що реєструють у своєму балансі операції з євровалютою.

Євровалюта – це валюта, що розміщується в іноземних банках, розташованих за межами країни-емітента даної валюти.

Євродепозит – це операція, згідно з якою будь-яка особа (депонент) вкладає на визначений термін суму грошей, що виражена у певній національній валюті, у банк, розташований за межами країни-емітента даної валюти, під визначений процент і за умов повернення основного капіталу після закінчення встановленого в угоді терміну.

Євродепозитний сертифікат – це депозит із правом перевідступлення, що виражений у євровалютах і має форму банківського векселя у вигляді письмового свідчення про те, що в даному кредитному інституті депоновано певну суму на визначений період і під установлений процент.

Євродолари – це долари (доларові депозити), що містяться в банках за межами США або в спеціальних офшорних банківських зонах на території США. Вони не підпадають під пряме національне регулювання США.

Євроклір – клірингова система, установа для розрахунків між банками на вторинному ринку єврооблігацій та інших цінних паперів.

Єврокомерційні папери – короткострокові зобов’язання промислових і торговельних компаній, що розміщуються на євrorинку за допомогою інвестиційних банків.

Єврокредит – це міжнародна позика грошової суми, яка є точною відповідністю євродепозиту: на міжнародному ринку капіталів банки збирають грошові кошти у вигляді депозитів і використовують їх у формі кредитів.

Євроноти – це 1–6-місячні векселі або депозитні сертифікати (терміном від 7 до 365 днів), що випускаються першокласними позичальниками за межами країни походження валюти в рамках середньострокових кредитних програм із банківською гарантією (підтримкою) розміщення.

Єврооблігація – це борговий цінний папір на пред’явника, що випускається позичальником (як правило, в іноземній валюті) для отримання довгострокової позики на євrorинку, дохід по ній сплачується один раз на рік, а погашення відбувається наприкінці терміну одночасним платежем або протягом певного терміну із фонду погашення.

Європейський опціон дозволяє його власникові здійснити відповідну операцію тільки в установлену в контракті дату – дату закінчення терміну дії угоди.

Євrorинок – це місце торгівлі або обігу європейських валют – коштів, які отримані банком як депозит і які відрізняються від валюти країни, де розміщується цей банк, або кошти, позичені банком якомусь з його клієнтів у валюті, що відрізняється від офіційної валюти країни, де розміщується банк.

Єврочеки – це стандартизовані чеки, які випускаються банками-членами міжнародної організації єврочеків і супроводжуються спеціальною гарантійною картою, виписуються банком без попереднього внеску клієнтом готівкових грошей і на більші суми в рахунок банківського кредиту строком до місяця; оплачується в будь-якій країні-учасниці угоди.

-3-

Забезпечений міжнародний кредит – кредит, забезпечений нерухомістю, товарами, товарними документами, цінними паперами, золотом та іншими цінностями як заставою.

Забезпеченість як принцип міжнародного кредиту – передбачає необхідність забезпечення захисту майнових інтересів кредитора у разі порушення позичальником узятих на себе зобов’язань і відображається у таких формах кредитування, як позики під заставу чи під фінансові гарантії.

Закордонне представництво банку – територіально відокремлений структурний підрозділ, що не здійснює банківської діяльності.

Закордонні дочірні банки – це така форма міжнародного банківського менеджменту, яка здійснює загальну банківську діяльність та може створюватися як нове підприємство або шляхом поглинання діючого банку; утворюється в тих країнах, де вітчизняний банк не має контрольного пакета, і тоді, коли в країні базування діють обмеження щодо міжнародного представництва, та в основному орієнтовані на місцеві ринки та роздрібні банківські операції.

Закрита фондова біржа – біржа, де у торгах беруть участь її члени, що виконують роль біржових посередників, а іншим особам (безпосереднім покупцям та продавцям) доступ до біржового залу заборонено.

Зарубіжні відділення – це юридична форма розширення операцій «батьківського» банку, а не окрема корпорація, акції якої належать батьківській формі, як це буває стосовно дочірньої компанії.

Збалансований портфель містить у певній пропорції цінні папери, курсова вартість яких зростає, та високоприбуткові цінні папери. При цьому передбачається збалансованість як доходів, так і ризиків.

Зв'язаний міжнародний кредит – кредит, що надається на конкретній цілі, обумовлені в кредитній угоді.

Зворотне котирування (американський варіант) – це котирування, при якому фіксована кількість національної валюти котирується проти змінюваної кількості іноземної валюти.

Зворотній лізинг («ліз-бек») полягає в тому, що лізингова фірма спочатку придбаває у власника обладнання, а потім надає це обладнання продавцеві (початковий власник) в оренду.

Зовнішній борг – це частина державного боргу, яка підлягає сплаті у валюті, іншій, ніж національна, і визначається на певну дату як різниця між сумою державних зовнішніх запозичень (взяття зобов'язань) та сумою платежів з погашення державного зовнішнього боргу станом на певну дату, у тому числі операції на цю дату; сума фінансових зобов'язань країни перед іноземними інвесторами.

Зовнішньоекономічний договір (контракт) – це матеріально оформлена угода суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їхніх іноземних контрагентів, спрямована на встановлення, зміну або припинення їхніх взаємних прав та обов'язків у зовнішньоекономічній діяльності.

Зовнішня конвертованість валюти – право резидентів здійснювати операції з іноземною валютою з нерезидентами.

Золоте застереження базувалося на фіксації золотого вмісту валюти платежу на дату укладання угоди та на перерахунку суми платежу пропорційно зміні цього золотого вмісту на дату виконання угоди.

Золотий сертифікат – свідоцтво про депонування золота в банку, яке підлягає обов'язковому обміну на позначену в ньому кількість золота або грошовий еквівалент золота за ринковою ціною.

Золотовалютні резерви – централізовані запаси золота та іноземної валюти, що перебувають у розпорядженні центрального банку країни та призначені для регулювання платіжного балансу, підтримки курсу національної валюти та забезпечення міжнародних розрахунків.

Золотодевізний стандарт – форма золотого стандарту, за якого банкноти розмінювали на девізи у вигляді валют інших країн.

Зустрічна валюта – іноземна валюта, курс якої визначають.

-І-

Імпортна лізингова операція – лізингова операція, при якій лізингодавець купує предмет оренди в іноземній фірмі і надає його вітчизняному лізингоодержувачу.

Інвестиційна політика – це комплекс цілеспрямованих заходів щодо створення сприятливих умов для всіх суб'єктів господарювання з метою поживлення інвестиційної діяльності, піднесення економіки, підвищення ефективності виробництва, а також вирішення соціальних проблем; спрямована на створення умов для залучення вітчизняних і закордонних інвестицій, перерозподілу у реальний сектор економіки.

Інвестиційний міжнародний кредит – кредит, що надається для будівництва конкретних об'єктів, погашення заборгованості, придбання цінних паперів.

Інвестиційні компанії (інвестиційні фонди) – основний тип інститутів колективного інвестування, які являють собою фінансових посередників, що залучають кошти інвесторів та вкладають їх у цінні папери або інші види фінансових активів.

Інвестиційні фінансові операції – операції, пов'язані з переміщенням капіталу з метою його приросту.

Індекс глобалізації – комплексний показник, що вимірює рівень економічної, соціальної та політичної інтеграції країни у світове господарство на основі даних про торгівлю, інвестиції, інформаційні потоки та міжнародні зв'язки.

Індосамент – передавальний напис на ордерному векселі, що надає можливість передавання права на отримання грошей за векселем іншій особі.

Інкасація боргових зобов'язань – банківська послуга з отриманням за дорученням клієнта коштів від боржника такого клієнта у рахунок погашення його боргу або акцепту за векселями, чеками, іншими розрахунковими і товарними документами.

Інкасо – банківська операція, завдяки якій банк за дорученням клієнта отримує платежі від імпортера за відвантажені на його адресу товари і послуги, зараховуючи ці кошти на рахунок експортера в банку.

Іноземна валюта – грошові знаки іноземних держав, а також цінні папери, платіжні документи (чеки, векселі, акредитиви, сертифікати), фондові цінності (акції, облігації) в іноземній валюті й інші цінності (благородні метали, коштовне каміння).

Іноземна валюта – платіжний засіб інших держав, який на підставі закону або без таких підстав використовується на території певної країни.

Іноземна облігація – облігація, що випускається іноземними позичальниками, але номінована зазвичай у національній валюті.

Іноземний (зовнішній) міжнародний кредит – це кредит, що надається іноземними кредиторами національним позичальникам для здійснення зовнішньоекономічних операцій.

Інституційні інвестори – юридичні особи, які активно інвестують власні кошти та кошти клієнтів в акції та інші фінансові активи на професійній основі.

Інтеграція сегментів міжнародного фінансового ринку – інтеграційні процеси, які сприяють підвищенню мобілізації позичкового капіталу, зниженню трансакційних витрат, міжнародній торгівлі цінними паперами, отриманню оперативної інформації про стан міжнародних фінансових ринків.

Інтернет-банкінг – система надання традиційних банківських послуг (за винятком готівкових операцій), за якої клієнт (фізична або юридична особа) має можливість здійснювати операції з власним рахунком за допомогою мережі Інтернет.

Інтернет-страхування – це комплекс усіх елементів взаємодії страхової компанії та її клієнта, які виникають у процесі продажу продукту страхування, його обслуговування та сплати страхового відшкодування у випадку, якщо взаємодія цілком або частково здійснюється за допомогою Інтернету.

Інтернет-трейдинг – послуги інвестиційних посередників, що дають клієнтам змогу здійснювати купівлю / продаж цінних паперів і валюти в режимі реального часу за допомогою Інтернету.

Інфляційний ризик – це ризик того, що інфляційні процеси негативно вплинуть на прибутковість зовнішньоторговельної операції. Крім того, інфляція може вплинути на процентні ставки, від яких залежить вартість фінансування зовнішньоторговельних операцій.

Іпотечні цінні папери – фінансові інструменти, забезпечені пулом іпотечних кредитів, що дають право їхнім власникам на отримання доходу від виплат за цими кредитами.

-К-

Капіталізація ринку: 1) це сукупна курсова вартість усіх емітованих акцій компаній, що мають регулярне котирування; 2) це показник, який відображає ринкову вартість усіх компаній, що входять до лістингу фондових бірж (ринкова вартість компанії визначається як добуток курсової вартості акції на кількість її акцій, що перебувають в обігу).

Кастодіальні послуги – комплекс послуг із зберігання й обліку цінних паперів, здійснення розрахунків за угодами з цінними паперами, отримання доходів та забезпечення інших прав власників цінних паперів.

Квазігроші – ліквідні депозити грошової системи, що безпосередньо не використовуються як платіжний засіб і, як правило, мають меншу швидкість обігу, ніж гроші, а саме: термінові, ощадні депозити в національній валюті, усі депозити в іноземній валюті суб'єктів господарської діяльності внутрішніх секторів економіки та нараховані витрати за ними.

Кліринг – розрахунки шляхом взаємного заліку вимог, тобто засіб безготівкових розрахунків, що базується на заліку взаємних вимог і зобов'язань юридичних і фізичних осіб за товари (послуги) та цінні папери.

Комбіновані валютно-процентні свопи – форма обміну борговими зобов'язаннями, яка дозволяє обмінюватися як валютним наповненням кредитів, так і характеристиками ставок одночасно.

Комерційна тратта (переказний комерційний вексель) – вимоги, виписані експортером чи кредитором на імпортера чи боржника.

Комерційний міжнародний кредит за відкритим рахунком – це кредит, який передбачає те, що експортер записує на рахунок імпортера у вигляді боргу вартість проданих товарів, а імпортер зобов'язується погасити цей борг у встановлений термін.

Комерційний міжнародний кредит – кредит, що надається для закупівлі певних видів товарів і послуг.

Компенсаційний лізинг – угода лізингу, яка передбачає платежі у формі поставки товарів, що виробляються на орендованому обладнанні, або у формі надання зустрічних послуг.

Компенсаційні угоди як вид банківського кредиту на імпорт – форма довгострокового кредитування, за якої в рахунок погашення кредиту здійснюються зустрічні поставки продукції, виробленої на обладнанні, під купівлю якого був наданий кредит.

Комплексність міжнародних фінансових активів – можливість бути сукупністю кількох простих активів.

Конвенційний (широкий) факторинг – універсальна система фінансового обслуговування, яка включає бухгалтерський облік, розрахунки з поставальниками та покупцями, страхове кредитування, представництво та ін.

Конвергенція сегментів міжнародного фінансового ринку – процес зняття законодавчих обмежень, перешкод (бар'єрів) регулювання і збільшення кількості міжнародних операцій як міжнародними позичальниками, так і кредиторами, поступове стирання меж між секторами та сегментами міжнародних ринків довгострокового фінансування.

Конверсія боргу – перетворення боргових зобов'язань, за якими або не виплачуються відсотки або занадто обтяжливі боргові зобов'язання у нові зобов'язання, які поліпшують стан позичальника у фінансовому плані або з точки зору перспективи.

Конвертовані облігації – це облігації, які за бажанням інвестора можуть бути конвертовані у прості акції того самого емітента.

Конвертованість валюти – це здатність резидентів тіа нерезидентів вільно, без обмежень здійснювати обмін національної валюти на іноземну та використовувати іноземну валюту в угодах з реальними і фінансовими активами.

Конвертованість валюти за капітальними операціями – це відсутність обмежень на платежі та трансфerti за міжнародними операціями, які пов'язані з рухом капіталу (прямі й портфельні інвестиції, кредити та капітальні гаранті).

Конвертованість валюти за поточними операціями – це відсутність обмежень на платежі та трансфerti за поточними міжнародними операціями, які пов'язані з торгівлею товарами та послугами, міждержавними переказами.

Конвертованість міжнародних фінансових активів – перетворення фінансового активу на інший фінансовий актив (установлюється в умовах випуску).

Конкурентний ризик (операційний валютний ризик потенційних збитків ТНК) пов'язаний із необхідністю здійснення платежів чи отримання коштів, деномінованих у національній валюті в майбутньому, тобто виражається в тому, що статті рахунків дебіторів і розрахунків із постачальниками й кредиторами змінюються в абсолютній величині зі зміною валютного курсу. Сутність полягає в тому, що зміни в курсах валют можуть призвести до зміни вартості факторів виробництва, необхідних фірмі, а також до зміни валютних курсів, що отримуються від випуску продукції.

Консигнація означає, що експортер транспортує свої товари імпортеру, але при цьому зберігає право власності на ці товари доти, доки імпортер не продасть їх та не розрахується з експортером (консигнатором). Він настільки не вигідний для продавця, що рідко застосовується у міжнародній торгівлі; продаж товару з використанням консигнації головним чином має місце при його відправленні закордонним відділенням експортера.

Контрольна функція міжнародних фінансів – міжнародні фінанси відображаються рух суспільного продукту у грошовій (універсальній, зіставній) формі. Це дає можливість здійснювати облік та аналіз руху світового суспільного продукту у грошовій формі у будь-який час, на будь-якому етапі.

Контрооперація – купівля раніше проданої валюти та продаж раніше купленої валюти.

Конфіденційний (обмежений) факторинг – універсальна система фінансового обслуговування, яка обмежується виконанням тільки деяких операцій: сплата боргів, передання права на отримання грошей та ін.

Концентрація сегментів міжнародного фінансового ринку відбувається шляхом укладання угод злиття та поглинання фінансових інституцій, у тому числі і серед корпорацій-позичальників. Унаслідок цього спостерігається концентрація значних фінансових ресурсів в обмеженого кола глобальних учасників світового фінансового ринку, які здатні вести активні операції на всіх його сегментах.

Кореспондентські відносини – це традиційна форма банківських зв'язків, яка використовується в основному при обслуговуванні зовнішньої торгівлі і включає сукупність усіх можливих форм співробітництва між банками.

Коротка валютна позиція – виникає в оператора валютного ринку в разі, якщо його зобов'язання перевищують його вимоги щодо однієї й тієї самої валюти.

Короткі свопи – це свопи, термін яких менше одного місяця.

Короткострокова рівновага платіжного балансу має місце у тому разі, коли у звітному періоді відсутні будь-які дії урядових органів щодо використання офіційних резервних активів. Вона можлива за відсутності сальдо рахунка офіційних резервів, тобто чистий баланс рахунка офіційних резервів дорівнює нулю.

Котирування – процес встановлення курсів (визначення ціни) іноземних валют, цінних паперів або цін товарів відповідно до чинного законодавства та дійсної практики.

Котирування непряме – курс одиниці національної валюти, виражений у певній кількості іноземної валюти.

Котирування номінальне – котирування, що є орієнтованим і не обов'язковим для того, хто його здійснює.

Котирування повне – котирування, що включає курс (ціну) покупця та курс (ціну) продавця, за яким той, хто здійснює котирування, купить або продасть іноземну валюту, цінні папери або товар.

Котирування пряме – курс одиниці іноземної валюти, виражений у національній валюті.

Котирування тверде – котирування, що зобов'язує того, хто його здійснює, виконувати угоду відповідно до нього.

Кредит з опціоном (право вибору) готівкового платежу передбачає надання імпортеру права скористатися відстроченням платежу за придбаний товар, але з позбавленням знижки, яка надається за умов готівкового платежу.

Кредитна лінія – юридично оформлене зобов'язання банку або іншої кредитної установи перед позичальником надавати йому протягом визначеного періоду кредит у межах узгодженого ліміту.

Кредитний рейтинг – показник, що відображає кредитоспроможність держави й окремих компаній, тобто спроможність повертати отримані кредити.

Кредитний (платіжний) ризик, або ризик неплатежів, пов'язаний із можливістю невиконання торговельним партнером своїх зобов'язань щодо розрахунків за одержаний товар або послуги. Цей ризик, в основному, виникає в експортерів. Імпортери мають цей вид ризику, наприклад, у випадку авансових платежів.

Кредитоспроможність – спроможність позичальника отримати кредит.

Криза світової валютної системи – загострення валютних суперечностей, різке порушення її функціонування, що проявляється у невідповідності структурних принципів організації світового валютного механізму зміненим умовам виробництва.

Крос-курс – співвідношення між двома валютами, яке впливає з їхніх курсів щодо третьої валюти (як правило, ринкової валюти – долара США, євро, японської єни).

Курс «аутрайт» – курси валют за строковими операціями, які визначаються методом премії чи дисконту (знижки).

-Л-

«Лідз енд лез» – прискорення або затримка платежів у міжнародній торгівлі з метою уникнення валютного ризику або одержання прибутку від зміни валютних курсів; зміни в ритмічності міжнародних розрахунків з утворенням розриву між пред'явленням боргових вимог і погашенням боргів, унаслідок чого одна з цих операцій відбувається вчасно (або прискорюється), а інша затримується.

Лід-менеджер – це банк, що є головним організатором і гарантом позики (емісії цінних паперів) і представляє інтереси членів синдикату кредиторів та гарантів.

Лізинг – це комплекс майнових та економічних відносин, що виникають у зв'язку з придбанням у власність майна і наступного передання його у тимчасове користування і володіння за певну плату.

Лізинг з неповною окупністю – вид лізингу, згідно з яким термін угоди менший від нормативного терміну служби майна і тому виплачується тільки частина вартості лізингового майна.

Лізинг з повним набором послуг – угода, за якої повне обслуговування об'єкта угоди покладається на лізингодавця.

Лізинг з повною окупністю – вид лізингу, згідно з яким термін угоди дорівнює нормативному терміну служби майна і відбувається повна виплата лізингодавцеві вартості лізингового майна.

Лізинг з частковим набором послуг – угода, за якої лізингодавець виконує лише окремі функції обслуговування об'єкта лізингу.

Лізинг нерухомого майна – передбачає те, що лізингодавець буде або купує нерухомість за дорученням орендаря і передає йому для користування з виробничою та комерційною метою з правом викупу або без нього після закінчення строку договору.

Лізинг рухомого майна – лізинг виробничого і будівельного обладнання, комп'ютерів, транспортних засобів, верстатів.

Лізинг як вид банківського кредиту на експорт – кредитування купівлі машин, обладнання, споруд виробничого призначення на основі укладання орендної угоди, за якої орендар сплачує орендну плату частинами та орендодавець зберігає право власності на товари до кінця терміну.

Лізингова операція – це довгострокова оренда матеріальних цінностей, придбаних лізингодавцем для орендаря з метою їх виробничого використання при збереженні права власності на них за лізингодавцем на весь строк угоди; специфічна форма фінансування вкладень (або альтернативна форма міжнародного кредитування) в основні фонди при посередництві спеціалізованої (лізингової) компанії, яка купує майно для третіх осіб та передає його в довгострокову оренду.

Ліквідність міжнародних фінансових активів – можливість швидкого перетворення активу на готівку без значних втрат.

Лістинг – це допуск цінних паперів емітента до торгів на фондовій біржі шляхом перевірки їхньої якості і включення їх до котирувального листа, а також контроль господарсько-фінансового положення емітента на предмет його відповідності вимогам, запропонованим фондовою біржею.

Локальний валютний ринок – це ринок з проведення операцій у будь-якій валюті між банками-резидентами в межах однієї країни.

Лондонська міжбанківська ставка пропозиції (ЛІБОР) – середня ставка процента, за якою банки в Лондоні надають позики у євровалютах першокласним банкам шляхом розміщення в них депозитів.

-М-

Маржа – величина, на яку курс купівлі або продажу валюти клієнту відрізняється від міжбанківського курсу (премія / дисконт).

Маркет-мейкери (активні учасники) – це банки, що котирують дві сторони (купівля та продаж) курсів основних валют і практично завжди готові виконати обмін відповідних валют при зверненні до них. Котируючи курси, вони ризикують опинитися «поза ринком» та зазнати істотних втрат, але при цьому вони мають доходи від постійного скуповування та перепродажу валюти, що і може вважатися компенсацією означеного ризику.

Маркет-тейкери (пасивні учасники) – це банки, котрі самостійно не котирують курси і звертаються до маркет-мейкерів для здійснення необхідного обміну.

Мегарегулювання фінансове – система нагляду та регулювання фінансового сектору, за якої один регулятор здійснює контроль над усіма видами фінансових установ та ринків у межах юрисдикції.

Метод валютної трансляції за поточним обмінним курсом – найпростіший метод, згідно з яким передбачається, що всі статті в іноземній валюті транслюються за поточним валютним курсом на момент складання звітності.

Механізм оподаткування міжнародних фінансових активів – означає, у який спосіб та за якими ставками оподатковуються доходи від володіння та перепродажу фінансового активу.

Митна політика є органічною самостійною частиною податкової і цінової політики, яка впливає на економіку країни, обмежуючи або розширюючи доступ до внутрішнього ринку країни імпортованих товарів та послуг, а також стримуючи або заохочуючи експорт вітчизняних товарів та послуг.

Мідл-офіс – служба, що забезпечує підтримку дилерів, надає їм консультації і рекомендації фахівців з керування ризиками, економістів, технічних аналітиків, юрисконсультів та ін.

Міжнародна асоціація розвитку (МАР) – організація, що створена з метою забезпечення на пільгових умовах фінансування країн з низьким рівнем доходу, які не мають кредитоспроможності для отримання позик у МБРР.

Міжнародна банківська справа – система методів та підходів до організації та керування міжнародними банківськими операціями, що здійснюються у міжнародному економічному й правовому середовищі.

Міжнародна валютна ліквідність – це здатність певної країни забезпечити своєчасне погашення своїх міжнародних зобов'язань.

Міжнародна ліквідність України – відображені у доларовому еквіваленті міжнародні резерви та інші зовнішні вимоги і зобов'язання органів

грошово-кредитного регулювання, а також зовнішні активи та зобов'язання депозитних банків України.

Міжнародна розрахункова грошова одиниця – це валютна одиниця, яка використовується як умовний масштаб для вимірювання міжнародних вимог і зобов'язань, установлення валютного паритету та курсу.

Міжнародна система управління готівкою – розподіл внутрішніх потоків коштів ТНК або переказування кредитно-фінансових ресурсів з однієї країни до іншої, при цьому ТНК організовує грошові потоки всередині системи таким чином, щоб максимально знизити податки, втрати від незалежної кон'юнктури, значної інфляції, зниження курсу валюти.

Міжнародна торгівля на валютному ринку – передбачає укладання угоди між двома і більше національними ринками, відповідно до яких банки різних торговельних центрів взаємодіють один з одним.

Міжнародна фінансова корпорація (МФК) – організація, створена з метою надання підтримки приватним підприємствам країн, що розвиваються; є головним ініціатором як місцевих, так і зарубіжних приватних інвестицій.

Міжнародна фінансова політика – це сукупність заходів, спрямованих на мобілізацію фінансових ресурсів, їх розподілення та використання, яких вживають учасники міжнародних фінансових відносин для виконання ними їхніх функцій.

Міжнародне оподаткування – це сукупність норм і принципів, які регулюють оподаткування доходів, що виникають у результаті господарської діяльності суб'єктів у різних країнах, включають питання подвійного оподаткування, трансфертного ціноутворення та використання міжнародних податкових угод.

Міжнародне фінансове право – сукупність норм і принципів, закріплених юридично, які регулюють міжнародні фінансові відносини.

Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР) – найбільша установа, яка на ринкових засадах надає позики країнам, що розвиваються, і є головним ініціатором аналогічного фінансування з інших джерел.

Міжнародний бізнес та стратегії ТНК – це діяльність компаній, що функціонують у двох або більше країнах, та сукупність підходів до їх глобального управління, включаючи вибір ринків, способів проникнення, оптимізацію ланцюгів поставок і керування валютними ризиками.

Міжнародний взаємний фонд – це інвестиційний фонд, що вкладає кошти в цінні папери різних країн (зокрема в різних валютах) з метою диверсифікації ризику та підвищення прибутковості.

Міжнародний грошовий ринок – короткостроковий ринок, на якому фінансові посередники (банки) зводять між собою кредиторів і позичальників.

Міжнародний кредит – це рух позичкового капіталу у сфері міжнародних економічних відносин, пов'язаний із наданням у тимчасове користування грошово-матеріальних ресурсів одних країн іншим на умовах платності, строковості, повернення.

Міжнародний маркетинг – це комплекс заходів із дослідження, планування, впровадження та контролю за діяльністю компанії на зовнішніх ринках, що включає адаптацію товару, ціноутворення, просування та розподіл з урахуванням міжкультурних особливостей.

Міжнародний менеджмент – це процес планування, організації, мотивації та контролю ресурсів для досягнення цілей організації в умовах глобального середовища, що включає управління міжкультурними командами, глобальними стратегіями та операціями.

Міжнародний ринок банківських кредитів – це сфера ринкових відносин, де здійснюється рух позичкового капіталу між країнами на умовах повернення та платності, формується попит та пропозиція.

Міжнародний ринок касових (поточних) операцій – передбачає торгівлю базовим активом, розрахунки за який здійснюються не пізніше другого робочого дня після укладання угоди.

Міжнародний ринок строкових угод – це ринок, на якому розрахунок здійснюється пізніше ніж на другий робочий день після дати укладення угоди, тобто угода здійснюється більше трьох робочих днів.

Міжнародний транспорт та логістика – це сфера діяльності, що забезпечує фізичне переміщення товарів, послуг та інформації між країнами.

Міжнародний фінансовий центр – це місце зосередження банків, спеціалізованих кредитно-фінансових інститутів, що здійснюють міжнародні валютні, кредитні, фінансові операції, операції з цінними паперами та золотом.

Міжнародний центр розв'язання спірних питань у сфері інвестицій – організація, що створена з метою надання узгоджувальних та арбітражних послуг при вирішенні спірних питань між іноземними інвесторами й урядами країн-позичальників, що виникають безпосередньо у процесі впровадження інвестицій.

Міжнародні банківські служби – характерна форма міжнародного представництва для США, яка може приймати термінові депозити від іноземних клієнтів, не враховуючи діючих в Америці вимог щодо створення обов'язкових резервів.

Міжнародні валютно-фінансові потоки – це потоки іноземних валют чи будь-яких інших фінансових активів, зумовлені економічною діяльністю суб'єктів світового господарства.

Міжнародні інвестиції – це інвестиції, реалізація яких передбачає взаємодію учасників, що належать до різних держав світу.

Міжнародні організації – це створені на основі міжнародного договору і статуту для виконання певних функцій об'єднання суверенних держав, які мають систему постійно діючих органів, володіють міжнародною правосуб'єктністю і засновані відповідно до міжнародного права.

Міжнародні портфельні інвестиції – це вкладання капіталу в іноземні пайові чи боргові цінні папери з метою отримання доходу та без права реального контролю над об'єктом інвестування.

Міжнародні прямі інвестиції – це вкладання капіталу резидентом однієї країни у підприємство-резидент іншої країни з метою набуття довгострокового економічного інтересу та отримання підприємницького прибутку (доходу) в країні інвестування, що забезпечує контроль інвестора над об'єктом інвестування.

Міжнародні резерви України – частина зовнішніх активів Національного банку України, що перебуває під його контролем і може використовуватися для прямого фінансування дефіциту платіжного балансу чи непрямого впливу на розмір цього дефіциту (монетарне золото, резервна позиція України в Міжнародному валютному фонді, спеціальні права запозичення (СДР), що належать Україні, та іноземна валюта).

Міжнародні розрахунки – це система механізмів реалізації грошових вимог та зобов'язань, що виникають між різними суб'єктами у сфері міжнародних економічних відносин.

Міжнародні спільні підприємства – одна з форм міжнародного бізнесу, коли зарубіжний і національний інвестори здійснюють корпоративне інвестування проекту, поєднують свої зусилля в управлінні, розподілі доходів і ризику. Забезпечує комплексність співпраці, спільну відповідальність партнерів за ефективність діяльності підприємства, зменшує інвестиційний ризик, особливо його залежність від політичних чинників, бо місцеві учасники міжнародного спільного підприємства можуть мати політичний вплив, який може знизити ймовірність несприятливих дій уряду.

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) – це єдиний набір облікових стандартів, які забезпечує порівнянність, прозорість та якість фінансової звітності компаній у всьому світі, сприяючи єдиному підходу до фінансового аналізу та прийняття інвестиційних рішень на міжнародних ринках.

Міжнародні фінанси з інституціонального погляду – сукупність банків, валютних та фондових бірж, міжнародних фінансових інституцій, регіональних фінансово-кредитних установ, міжнародних та регіональних економічних організацій і об'єднань, через які здійснюється рух світових фінансових потоків.

Міжнародні фінанси як економічна категорія – це фонди фінансових ресурсів, які утворилися на основі розвитку міжнародних економічних

(ринкових) відносин і використовуються для забезпечення безперервності й рентабельності суспільного відтворення на світовому рівні та задоволення спільних потреб, які мають міжнародне значення.

Міжнародні фінанси як економічний важіль – застосування різноманітних економічних засобів для досягнення максимального прибутку суб'єкта господарювання або зростання загальної вартості капіталу, що був вкладений у міжнародний бізнес.

Міжнародні фінанси як економічні відносини – це відносини у грошовій формі, що виникають у процесі перерозподілу національних продуктів під час руху товарів, послуг і капіталів на світовому ринку; включають міждержавні й транснаціональні кредитно-фінансові відносини і характеризуються участю в них іноземного елемента.

Міжнародні фінансові активи – це специфічні неречові активи (акції, облігації, векселі, казначейські зобов'язання), що обертаються на світовому фінансовому ринку і являють собою законні вимоги їхніх власників на отримання грошового доходу в майбутньому.

Міжнародні фінансові організації – це економічні організації, створені на основі міждержавних угод для регулювання міжнародних валютних і фінансово-кредитних відносин із метою стабілізації світової економіки.

Монетарний / немонетарний метод валютної трансляції – проведення різниці між грошовими й негрошовими активами та пасивами. Грошові активи та пасиви, такі як готівка та дебіторська заборгованість, перераховуються за поточним обмінним курсом, а негрошові, такі як основний капітал та товарно-матеріальні запаси, – за початковим обмінним курсом.

Моніторинг портфелю цінних паперів являє собою безперервний і детальний аналіз загальних тенденцій розвитку фондового ринку в цілому та окремих його секторів; фінансово-економічних показників компаній-емітентів цінних паперів; інвестиційної якості цінних паперів.

Мораторій на виплату боргу – тимчасове призупинення виконання боргових зобов'язань, яке оголошується боржником за згодою кредиторів або в односторонньому порядку внаслідок фінансових труднощів.

-Н-

Науково-технічна політика держави – система цілеспрямованих заходів, які забезпечують комплексний розвиток науки і техніки, упровадження їхніх результатів в економіку країни; визначає пріоритетні напрями у розвитку науки та техніки і всіляку підтримку держави для їхнього розвитку.

Національна валюта – узаконений платіжний засіб на території певної країни.

Національна валютна система – сукупність валютно-економічних відносин, за допомогою яких здійснюється міжнародний платіжний обіг, утворюються і використовуються валютні ресурси країни.

Національно-державні фінанси – це фінанси, які не виходять за межі території однієї держави, здійснюються на основі національного законодавства та мають виключно внутрішньо національний характер, який проявляється у внутрішніх міжбанківських переказах, розрахунках між підприємствами-резидентами, внутрішньодержавних кредитах.

Національний режим – установлення в міжнародних договорах та угодах нормативного положення про те, що юридичні особи й громадяни сторін, що домовляються про здійснення зовнішньоторговельних операцій, взаємно користуються правами місцевих громадян (режим торгівлі, порядок оформлення угод та ін.).

Негативна роль міжнародного кредиту у процесі відтворення полягає в тому, що він загострює суперечності ринкової економіки; використовується для переказування прибутків із країн-позичальників, посилюючи позиції країн-кредиторів; сприяє створенню та зміцненню в країнах-боржниках вигідних для країн-кредиторів економічних і політичних режимів; виступає джерелом фінансування війн; використовується для проведення кредитної дискримінації та кредитної блокади.

Негоціація тратт – купівля-продаж векселів або інших цінних паперів, що мають попит на ринку.

Незв'язаний (фінансовий) міжнародний кредит – це кредит, який не має цільового призначення і може використовуватися позичальниками на будь-які цілі.

Неконвертована валюта – це національна валюта, яка функціонує тільки в межах країни та не обмінюється на іноземні валюти.

Непрямий лізинг – вид лізингу, згідно з яким передавання майна у лізинг відбувається через посередника.

Непрямі учасники міжнародного фінансового ринку – це учасники, які не є біржовими членами ринків похідних фінансових інструментів і, відповідно, мусять звертатися до послуг прямих учасників ринку.

Неттинг – це взаємна компенсація зобов'язань і активів між філіями банку чи декількома банками для виявлення чистої позиції під ризиком.

Номінальна ставка доходу міжнародних фінансових активів – дохід у грошовому виразі, отриманий з однієї грошової одиниці вкладень, тобто абсолютний дохід, отриманий від інвестування коштів у фінансовий актив, абсолютну плату за використання коштів.

Номінальний ефективний валютний курс – індекс, що відображає зміну вартості національної валюти щодо кошика валют основних торговельних партнерів країни, зважених за обсягами торгівлі.

-О-

Об'єкт лізингової операції – будь-яка форма матеріальних цінностей, яка не зникає у виробничому циклі, а також земельні ділянки й інші природні об'єкти.

Об'єкти фінансових операцій – різноманітні фінансові активи, до яких належать національні гроші, іноземна валюта, цінні папери, дорогоцінні метали, нерухомість.

Облігації «янки-бони» – іноземні облігації, що деноміновані в американських доларах та емітовані за межами США.

Облігації з варантами на акції – облігації, що дають право на придбання (купівлю) акції та сплачуються завжди незалежно від того, чи використано право на підписку.

Облігації з глибоким дисконтом – облігації з купонами, що на вторинному ринку продаються з дисконтом, а щорічний процент за цими облігаціями є нижчим за переважний ринковий процент.

Облігації з нульовим купоном – облігації без виплати процентів, що випускаються та обертаються з дисконтом до номіналу, не мають ніяких платежів до настання строку погашення, продаються за ціною, що нижче номінальної, чим і забезпечують прибуток власникові.

Облігаційний міжнародний кредит – кредит, що широко використовується при залученні коштів на довгостроковій основі.

Облігація з можливою зміною процента – облігація з купоном, що може бути змінений у конкретний термін, а утримувач (власник) облігації може прийняти нову ставку або погасити облігацію.

Облігація з плаваючою купонною ставкою – це облігації, купонні платежі за якими один раз на шість місяців установлюються на рівні найбільш відомої та репрезентативної процентної ставки грошового ринку плюс / мінус певна маржа, що визначається ступенем ризику.

Облігація з фіксованою ставкою процента – облігація з фіксованою відсотковою ставкою, без права дострокового погашення та конвертації в акції.

Одержувач грошей за векселем (бенефіціар) – особа, яка виставляє вексель до оплати й отримує гроші за векселем.

Оперативний лізинг – це договір (угода) лізингу, у результаті укладання якого лізингоодержувач на своє замовлення отримує у платне користування від лізингодавця об'єкт лізингу на термін, менший від терміну, за який амортизується 90 % вартості об'єкта лізингу, визначеної в день укладання договору. Після закінчення терміну договору оперативного лізингу він може бути продовжений або об'єкт лізингу підлягає поверненню лізингодавцеві і може бути переданий у користування іншому лізингоодержувачу за договором лізингу.

Операції «своп» – різновид валютних угод, що поєднують у собі поточну та строкову операції.

Операції з капіталом – операції, що спрямовуються на управління ним в умовах ризику та невизначеності економічної кон'юнктури. Тут переважають страхові операції, включаючи хеджування, операції застави, зокрема іпотека.

Операції з офіційними валютними резервами – підсумкова стаття платіжного балансу, що відображає операції з офіційними валютними резервами, в яких беруть участь державні валютні органи й у результаті яких відбуваються зміни як величини, так і складу центральних офіційних золотовалютних резервів.

Операції з переказу грошей – операції, що охоплюють усі форми та види розрахунків (операції з обміну «гроші – товар») та трансферти (рух грошей в одному напрямі).

Операційний ризик – ризик неналежного функціонування керівних систем, що призводить до фінансових втрат; охоплює ризик втрат у зв'язку з порушеннями в системі контролю банку за діяльністю персоналу в галузі обліку та за роботою комп'ютерних систем, до яких існує легкий доступ, містить також ризик людських помилок і ризики технічних порушень у функціонуванні систем.

Оподаткування трансферних цін – система податкового регулювання, спрямована на запобігання ухиленню від оподаткування шляхом маніпулювання цінами в угодах між пов'язаними сторонами транснаціональних корпорацій.

Опціон – це різновид строкової угоди, яка надає його власнику право (не зобов'язує, як форвард чи ф'ючерс) купити або продати товар, валюту чи фінансовий інструмент протягом певного терміну часу за обумовленою ціною в обмін на сплату визначеної суми (маржі, премії); він не є обов'язковим для виконання.

Офшорний банківський (фінансовий) центр – фінансовий центр, де можна проводити операції, що не підпадають під національне регулювання і не вважаються складовою економіки.

-II-

Пайовий інвестиційний траст акумулює кошти інвесторів та вкладає їх у фіксований портфель активів, що не змінюється протягом усього терміну дії фонду.

Паралельні облігації – це облігації одного випуску, що розміщується одночасно в кількох країнах у валютах цих країн.

Паралельні позики – взаємні позики в різній валюті, що надаються водночас компаніями двох різних держав.

Паритет купівельної спроможності – це показник відносної купівельної спроможності різних валют. Він визначається шляхом зіставлення цін на певний товар у різних країнах у перерахунку (через обмінний курс) на «базову валюту», як правило, на американський долар.

Пасив розрахункового балансу – всі зобов'язання та інвестиції іноземців у цій країні.

Пасивна модель управління портфелем цінних паперів передбачає створення диверсифікованих портфелів із заздалегідь визначеним на довгострокову перспективу рівнем ризику; є ефективним для тих портфелів, які складаються із низькоризикових довгострокових цінних паперів. За таких умов портфель протягом тривалого часу залишається незмінним та реалізує головну свою перевагу – низький рівень накладних витрат.

Первинний ринок – ринок, на якому відбувається початкове розміщення емітованих цінних паперів.

Перевідступлення виручки за акредитивом (цесія) – це перевідступлення бенефіціаром виручки за акредитивом повністю або частково на користь субпостачальника (зробити цесію). Той факт, що в акредитиві не вказано, що він є переказним, не стосується права цесії: за дорученням бенефіціара за акредитивом цесіонер одержує після цього від банку заяву, в якій останній обіцяє йому виплату певної суми з тих сум, що надійшли у розпорядження за акредитивом.

Переказний (трансферабельний) акредитив – надає бенефіціару право давати вказівки банку провадити оплату, акцепт або купівлю тратт (документів), передати акредитив повністю або частинами одному або кільком третім особам (іншим бенефіціарам). Інші бенефіціари не мають права подальшого передавання трансферабельного акредитива.

Переказний вексель – це безумовний письмовий наказ, адресований однією особою (векседавцем) іншій особі (платникові) і підписаний особою, яка видала вексель, про виплату на вимогу або на певну дату суми грошей третьому учасникові (одержувачу) за його наказом, або пред'явникові.

Пластикова картка – це персоніфікований платіжний інструмент, який надає особі, що нею користується, можливість безготівкової оплати товарів та / або послуг, а також отримання готівки у відділеннях (філіях) банків і банківських автоматах (банкоматах); інструмент безготівкових розрахунків і засіб отримання кредиту, а також фінансовий інструмент, який дозволяє її власникові управляти своїм банківським рахунком прямо з торговельної чи сервісної організації.

Платіж готівкою включає всі види розрахунків, за якими товар оплачується повністю: у період від моменту його готовності для експортера до моменту переходу товару або товаророзпорядчих документів у розпорядження покупця; у момент переходу товару чи зазначених документів до покупця. Формами розрахунку при готівковому платежі може бути чек, переказ, акредитив, інкасо.

Платіжна система міжнародна – сукупність правил, процедур, технічної інфраструктури та учасників, що забезпечують переказування грошових коштів між різними країнами для виконання міжнародних платіжних зобов'язань.

Платіжний агент – це банк, що уповноважений емітентом сплачувати відсотки власникам облігацій та проводити їх погашення після отримання грошей від емітента.

Платіжний баланс – це балансовий рахунок міжнародних операцій як вартісне вираження всього комплексу світогосподарських зв'язків країни у формі співвідношення надходжень і платежів; агреговане віддзеркалення економічних відносин країни з рештою світу протягом певного періоду; статистичний звіт, де у систематичному вигляді наводяться сумарні дані про зовнішньоекономічні операції цієї країни з іншими країнами світу за певний проміжок часу.

Платіжний баланс за певний період (місяць, квартал, рік) складається на основі статистичних показників про здійснені за цей період зовнішньоекономічні дії і дає змогу аналізувати зміни в міжнародних економічних зв'язках країни, масштабах і характері її участі у світовому господарстві.

Платіжний баланс на певну дату існує у вигляді співвідношення платежів та надходжень, які з дня на день постійно змінюються. Стан балансу визначає попит і пропозицію національної та іноземної валюти на цей момент, і він є одним із чинників формування валютного курсу.

Платник за векселем (трасат) – особа, якій адресований наказ про оплату векселя.

Платність як принцип міжнародного кредиту – означає необхідність не тільки прямого повернення позичальником отриманих від банку кредитних ресурсів, а й оплати права їх використання.

Платоспроможність – спроможність позичальника своєчасно і повністю розрахуватися за своїми зобов'язаннями.

Повернення як принцип міжнародного кредиту – відображає необхідність своєчасного повернення отриманих від кредитора фінансових ресурсів після завершення їх використання позичальником.

Повна конвертованість валюти – це відсутність будь-якого контролю та обмежень за поточними і капітальними операціями, а також відсу-

тність обмежень на експорт та імпорт товарів і послуг, які можуть вплинути на їхню ціну.

Повний строк міжнародного кредиту – це строк від початку використання кредиту до його повного погашення. Цей строк визначається за формулою:

$$C_{\Pi} = P_B + P_{\Pi} + P_{\text{Поч}},$$

де P_B – період використання кредиту, який включає період поставки товару і визнання покупцем заборгованості за кредитом шляхом акцепту векселів експортера;

P_{Π} – пільговий період, тобто період між закінченням використання кредиту і початком його погашення;

$P_{\text{Поч}}$ – період погашення – це період, протягом якого здійснюється погашення кредиту.

Поворотність міжнародних фінансових активів – відображає розмір витрат обігу або сукупних витрат з інвестування в певний фінансовий актив та перетворення цього активу на готівку.

Податкова політика являє собою сукупність економічних, фінансових і правових заходів держави щодо формування податкової системи країни з метою забезпечення фінансових потреб держави, окремих соціальних груп суспільства, а також розвитку економіки країни шляхом перерозподілу фінансових ресурсів.

Податковий ризик – ризик того, що існує вірогідність зміни податкового законодавства, а саме режиму оподаткування зовнішньоекономічної діяльності, введення нових податків, зборів, зміна відсоткових ставок оподаткування (даний ризик не страхують).

Подільність міжнародних фінансових активів – мінімальний обсяг активу, який можна купити чи продати на ринку.

Позитивна роль міжнародного кредиту у процесі відтворення полягає в тому, що він стимулює зовнішньоекономічну діяльність країни; створює сприятливі умови для зарубіжних приватних інвестицій; забезпечує безперервність міжнародних розрахункових та валютних операцій; підвищує економічну ефективність зовнішньої торгівлі й інших видів зовнішньоекономічної діяльності.

Політика у сфері міжнародних фінансів – політика, в основі якої лежить управління валютно-фінансовими і кредитними відносинами, і яка пов'язана з міжнародним поділом праці, формуванням і погашенням державного зовнішнього боргу, з участю нашої країни в діяльності міжнародних організацій, у тому числі міжнародних фінансових організацій.

Політичний ризик – можливість експропріації активів, зміни в політиці оподаткування, обмеження на валютні операції або інші зміни, що торкаються ділового клімату країни інвестування.

Портфель агресивного зростання – це портфель, націлений на максимальний приріст капіталу, є досить ризикованим, але високоприбутковим. Складається виключно з тих цінних паперів, курсова вартість котрих, як очікується, зростатиме.

Портфель доходу орієнтується на отримання високого рівня поточного доходу – процентних та дивідендних виплат, – формується з цінних паперів, що характеризуються помірним зростанням курсової вартості та високим рівнем поточних виплат.

Портфель зростання зорієнтований на зростання власної капітальної вартості разом з отриманням дивідендів, формується з цінних паперів, курсова вартість яких зростає.

Портфель консервативного зростання – це портфель, який має на меті збереження капіталу і є найменш ризиковим; складається з цінних паперів відомих компаній, котрі характеризуються невисокими, але стійкими темпами зростання курсової вартості. Склад такого портфеля залишається незмінними протягом значного проміжку часу.

Портфель подвійного призначення складається з цінних паперів, що приносять його власнику високий рівень доходу при зростанні вкладеного капіталу (використовується два типи акцій, що випускаються інвестиційними фондами подвійного призначення: перший тип акцій приносить високий дохід, другий – приріст капіталу).

Портфель прибуткових цінних паперів складається з цінних паперів, що приносять високий дохід за умов середнього рівня ризику.

Портфель регулярного доходу формується з високонадійних цінних паперів та приносить середній дохід за умов мінімального рівня ризику.

Портфель середнього зростання націлений на приріст капіталу за умов помірного ступеня ризику вкладень і являє собою поєднання інвестиційних якостей агресивного та консервативного портфелів. При цьому надійність визначають цінні папери консервативного зростання, а доходність – цінні папери агресивного зростання.

Портфель цінних паперів – це сукупність цінних паперів, що належить одній фізичній або юридичній особі та виступає цілісним об'єктом управління.

Поточний / непоточний метод валютної трансляції дозволяє перерахувати поточні активи та пасиви за поточним обмінним курсом, а довгострокові активи та пасиви – за своїм історичним курсом, тобто за курсом, що існував під час придбання активу або прийняття зобов'язання.

Похідні інструменти світового фінансового ринку (деривативи) – фінансові інструменти, механізм випуску та обігу яких пов'язаний із купівлею-продажем певних фінансових чи матеріальних активів.

Поштовий переказ – це такий спосіб платежу, коли покупець платить банку за необхідну валюту, а банк відправляє інструкції поштою або надає покупцеві вексель на пред'явника, а покупець відправляє його авіапоштою продавцеві (одержувачу платежу).

Прибуткові статті платіжного балансу – це статті, які відображають джерела грошових коштів. Наприклад, експорт товарів і послуг; витрати іноземних туристів у даній країні; депозити нерезидентів у депозитних установах даної країни; продаж золота чи національної валюти нерезидентам.

Приватний міжнародний кредит – кредит, наданий приватним особам.

Приватноправові (приватні) біржі – фондові біржі, які є самостійними установами та функціонують у формі корпорацій або приватних установ.

Принцип подвійного запису у платіжному балансі полягає в тому, що кожна операція має дві сторони: дебет і кредит, – відповідно до цієї облікової системи загальна сума на дебеті повинна завжди бути рівною загальній сумі на кредиті.

Проблеми комп'ютеризації й інформатизації ринків – прийняття рішень базується на складному комп'ютерному моделюванні, статистичному аналізі великих масивів даних і застосуванні методів математично-статистичних симуляцій і нейронних систем прогнозування.

Проектне фінансування – сучасна форма довгострокового міжнародного кредитування, де мова йде про кредитування інвестиційних проектів на визначений термін, при цьому основні етапи інвестиційного циклу пов'язані між собою і входять у компетенцію певного банківського синдикату.

Проміжний міжнародний кредит – кредит, що надається для змішаних форм вивезення капіталів, товарів і послуг, наприклад, у вигляді виконання підрядних робіт.

Простий банківський вексель – це безумовне письмове зобов'язання однієї особи перед іншою виплатити певній особі за наказом векселедавця чи пред'явника обумовлену суму грошей на вимогу або на фіксовану дату, або на визначений момент у майбутньому.

Прості облігації – облігації з фіксованою процентною ставкою, без права дострокового погашення та конвертації в акції.

Процентні свопи – форма обміну борговими зобов'язаннями, коли сторони обмінюються характеристиками ставок за їхніми борговими зобов'язаннями, тобто засобами нарахування доходів за кредитами.

Процесінговий центр веде базу даних платіжної системи, яка обслуговує платіжні картки, у ньому зберігається інформація про ліміти держателів пластикових карток.

Пряме зарубіжне інвестування – комплексна діяльність, що включає напрями: переказування капіталу у формі кредитів між прямим інвестором і його підрозділами; контролююче інвестування; джерело коштів операцій за кордоном; баланс руху платежів, а також приносить підприємствам отримання прибутків на іноземних ринках.

Пряме котирування (європейський варіант) – передбачає те, що фіксована кількість іноземної валюти котирується проти змінюваної кількості національної валюти.

Прямий лізинг – вид лізингу, згідно з яким власник майна сам, без посередників здає об'єкт у лізинг. Це дає змогу виробникові одержувати всі економічні переваги від лізингу своєї продукції і використовувати їх на розширення та технічну реконструкцію виробництва.

Прямий міжнародний лізинг являє собою угоду, де всі операції здійснюються між комерційними організаціями з правом юридичної особи з двох різних країн.

Прямі зарубіжні інвестиції – категорія міжнародних інвестицій, за допомогою яких резидент однієї країни реалізує довгострокові інтереси у підприємстві-резиденті іншої країни.

Прямі учасники міжнародного фінансового ринку – біржові члени відповідних ринків похідних фінансових інструментів, що укладають угоди за свій рахунок і / чи за рахунок і за дорученням клієнтів, які не є членами біржі.

Публічно-правові (державні) біржі – фондові біржі, які контролюються державою та створюються на основі Закону про біржі.

-Р-

Рахунки капіталу України – статутний фонд Національного банку України, його загальні та спеціальні резерви й інші статті, зокрема результати переоцінки основних фондів, результати діяльності минулого і поточного років та резерви за сумнівними активами.

Рахунок лоро – депозити до запитання (поточний операційний рахунок), підтримувані іноземним банком-кореспондентом у вітчизняному банку.

Рахунок ностро – рахунок, підтримуваний вітчизняним банком в іноземному банку за кордоном.

Реальна процентна ставка міжнародного кредиту – це номінальна ставка за вирахуванням темпу інфляції за певний період.

Реальна ставка доходу міжнародних фінансових активів – абсолютний дохід, отриманий від інвестування коштів у фінансовий актив за вирахуванням темпів інфляції.

Ревальвация – підвищення вартості однієї валюти щодо інших валют у системі фіксованих валютних курсів.

Револьверний акредитив – це акредитив, який покриває вартість часткових поставок у разі, коли покупець віддає розпорядження поставити замовлений товар певними частинами через певні проміжки часу (договір про поставку партіями).

Регіональна валютна система – це договірно-правова форма організації валютних відносин між групою країн, яка відображає особливості функціонування економічних відносин в окремих регіонах світу.

Регіональний ризик – це ризик, пов'язаний із діяльністю в тому чи іншому регіоні, в окремій країні.

Регіональний ризик спричиняють політичні й економічні події, які відбуваються в країні імпортера і які стали причиною постійного чи термінового призупинення виплат продавцю; також включає ризик відсутності конвертованості: неможливість власника валюти даної країни конвертувати її у валюту іншої країни внаслідок обмеження, накладеного урядом.

Режим валютного курсу – механізм визначення номінального обмінного курсу на валютному ринку, який є регламентованою часткою участі держави.

Резервна валюта – це національна валюта провідних країн світу, що накопичується центральними банками інших країн як резерв коштів для міжнародних розрахунків.

Резервна позиція у МВФ – це вимоги держави-члена до МВФ, що визначаються на базі співвідношення активів Фонду у валюті даної держави та розміру її квоти у Фонді як різниця між квотою й авуарами МВФ в її (держави-члена) валюті за вирахуванням грошових авуарів Фонду, отриманих державою-членом у вигляді кредитів МВФ та залишків на рахунку МВФ №2, що не перевищує 0,1 % від квоти держави-члена.

Резервні гроші України – сума готівки в обігу, депозитів комерційних банків у НБУ як у національній, так і в іноземній валюті, депозитів інших клієнтів у НБУ в національній валюті та нарахованих витрат за ними.

Рейтинг економічного ризику складається з таких показників: рівень зовнішнього боргу; спроможність погашати заборгованість; рівень залежності країни від іноземних позик, що використовуються для фінансування дефіциту бюджету; ступінь диверсифікації економіки; темпи та стабільність економічного зростання; рівень інфляції.

Рейтинг позичальників – класифікація позичальників залежно від їх можливостей щодо залучення коштів на ринку банківських кредитів об-

слуговування. У даних класифікаціях установлюється клас клієнтів і певні характеристики, за якими їх відносять до того чи іншого класу; кредитні рейтинги агентства, що відповідають конкретним класам позичальників, і ризику неповернення позики для різних класів позичальників.

Рейтинг політичного ризику – це рейтинг, який ґрунтується на оцінках поточної політичної ситуації в країні, можливих несприятливих змінах у політичній ситуації в коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі, прогнозі виконання зобов'язань держави до погашення зовнішнього боргу в даний момент і в майбутньому.

Рейтинг трансфертного ризику базується на оцінках адекватності міжнародних резервів, внутрішнього валютного контролю в країні, контролю за рухом капіталів і враховує економічний рейтинг.

Рекапіталізація боргу – обмін боргів на облігації боржників або надання нових кредитів із цільовим призначенням сплати минулих боргів.

Реструктуризація боргу – процес перегляду умов боргових зобов'язань, що може включати продовження термінів погашення, зниження процентних ставок, часткове списання боргу або заміну боргових інструментів з метою полегшення боргового тягаря для позичальника.

Ризик банкрутства – небезпека в результаті неправильного вибору вкладень капіталу, повної страти підприємцем власного капіталу та незда-тність його розрахуватися за зобов'язаннями, у результаті чого підпри-ємець стає банкрутом.

Ризик зниження дохідності – виникає в результаті зменшення розміру відсотків та дивідендів портфельних інвестицій, вкладень і кредитів.

Ризик контрагента в міжнародній банківській справі є різновидом кредитного ризику, який стосується ситуації поточних фінансових вза-ємин із партнером, а саме, це вірогідність того, що інші учасники ринку не зможуть здійснити розрахунок за угодою, чи ризик того, що клірингова палата не зможе виконати гарантії за розрахунками за угодами у зв'язку з невиконанням своїх зобов'язань окремими учасниками.

Ризик країни – ризик, пов'язаний із діяльністю в одній країні.

Ризик ліквідності активів в міжнародній банківській справі ви-значається здатністю ліквідувати активи на різних сегментах фінансового ринку.

Ризик ліквідності фондування в міжнародній банківській справі (залучення грошових ресурсів) визначається зниженням здатності фінансувати прийняті позиції за угодами, коли настають терміни їхньої ліквіда-ції, покривати грошовими ресурсами грошові вимоги контрагентів, а також вимоги забезпечення.

Ризик представництва в міжнародній банківській справі (агент-ський ризик) визначається конфліктом інтересів між власниками (кредит-

ною організацією та її акціонерами) і персоналом. Фахівці, керуючись власним інтересом, можуть приймати рішення, які суперечать основним стратегічним цілям банку.

Ризик репутації в міжнародній банківській справі – це ризик виникнення суттєвих негативних змін у публічній думці про банк, що може призвести до критичних втрат у залученні грошових ресурсів і клієнтів; може бути обумовлений діями, що створюють постійний негативний імідж, який стосується всіх операцій банку, внаслідок чого підривається його репутація на певному ринку.

Ризик упущеної вигоди – це ризик виникнення непрямих (побічних) фінансових збитків у результаті нездійснення будь-якого заходу.

Ризикованість міжнародних фінансових активів – невизначеність, пов'язана з величиною та часом отримання доходу за даним активом у майбутньому.

Ринки золота – це спеціальні центри торгівлі золотом, де здійснюється його регулярна купівля-продаж за ринковими цінами з метою промислово-побутового споживання; приватної тезаврації; інвестицій; страхування ризику; спекуляції; придбання необхідної валюти для міжнародних розрахунків.

Ринковий ризик – це ризик, пов'язаний із проблемами, що стосуються товарів, цін, конкуренції та купівельної спроможності. Це може бути й можливість виникнення та продажу товарів-підробок, і раптова зміна споживчого попиту, і неправильний вибір дизайну, і невідповідний розмір товарів.

Ринок банківських кредитів – ринок індивідуалізованих, не стандартизованих боргових зобов'язань, що, як правило, виключають існування вторинного ринку.

Ринок капіталів – ринок зобов'язань тривалістю більше одного року, тобто довгострокових боргових зобов'язань, акцій та їхніх похідних (деривативів).

Ринок поточних операцій – ринок, на якому обмін здійснюється не пізніше другого робочого дня, не рахуючи дня укладання угоди.

Ринок строкових операцій – ринок операцій купівлі-продажу активів, за яких платіж здійснюється через певний термін за курсом, зафіксованим у момент укладання угоди.

Рівновага платіжного балансу – передбачає те, що загальна сума платежів за міжнародними операціями країни відповідає бюджету і держава може підтримувати рівень витрат відповідно до бюджету.

Розрахунковий (кліринговий) банк здійснює оперативні взаєморозрахунки банків-членів платіжної системи, що обслуговує платіжні картки,

які для цього відкривають кореспондентські рахунки у розрахунковому банку.

Розрахунковий баланс – це статистична таблиця, яка відображає відношення грошових вимог і зобов'язань даної країни до відповідних показників інших країн.

Розрахунок чеками – форма безготівкових розрахунків, у якій використовуються розрахункові чеки.

Ролловерний депозитний сертифікат є контрактним депозитом, а його умови узгоджуються між емітентом і депонентом.

Роялті – компенсація за використання патенту, авторського права, власності (певний відсоток від обсягу продажу); плата за право розроблення природних ресурсів (різновид податку).

-С-

Сальдо розрахункового балансу – різниця між вартістю вимог і зобов'язань, надходжень і платежів за кожним із балансів міжнародних розрахунків.

Самурайські облігації – іноземні облігації, що деноміновані в японських єнах та емітовані за межами Японії.

Світова валютно-фінансова система – форма організації валютно-фінансових відносин, які обслуговують міжнародних рух капіталу і факторів виробництва або які функціонують самостійно, що закріплено в міжнародних угодах.

Світове фінансове середовище – це середовище, яке визначає умови зростання світового фінансового ринку і впливає на рішення, що приймаються керівниками банків, керівниками фінансів корпорацій та інвесторами.

Світовий грошовий ринок включає валютний ринок, ринок короткострокових позичок, ринок короткострокових фінансових активів та їхніх похідних.

Світовий євроринок – це світовий фінансовий ринок, на якому операції з різними фінансовими інструментами здійснюються в євровалютах. Він включає певні частини грошового ринку, ринку капіталів, ринку банківських кредитів.

Світовий ринок банківських кредитів – це ринок індивідуалізованих, не уніфікованих боргових зобов'язань, які зазвичай виключають існування вторинного ринку.

Світовий ринок капіталу – це ринок зобов'язань тривалістю більше одного року, тобто довгострокових цінних паперів (акцій, облігацій та їхніх похідних, векселів, виписаних на термін понад один рік).

Світовий фінансовий ринок об'єднує національні фінансові ринки країн і міжнародний фінансовий ринок, що різняться умовами емісії та механізмом обігу фінансових активів. До складу світового фінансового ринку належить система офіційної міжнародної фінансової допомоги, яка передбачає особливі умови перерозподілу фінансових ресурсів (міжнародне кредитування, кредити міжнародних організацій) і міжнародний рух золотовалютних резервів, що складаються з офіційних і приватних резервних фінансових активів.

Світовий фінансовий ринок з інституціонального погляду – це сукупність банків, спеціалізованих фінансово-кредитних установ, фондових бірж, через які здійснюється рух світових фінансових потоків та які є посередниками перерозподілу фінансових активів між кредиторами і позичальниками, продавцями та покупцями фінансових ресурсів.

Світовий фінансовий ринок з функціонального погляду – це система ринкових відносин, у якій об'єктом операцій виступає грошовий капітал і яка забезпечує акумуляцію та перерозподілі світових фінансових потоків, створюючи умови для безперервності та рентабельності виробництва.

Світові гроші – це гроші, які обслуговують економічні, політичні та культурні міжнародні відносини.

Своп валютного виразу боргу проявляється, коли свопи дозволяють їх учасникам обмінювати валюти як основної суми боргу (валютного наповнення заборгованості), так і доходів від позики у вигляді відсотків.

Свопові пункти – форвардний пункт, де проводиться котирування форвардного постачання валюти.

Сек'юритизація – переважання на ринку позичкових капіталів емісії цінних паперів над банківськими кредитами, оскільки останні є менш привабливими для представників промислово розвинених країн.

Селективний ризик – ризик неправильного вибору видів вкладень капіталу, виду цінних паперів для інвестування порівняно з іншими видами цінних паперів під час формування інвестиційного портфелю.

Середній строк міжнародного кредиту – показує, на який період у середньому припадає вся сума кредиту, та використовується для порівняння ефективності кредитів із різними умовами, а також включає повністю пільговий період і половину строку використання і погашення кредиту. Цей строк визначається за формулою:

$$C_{CP} = \frac{1}{2} P_B + P_P + \frac{1}{2} P_{Поч},$$

де P_B – період використання кредиту, який включає період поставки товару і визнання покупцем заборгованості за кредитом шляхом акцепту векселів експортера;

P_{Π} – пільговий період, тобто період між закінченням використання кредиту і початком його погашення;

$P_{\text{Поч}}$ – період погашення – це період, протягом якого здійснюється погашення кредиту.

Сальдо базового балансу – це сумарний результат поточного балансу і балансу руху довгострокового капіталу, тобто сума чистого балансу поточного рахунка і чистого балансу рахунка руху довгострокового капіталу дорівнює нулю.

Світова валютна система – інституційно-функціональна форма організації міжнародних валютно-фінансових відносин, яка склалася внаслідок еволюції світового господарства і юридично закріплена міждержавними домовленостями.

Середньострокові євроноти – іменні зобов'язання, що випускаються боржником самостійно й адресовані зазвичай певним (визначеним) інвесторам.

Сильна валюта – це валюта, яка характеризується стабільним валютним курсом, що відповідає макроекономічним закономірностям.

Синдиковані і консорціальні міжнародні кредити – дають змогу позичальникові мобілізувати особливо великі суми на довгий строк, тому що кредитором виступає не один банк, а кілька – «синдикатів» – чи кілька десятків банків – «консорціумів».

Системи рейтингу кредитів за якістю – важливий інструмент систематичного оцінювання ступеня кредитного ризику, що розроблюється банками при наданні різних видів кредитів для спрощення та полегшення процесу прийняття рішення про надання кредитів співробітниками банків.

Системний ризик в міжнародній банківській справі пов'язаний із: сценарієм, коли розпад фірми, сегмента чи ринку системи розрахунків може викликати руйнівні процеси як окремих сегментів фінансового ринку, так і фінансового ринку в цілому, руйнуючи одну фінансову інституцію за іншою; «кризою довіри» серед інвесторів, що створюють ситуацію неліквідності на ринку.

Слабка валюта – валюта, яка не характеризується стабільним валютним курсом; її курс не відповідає макроекономічним закономірностям.

Спекулянти – особи, які укладають угоди виключно з метою заробити на сприятливому русі курсів, і тому рух курсу для них є бажаним; також здійснюють купівлю (продаж) контрактів, щоб пізніше продати (купити) їх за вищою (нижчою) ціною і не мають на меті страхувати сучасні й майбутні позиції від курсового ризику.

Спекулятивні операції – короткострокові фінансові дії з отримання прибутку у вигляді різниці у процентах з отриманих кредитів. До них на-

лежать валютний арбітраж, процентний арбітраж, операції своп, валютна спекуляція тощо.

Спеціальна міжнародна банківська корпорація – це створена банком корпорація для проведення міжнародних операцій, міжнародної банківської справи, пайових вкладень в акції, спеціалізованого фінансування.

Спеціальний стандарт поширення інформації – стандарт, який вимагає від країн, які збираються вийти на міжнародні ринки капіталів, оприлюднити відповідну (визначену стандартом) інформацію щодо стану справ у реальному, фінансовому та зовнішньому секторах економіки і сфері державних фінансів. При цьому встановлено мінімальні вимоги до періодичності та своєчасності оприлюднення такої інформації.

Спеціальні права запозичення (СДР) – штучний кошик валют, який використовується Міжнародним валютним фондом для цілей міжнародного обліку та деякими країнами для прив'язування курсів їхніх валют; це сума специфічних вартостей чотирьох валют (курси яких визначаються до долара США) на підставі валютного курсу, що котирується в даний час на лондонському ринку.

Списання боргу застосовується в крайньому випадку. Такий випадок виникає лише тоді, коли іноземні зобов'язання перевищують платоспроможність певної країни. У такій ситуації держава-позичальник змушена відволікати частину власного ВВП, необхідного для національного господарського розвитку, на погашення зовнішньої заборгованості, яка, по суті, стає додатковим податком на громадян даної країни. Така ситуація не стимулює економічного зростання, і додатковий «борговий навіс» знижує доходи громадян і гальмує національні інвестиції. При невеликому розмірі іноземного боргу обсяг виплат практично збігається з обсягом зобов'язань, тобто зовнішній борг має шанс бути виплаченим повністю. Чим більший борг, тим меншими стають виплати за ним. Зі збільшенням запозичень падає і ринкова ціна іноземного боргу. У цьому випадку і виникає необхідність списання частини боргу.

Співменеджери – це банки, що входять до групи організаторів (менеджерів) позики та приймають участь в управлінні емісією.

Спред – величина, на яку курс продажу (вищий) відрізняється від курсу купівлі (нижчий).

Ставка ЛІБОР – ставка, під яку банки позичають один одному грошові кошти на Лондонському міжбанківському ринку.

Ставка СІБОР – сінгапурська ставка пропозиції грошових коштів за міжбанківськими депозитами.

Стратегія затримки платежів означає, що фірма затримує отримання платежів на рахунки дебіторів, коли очікується посилення іноземної

валюти, і затримує розрахунки із постачальниками та кредиторами, коли очікується послаблення іноземної валюти.

Стратегія прискорення платежів означає інкасацію іноземної валюти на рахунки дебіторів до строків, коли очікується послаблення іноземної валюти, і розрахунки з постачальниками та кредиторами до строків, коли очікується посилення іноземної валюти.

Стратегія розподілу ризику – це угода між компаніями, де покупець і продавець узгоджують взяття на себе певної частини втрат, пов'язаних із коливаннями валютних курсів, незалежно від того, які втрати компанія матиме насправді.

Стренгл – поєднання опціонів «кол» і «пут» на ті самі активи з однаковим терміном закінчення контрактів, але з різними цінами виконання. За своєю технікою дана комбінація приваблива для продавця опціонів, оскільки відкриває можливість дістати прибуток за більш широкого діапазону коливань курсу акцій.

Стреп – комбінація з одного опціону «пут» і двох опціонів «кол». Дати закінчення контрактів однакові, а ціни виконання можуть бути однаковими або різними. За всіма опціонами інвестор займає або довгу або коротку позицію. Покупець застосовує таку комбінацію, якщо прогнозує підвищення курсу акцій.

Стріп – комбінація, що склалася з одного опціону «кол» і двох опціонів «пут». Вони мають однакові дати закінчення контрактів, ціни виконання можуть бути однаковими або різними. Інвестор займає ту саму позицію за всіма опціонами. Стріп застосовується в тому випадку, коли є підстави очікувати зниження курсу акцій.

Строк лізингової угоди – це період лізингу, тобто строк дії угоди, який залежить від строку служби устаткування, періоду амортизації устаткування, циклу появи дешевшого аналога об'єкта угоди, динаміки інфляційних процесів, кон'юнктури ринку позичкових капіталів.

Строк міжнародного кредиту – це також одна із важливих умов міжнародного кредиту, на яку впливають: цільове призначення, співвідношення попиту та пропозиції аналогічних кредитів, розмір контракту, національне законодавство, традиційна практика кредитування, міждержавні угоди.

Строкові угоди – це операції купівлі-продажу валютних та фінансових ресурсів, в рамках яких платіж (поставка визначеної суми у конкретних грошових одиницях) здійснюється в обов'язковому порядку через установлений проміжок часу (зазвичай від одного тижня до півроку). Дозволяють їх учасникам фіксувати до терміну виконання угоди курс іноземної валюти, що склався на дату підписання останньої.

Строковість як принцип міжнародного кредиту – передбачає необхідність його повернення не в будь-який прийнятний для позичальника час, а в чітко визначений строк, зафіксований у кредитній угоді.

Суб'єкти міжнародних фінансів – це держава, міжнародні організації, юридичні особи (транснаціональні корпорації, транснаціональні банки, фінансово-кредитні організації, біржі), фізичні особи.

Субординований борг – борговий інструмент, що має нижчий пріоритет погашення порівняно з іншими борговими зобов'язаннями емітента у разі банкрутства або ліквідації, але вищий пріоритет порівняно з акціонерним капіталом.

Сума (ліміт) кредиту – частина позичкового капіталу, який надається в товарній або грошовій формі позичальникові.

-Т-

Тарифна квота – інструмент регулювання зовнішньої торгівлі, який передбачає застосування нижчих митних ставок до певного обсягу імпортованих товарів, після перевищення якого застосовуються вищі ставки мита.

Тезаврація – накопичення золота приватними особами у вигляді скарбів або страхових фондів.

Телеграфний (електронний) переказ – це такий спосіб платежу, коли покупець платить банку за необхідну валюту, а банк передає по телеграфному чи електронному зв'язку платіжні інструкції банку кореспонденту, в якому зберігається валютний депозит.

Теп депозитний сертифікат має фіксований термін погашення, а його сума сягає одного мільйона доларів та більше. Випускається не тільки у визначеній кількості, а й на терміни, що відповідають потребам клієнтів: від одного місяця до п'яти років.

Термін обігу міжнародних фінансових активів – проміжок часу до кінцевого платежу або вимоги ліквідації (погашення) фінансового активу.

Типова єврооблігація – це борговий цінний папір на пред'явника у формі сертифіката з фіксованою процентною ставкою, за яким дохід сплачується один раз на рік, а погашення відбувається наприкінці терміну одночасним платежем або протягом певного терміну із фонду погашення.

Товар валютного ринку – будь-яка фінансова вимога, визначена в іноземній валюті.

Товариство світових міжбанківських фінансових телекомунікацій (СВІФТ) – автоматизована система здійснення міжнародних платежів через комп'ютерну систему, тобто найбільша міжнародна мережа, що зв'язує національні клірингові та банківські мережі, утворюючи світову фінансову систему телекомунікацій.

Товарний (документарний) акредитив передбачає, що покупець дає доручення банку, який обслуговує, відкрити такий товарний акредитив, де вказується найменування товару та документи, котрі необхідно пред'явити для отримання платежу.

Товарний міжнародний кредит – міжнародний кредит, що надається експортерами своїм покупцям у товарній формі з умовою майбутнього покриття платежем у грошовій чи іншій товарній формі.

Торгівельний баланс – це співвідношення вартості експорту й імпорту. Економічний зміст активу чи дефіциту торговельного балансу конкретної країни залежить від її становища у світовому господарстві, характеру її зв'язків із партнерами та загальної економічної політики.

Трансакційний валютний ризик (поточний ризик потенційних збитків) – це ймовірність збитків, які пов'язані зі змінами валютного курсу за контрактами, що вже укладені і за якими платіж має відбутися через певний проміжок часу в майбутньому.

Транзитний (непрямий) міжнародний лізинг – лізингова операція, в якій лізингодавець однієї країни бере кредит чи купує необхідне устаткування в іншій країні і постачає його орендарю, котрий перебуває в третій країні.

Транснаціоналізація банківського капіталу – багатопланове явище, яке в сучасних умовах являє собою переміщення значної частини активів банків за кордон, базування за межами країни банківських послуг, налагодження місцевих довгострокових зв'язків промислових компаній і банків однієї і тієї самої країни за кордоном, відбувається також передання інформації, нових технологій, досвіду ведення банківської справи.

Транснаціональна корпорація – це група компаній приватної, державної або змішаної форм власності, що розташована в різних країнах, при цьому одна чи більше з цих компаній може суттєво впливати на діяльність інших, особливо у сфері обміну знаннями і ресурсами; група підприємств, що функціонують у різних країнах, але управляються штаб-квартирою, що міститься в одній конкретній країні.

Транснаціональний банк – значний кредитно-фінансовий комплекс універсального типу, який має у своєму розпорядженні, як правило, широку мережу закордонних підприємств і систему участі; контролює за підтримки держави валютні й кредитні операції на світовому ринку; головний посередник при міжнародному русі позичкового капіталу.

Транснаціональний банківський капітал – це сукупність грошових капіталів, залучених транснаціональними банками для кредитно-розрахункових та інших операцій у різних країнах світу з метою отримання найбільшого прибутку.

Трансфертна ціна – це ціна, що обслуговує внутрішні операції між структурними підрозділами ТНК у різних країнах, тобто це ціна, що використовується всередині корпорації при розрахунках між її самостійними підрозділами; ціна продажу товарно-матеріальних запасів між взаємозв'язаними підрозділами ТНК.

Туристичний (дорожній) чек – стандартний грошовий платіжний документ, який виписується в місцевій або іноземній валюті і використовується в поїздках, закордонних подорожах для оплати товарів й отримання в банку готівки.

-У-

Угода «стенд-бай» – угода між МВФ і будь-якою країною-членом, яка надає цій державі право скористатися позикою Фонду на визначену суму і на певний строк.

Універсалізація банківської справи – розширення кола джерел мобілізації банківського капіталу і сфери його застосування, а також коли відбувається структурне зближення різних видів банківських і фінансових установ, на основі якого виникають універсальні кредитно-фінансові комплекси, що займаються трастовими операціями, інвестиційною діяльністю, лізингом, факторингом, різноманітного роду консультаціями й іншими операціями.

Уповноважений банк – банк, якому надано право на здійснення валютних операцій.

Установлення трансфертних цін – механізм переказування грошових коштів між відділеннями багатонаціональної корпорації, який передбачає встановлення фіксованих цін при операціях між компаніями.

Учасники міжнародного фінансового ринку з інституціонального погляду – це сукупність кредитно-фінансових установ, через які здійснюється рух позичкового капіталу у сфері міжнародних економічних відносин.

-Ф-

Ф'ючерсний контракт – це зобов'язання купити або продати визначену кількість фінансових інструментів або товару за узгодженою стороною угоди ціною на строковій біржі.

Ф'ючерсні операції – строкові угоди на біржі, пов'язані з купівлею-продажем активів за ціною, яка фіксується в момент укладання угоди з умовою виконання операції через певний проміжок часу.

Факторинг – різновид посередницької операції, що проводиться банками і спеціальними компаніями, який являє собою купівлю грошових вимог експортера до імпортера та їх інкасацію.

Факторинг як вид банківського кредиту на експорт – придбання банком або спеціалізованою факторинговою компанією права вимоги щодо виплат за фінансовими зобов'язаннями здебільшого у формі дебіторських рахунків за поставлені товари чи послуги.

Факторингова операція – комісійно-посередницька операція з передання клієнтом банку права на стягнення боргів.

Фіксінг – визначання міжбанківського курсу шляхом послідовного зіставлення попиту та пропозиції за кожною валютою, а потім на цій основі встановлення курсів продавця і покупця (публікується в офіційному бюлетені); процедура встановлення ціни на золото.

Фіксований режим курсоутворення – це такий режим, за якого країни мають прив'язаний або фіксований курс. Такі країни фіксують вартість своєї валюти з нульовою можливістю відхилення або з дуже вузькими межами (не більше 1 %) таких відхилень від іншої іноземної валюти або комбінованої валюти.

Фінанси транснаціональної корпорації – це система грошових відносин, що виникають у процесі господарської діяльності, необхідних для формування і використання капіталу, доходів і грошових фондів.

Фінансова і грошово-кредитна політика – полягає у використанні бюджетних субсидій експортерам, протекціоністському підвищенні імпортерських мит, відміні податку з процента, що виплачується іноземним держателям цінних паперів.

Фінансова інновація – це нові фінансові інструменти та фінансові технології.

Фінансова революція – зміцнення зв'язків між фінансовими центрами, що має три ключові аспекти: глобальна присутність міжнародних фінансових інституцій; міжнародна фінансова інтеграція; швидкий розвиток фінансових інновацій.

Фінансова технологія – це економічна і фінансова теорія, математичні й статистичні методи, обізнаність про готові фінансові розробки, комп'ютерна та телекомунікаційна техніка тощо.

Фінансовий агент – це банк, що діє від імені позичальника (емітента облігацій) та проводить розподіл цінних паперів серед емітентів.

Фінансовий інжиніринг – це процес розроблення нових фінансових інструментів і операційних схем (нових фінансових технологій).

Фінансовий лізинг – це договір (угода) лізингу, в результаті укладання якого лізингоодержувач на своє замовлення отримує у платне користування від лізингодавця об'єкт лізингу на термін, не менший терміну, за який амортизується 60 % вартості об'єкта лізингу, визначеної в день укладання договору. Після закінчення терміну договору об'єкт лізингу перехо-

дить у власність лізингоодержувача або викупується ним за залишковою вартістю.

Фінансовий ринок – це система економічних і правових відносин, пов'язаних із купівлею-продажем або випуском й обігом фінансових активів.

Фінансовий ф'ючерс – це закріплена контрактом домовленість продати або купити певний стандартизований товар за попередньо узгодженою ціною на певну конкретну дату в майбутньому.

Фінансові аспекти інвестиційних рішень пов'язані з тим, що приймаючи рішення про інвестиції за кордоном, ТНК має обрати оптимальне співвідношення позичкового та власного капіталу, оцінити ставку прибутку при використанні місцевої валюти чи валюти інвестора, охарактеризувати потоки готівки, специфічні для іноземних інвестицій, визначити на багатонаціональній основі вартість капіталу і застрахуватися від політичних ризиків в іншій країні, а також від валютних ризиків.

Фінансові зв'язки системи ТНК, яка складається з головної компанії, зарубіжних підрозділів, регіонального фінансового центру та євrorинку та включають переказування дивідендів і процентів; надання та виплату позик; інвестиції в акціонерний капітал; ліцензійну плату й оплату послуг управління коштами; зміни фінансових умов дебіторів за розрахунками і встановлення трансфертних цін.

Фінансові інструменти власності світового фінансового ринку – безстрокові інструменти, які засвідчують пайову участь інвестора в статутному фонді емітента (акціонерного товариства), тобто характеризують відносини співвласності між даним інвестором та іншими учасниками акціонерного товариства; дають право власнику на отримання доходу у вигляді дивідендів, право на частку майна товариства при його ліквідації.

Фінансові інструменти позики світового фінансового ринку – строкові інструменти, які відображають відносини позики між емітентом та інвестором і пов'язані з виплатою доходу за надану емітентові позику.

Фінансові інструменти світового фінансового ринку з плаваючим доходом – боргові зобов'язання зі змінними процентними виплатами та прості акції, оскільки дивідендні виплати за ними наперед не визначені й залежать від розміру прибутку, отриманого фірмою протягом звітного періоду.

Фінансові інструменти світового фінансового ринку з фіксованим доходом – облігації, інші боргові зобов'язання з фіксованими процентними виплатами, а також привілейовані акції, за якими сплачується фіксований дивіденд.

Фінансові операції – дії, спрямовані на вирішення певного завдання з організації та управління грошовими відносинами, що виникають при формуванні та використанні відповідних коштів.

Фінансові ресурси світу – це сукупність фінансових ресурсів усіх країн, міжнародних організацій та міжнародних фінансових центрів світу, які використовуються у міжнародних економічних відносинах, тобто у відносинах між резидентами та нерезидентами.

Фондова біржа – це організований ринок цінних паперів, на якому власники фондових цінностей здійснюють угоди купівлі-продажу через членів біржі, що виступають як посередники.

Форвард «аутрайт» – валютна операція, що укладається сьогодні на купівлю однієї валюти за іншу за погодженим курсом із постачанням на певну дату в майбутньому.

Форвардна операція – позабіржова строкова угода, здійснювана банками та іншими учасниками фінансового ринку.

Форвардна угода «аутрайт» – це угода між двома сторонами про обмін двома різними валютами за курсом, погодженим сьогодні, з постачанням у визначену майбутню дату.

Форвардний контракт – це угода купівлі-продажу товару, іноземної валюти або фінансового інструменту з поставкою та розрахунком у майбутньому.

Форфетинг – купівля середньострокових векселів, інших боргових і платіжних документів, що виникли з товарних поставок, спеціальним кредитним інститутом (форфетером) за готівковий розрахунок без права регресу на експортера при наданні останнім достатнього забезпечення.

Форфетинг як вид банківського кредиту на експорт – купівля банком-форфетером в експортера векселів, акцептованих імпортером. В обмін на придбані цінні папери банк виплачує експортеру еквівалент їхньої вартості готівкою з вирахуванням фіксованої облікової ставки, премії за ризик несплати зобов'язань і разового збору за зобов'язання купити векселі експортера.

Форфетингова компанія (форфетер) – компанія, яка здійснює купівлю боргових зобов'язань без регресу на експортера.

Форфетингова операція – купівля експортних вимог форфетером (банком або спеціалізованою фінансовою компанією) з виключенням права регресу на експортера (форфетиста) у випадку несплати.

Фронт-офіс дилінговий зал – функціональний підрозділ банку, який забезпечує ефективний облік і моніторинг здійснюваних угод, де ведеться позабіржова торгівля на фінансовому ринку. Являє собою жваве місце, де працюють дилери.

-X-

Хеджери – учасники світового фінансового ринку, які використовують інструменти ринку деривативів для страхування курсового (цінового) ризику, ризику трансфертів, який притаманний фінансовим інструментам, своїх активів чи конкретних угод на ринку спот.

Хеджування – проведення операцій, спрямованих на мінімізацію фінансових ризиків, пов'язаних з наявними чи майбутніми позиціями. Це досягається шляхом створення позиції на ринку деривативів, яка була би протилежна позиції, що вже існує чи планується, на ринку реального активу.

Хедж-фонди являють собою звичайні інвестиційні компанії (фонди), що використовують техніку хеджування для обмеження ризику втрат. Тут маються на увазі спекулятивні фонди, що використовують похідні цінні папери (ф'ючерсні, форвардні контракти) та мають на меті отримання максимального прибутку за будь-яких умов.

-Ц-

Централізований міжнародний фінансовий ринок – це ринок, представлений біржами, тобто біржовий ринок.

Центральний банк – це орган державного регулювання економіки, якому надано право монопольного випуску банкнот, регулювання грошового обігу, кредиту й валютного курсу, зберігання золотовалютних резервів і який є агентом уряду при обслуговуванні державного бюджету.

Центри повторних рахунків – це центри, які створюються транснаціональними корпораціями для оптимізації фінансових розрахунків. Це окремий структурний підрозділ компанії, який керує всіма розрахунками з одного центру. Їхні переваги полягають у зниженні витрат, пов'язаних із конвертацією валют, і коригуванні цін залежно від зміни тенденцій валютних курсів (за свої послуги вони беруть комісійні).

Цільовий характер як принцип міжнародного кредиту – притаманний більшості кредитів, відображає необхідність цільового використання коштів, які отримані від кредитора.

Цінова політика – складова фінансової політики, яка здійснюється в напрямі регулювання цін і тарифів на монопольні товари і послуги.

-Ч-

Часовий метод валютної трансляції – метод при якому запаси транслюються за історичним курсом, але можуть бути перераховані за поточним обмінним курсом. Це робиться у випадку, якщо на балансі різні компоненти запасів показані за ринковою вартістю.

Частково конвертована валюта – це вільноконвертована валюта, яка широко не використовується для здійснення платежів за міжнародними операціями та не продається на головних валютних ринках світу.

Частково оплачені облигації – облигації, при яких інвестор спочатку вносить тільки частину вартості облигації (15–30 %), решту оплачує пізніше (через 6–9 місяців).

Чек – безумовний наказ клієнта банку, який веде його поточний рахунок, про сплату певної суми грошей пред'явникові чека або іншій особі, указаній на чеку.

Чек з кросуванням – проведення двох паралельних ліній на лицевому боці чека, тобто вказана в чеку сума має бути зарахована на рахунок його пред'явника в даному банку або переказана в інший банк безготівковим шляхом.

Чек казначейства – надійний чек, який містить підпис скарбничого банку і виписаний на банк (для погашення зобов'язань банку, купівлі устаткування для власних потреб).

Чистий лізинг – угода, за якої технічне обслуговування устаткування, переданого у користування, покладається на лізингоодержувача.

-III-

Шоколадні облигації – іноземні облигації, що деноміновані у швейцарських франках та емітовані за межами Швейцарії.

-Ю-

Юніт-трасти (пайові фонди) – це установи, що вкладають свої кошти переважно у цінні папери, а їхні ресурси складаються з різних паїв, що продаються невеликим інвесторам та вільно викупаються за більш низькою ціною.

Юридична особа-нерезидент – іноземна компанія, організація чи установа, місце реєстрації або місце фактичного управління якої знаходиться за межами даної країни і яка здійснює або має намір здійснювати господарську діяльність на території цієї країни відповідно до національного законодавства та міжнародних договорів.

Юридичний ризик в міжнародній банківській справі – це ризик, який виникає тоді, коли банк не може забезпечити примусового виконання контракту іншою стороною, містить також ризик втрат від неправильного оформлення документів контракту, а також від порушення кодексів правил ведення бізнесу й від того, що протилежна сторона уклала угоду, не маючи на те достатніх повноважень.

Юрисдикція міжнародних фінансових операцій – сукупність повноважень держави або міжнародної організації щодо правового регулювання та контролю за здійсненням фінансових операцій на певній території або у певній сфері міжнародних економічних відносин; визначає застосоване право, порядок вирішення спорів і механізми примусового виконання зобов'язань за міжнародними фінансовими угодами.

-Я-

Ямайська валютна система – система міжнародних валютних відносин, оформлена угодами Міжнародного валютного фонду 1976–1978 років у Кінгстоні (Ямайка), яка юридично закріпила перехід від Бреттон-Вудської системи фіксованих валютних курсів до системи плаваючих валютних курсів, демонетизацію золота, посилення ролі СДР та розширення валютного регулювання через МВФ.

Янки-бонд (Yankee bond) – іноземна облігація, деномінована у доларах США й емітована іноземним позичальником (урядом, міжнародною організацією або корпорацією) на американському фондовому ринку відповідно до вимог Комісії з цінних паперів і бірж США (SEC).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Ардієреєв С. І. Глобальна економіка: навч. посіб. Харків: Видавництво Іванченка, 2018. 192 с.
2. Батракова Т. І. Міжнародні фінанси: навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» освітньо-професійної програми «Фінанси і кредит». Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2025. 169 с.
3. Баула О., Саржан Ю. Зовнішньоекономічна діяльність як фактор впливу на валютне котирування. *Економічний форум*. 2022. № 1. С. 80–89.
4. Борисова С. Є., Балашова О. В., Крук О. М. Міжнародні фінанси. Міжнародні економічні відносини. Зовнішньоекономічна діяльність: міждисциплінарний словник. Краматорськ: ДДМА, 2024. 68 с. URL: <http://www.dgma.donetsk.ua/>
5. Борисова С. Є. Цифровізація світового фінансового ринку: ключові тенденції. *Цифрове суспільство: міжнародні економічні відносини, управління, фінанси та соціум. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 2 травня 2024 р.* Дніпро: Університет митної справи та фінансів. 2024. С. 314–316.
6. Борисова С. Є., Крук О. М. Роль стейблкоїнів та цифрових активів у глобальній торгівлі. *Менеджмент та маркетинг як фактори розвитку бізнесу. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції, 23–24 квітня 2025 р.* Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія». 2025. Т. 2. С. 347–349.
7. Борковська А. В. Зовнішньоекономічна діяльність та її вплив на стан платіжного балансу України. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Econotica»*. 2020. № 23. С. 20–25.
8. Босак А. О. та ін. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: практикум. Львів: Міські інформаційні системи, 2023. 119 с.
9. Босак А. О., Григор'єв О. Ю. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини: практикум. Львів: Міські інформ. системи, 2024. 256 с.
10. Боярчук А. І. та ін. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. Херсон: СТАР, 2018. 373 с.
11. Войтко С. В., Гавриш О. А., Згуровський О. М., Нараєвський С. В. Економіка зарубіжних країн. Київ: КПП ім. Ігоря Сікорського, 2017. 400 с.
12. Гаврилко П. П. та ін. Міжнародні економічні відносини: підручник. Львів: УТЕІ ДТЕУ, 2024. 185 с.

13. Гаврилко П. П. та ін. Міжнародні фінанси і фінансовий менеджмент в задачах та прикладах: навч. посіб. Львів: Арал, 2020. 160 с.
14. Голіков А. П., Довгаль О. А. Світова економіка: підручник. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 268 с.
15. Голікова А. П., Довгаль О. А. Міжнародні економічні відносини: підручник. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 464 с.
16. Григорова-Беренда Л. І., Шуба М. В. Теорія і практика зовнішньої торгівлі: навчальний посібник. Х.: ХНУ ім. Каразіна, 2016. 136 с.
17. Грушко В. І., Наконечна О. С., Чумаченко О. Г. Фінанси: підручник. Київ: Ліра-К, 2020. 599 с.
18. Дахно І. І., Алієва-Барановська В. М. Зовнішньоекономічна діяльність: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2018. 356 с.
19. Денисенко М. П., Панченко В. А., Шапоренко О. І., Федорак В. І. Управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства: навч. посіб. Київ: Кондор, 2020. 435 с. URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/17088>
20. Дергачова В. В., Голюк В. Я. Міжнародні кредитно-розрахункові і валютні операції: навч. посіб. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. 132 с.
21. Дерев'янюк І. П. Історія міжнародних відносин: практикум для здобувачів вищої освіти. Київ: НАУ, 2024. 46 с.
22. Древаль Ю. Д. Управлінські відносини і міжнародні трудові стандарти. *Вісник Національного університету цивільного захисту України*. Серія: Державне управління. 2022. Вип. 1. С. 86–92.
23. Думанська К. С., Федоришина Л. М. Глобальна зовнішньоекономічна діяльність України у світових рейтингах. *Сталий розвиток економіки*. 2023. № 2. С. 58–64.
24. Дунська А. Р., Жалдак Г. П., Бондар В. Ю. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навчально-методичний комплекс дисципліни. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. 63 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/aa459821-5825-40ee-8926-152d76d757ad/content>
25. Дунська А. Р., Кузнєцова К. О. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємств: навч. посіб. Київ: КПІ ім. І. Сікорського, 2022. 181 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/50100/1/ManagD_2022_konspekt.pdf
26. Зайцева І. Ю. Міжнародні фінанси: навч. посіб. Харків: УкрДА-ЗТ, 2015. 312 с.
27. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України. *Відомості Верховної Ради*. 1991. № 29 (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>

28. Про Митний тариф України: Закон України. *Відомості Верховної Ради*. 2023. № 30–45. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/584-18#Text>
29. Зінчук Т., Горбачева І., Ковальчук О. та ін. Міжнародні економічні відносини та зовнішньоекономічна діяльність. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 512 с.
30. Зовнішньоекономічна діяльність. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
31. Зовнішньоекономічна діяльність: навч. посіб. 6-те вид., перероб. та доп. / за ред. Козака Ю. Г. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 292 с.
32. Зовнішньоекономічна діяльність: підприємство–регіон : навч. посіб. / за ред. Козака Ю. Г. 6-те вид., перероб. та доп. Київ: Центр навчальної літератури, 2016. 290 с.
33. Калініна О. М. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навч. посіб. Харків: ХАІ, 2021. 47 с.
34. Кара Н. І., Харчук В. Ю. Міжнародні фінанси: навч. посіб. Львів: Растр-7, 2022. 225 с.
35. Кашперська А. І., Яцюк О. В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств: сучасні виклики та перспективи розвитку. *Бізнес Інформ*. 2024. № 5. С. 32–42.
36. Кістерський Л. Л., Пузанов І. І., Липова Т. В. Міжнародний маркетинг і фінанси для малого і середнього бізнесу: методологія і практика: моногр. Прага: Coretex CZ SE, 2018. 449 с.
37. Козак Ю. Г., Заєць М. А. та ін. Міжнародні економічні відносини: навч. посібник. Одеса: ТОВ «ПЛУТОН», 2016. 352 с.
38. Козак Ю. Г., Логвінова Н. С., Притула Н. В. та ін. Міжнародна торгівля: підручник. 5-те вид. перероб. та доп. К., Катовіце, Краків: Центр навчальної літератури, 2015. 272 с.
39. Коппель О. А., Пархомчук О. С. Вплив реконфігурації близько-східної підсистеми на міжнародні відносини (безпековий аспект). *Східний світ*. 2024. № 1. С. 119–131.
40. Крисоватий А. І. та ін. Міжнародні економічні відносини: підручник. Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 654 с.
41. Кущик А. П. Міжнародні розрахункові і валютні операції: навчальний посібник. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2024. 196 с.
42. Ластовський В. В. Еволюція уявлень про міжнародні відносини в українському політичному просторі (друга половина XVII – початок XX ст.). *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. 2024. Вип. 13. С. 34–45.

43. Латковський П. Міжнародні валютні відносини та їх вплив на валютну політику країни. *Юридичний вісник*. 2021. № 6. С. 167–174.
44. Мазаракі А. А., Мельник Т. М., Кудирко Л. П. та ін. Міжнародні економічні відносини: підручник. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 612 с.
45. Макаренко Є. А. та ін. Міжнародна інформація: терміни і коментарі: навч. посіб. Вид. 5-те, допов. та перероб. Київ: Вадекс, 2024. 539 с.
46. Максименко Я. А. Курс міжнародної економіки: підручник. Харків: Вид-во Іванченка І. С., 2021. 207 с.
47. Малишко Є. О. Сучасне розуміння поняття зовнішньоекономічна діяльність підприємств. *Приазовський економічний вісник*. 2022. Вип. 2. С. 101–105.
48. Мельник О. та ін. Зовнішньоекономічна та митна діяльність: термінол. слов. Львів: Міські інформ. системи, 2025. 118 с.
49. Михайлова Л. І., Дашутіна Л. О., Могильна Л. М. та ін. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 252 с.
50. Мицак О. В., Андрейків Т. Я., Чуй І. Р. Міжнародні фінанси: навч. посіб. Львів: Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2020. 195 с.
51. Міжнародні економічні відносини у глобальному та регіональному вимірі. Міжнародна науково-практична конференція, 18–19 жовтня 2024 року. / за заг. ред. Палінчака М. М. Львів; Торунь: Liha Pres. 2024. 328 с.
52. Світове господарство і міжнародні економічні відносини: нові реалії та можливості. Міжнародна науково-практична конференція, 6–7 грудня 2024 року. / за заг. ред. Палінчака М. М. Львів; Торунь: Liha-Pres, 2024. 262 с.
53. Мозговий О. М. та ін. Міжнародні фінанси: підручник. Київ: КНЕУ, 2016. 515 с.
54. Наконечна Ю. Л. та ін. Фінанси: практикум. Київ: Київський університет, 2021. 303 с.
55. Нікіфоров П. О. та ін. Фінанси, банківська справа та страхування. Управління фінансами: мікро- і макрорівень: підруч. Чернівці: ЧНУ: Рута, 2021. 335 с.
56. Олійник Т. І., Скитченко Ю. О. Зовнішньоекономічна торговельна діяльність України: аналіз, тенденції та перспективи розвитку. *Бізнес Інформ*. 2024. № 7. С. 48–57.
57. Ольшанський О. В., Яцун Л. М., Селютін В. М. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності. Харків: ХДУХТ, 2019. 103 с.
58. Орехова Т. В. та ін. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. Вінниця: ТВОРИ, 2019. 321 с.

59. Павлов О. І. Міжнародні економічні відносини як глобалізована система. *Причорноморські економічні студії*. 2022. Вип. 74. С. 20–26.
60. Пархомчук О. С., Коппель О. А. Транскордонне співробітництво та міжнародні відносини в Європі. 2024. Вип. 2. С. 170–173.
61. Патица Н. І., Мартинюк О. В., Кучеренко Д. Г. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2014. 560 с.
62. Податковий кодекс України. *Відомості Верховної Ради*. 2011. № 13–14, № 15–16, № 17 (зі змінами та доповненнями). URL: <http://sfs.gov.ua/nk/>
63. Подцерковний О. П. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності: навч.-метод. посіб. Одеса: НУ «ОЮА», 2021. 166 с.
64. Політило М. П. та ін. Фінанси, гроші та кредит: навч. посіб. Львів: Новий Світ-2000, 2022. 233 с.
65. Посохова І. М., Перерва П. Г., Матросов О. Д. та ін. Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин. Економічна інтеграція України у світове господарство: кол. монографія. Харків: НТУ «ХП», 2016. 450 с.
66. Рахман М. С., Євтушенко А. А., Рудас Д. С. Зовнішньоекономічна діяльність України з країнами ЄС. *Світове господарство і міжнародні економічні відносини*. 2020. № 47. С. 39–44.
67. Рокоча В. В., Алькема В. Г., Терехов В. І. та ін. Міжнародна торгівельна діяльність: підручник. К.: ВНЗ «Університет економіки та права. "Крок"», 2018. 698 с.
68. Рум'янцев А. П., Рум'янцева Н. С. Зовнішньоекономічна діяльність. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 298 с.
69. Ситник Н. С. та ін. Фінанси зовнішньоекономічної діяльності: навчальний посібник. Львів: Априорі, 2019. 460 с.
70. Тріпак М., Гарбарець І. Загальнодержавні фінанси: навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський: ТНЕУ, 2020. 431 с.
71. Тульчинська С. О., Копійка С. В. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств в умовах глобальних трансформацій. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 24. С. 61–65
72. Філіпенко А. С. Міжнародні економічні відносини: історія, теорія, політика: підручник. Київ: Либідь, 2019. 958 с.
73. Хаджинов І. В. Аналітичний аспект міжнародного маркетингу високих технологій в Європі. *Бізнес Інформ*. 2019. № 10. С. 288–294. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-10-288-294>
74. Химинець В. В., Кушнір Н. О. Словник термінів з дисциплін «Міжнародні економічні відносини» та «Зовнішньоекономічна діяльність України». Ужгород: Говерла, 2019. 74 с.
75. Чугунов І., Кучер Г. Міжнародні фінанси в умовах глобалізації. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2020. № 6. С. 67–82.

76. Шишкін І., Воронова О., Дацьо Т. Міжнародні відносини Україна – НАТО: сучасний стан і шляхи розвитку. *Journal of Innovations and Sustainability*. 2023. Vol. 7. no. 3. DOI: <https://doi.org/10.51599/is.2023.07.03.02>

77. Ширков О. І. Заблоцька Р. О. Міжнародні економічні відносини: конспект лекцій. 5-те вид. Дніпро: Баланс-Клуб, 2018. 285 с.

78. Яровенко Т. та ін. Міжнародні економічні відносини: стан, проблеми та вектори розвитку: монографія. Дніпро: Біла К. О., 2022. 264 с.

Навчальне видання

**БОРИСОВА Світлана Євгенівна,
БАЛАШОВА Олена Віталіївна,
КРУК Олена Миколаївна**

**МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ.
МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ.
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ**

**Навчальний посібник
для самостійного вивчення дисциплін
(для здобувачів вищої освіти
економічних спеціальностей)**

Редагування, комп'ютерне верстання Я. О. Бершацька

63/2025. Формат 60 × 84/16. Ум. друк. арк. 13,05.
Обл.-вид. арк. 9,51. Тираж 100 пр. Зам. № 1.

Видавець і виготівник
Донбаська державна машинобудівна академія
84313, м. Краматорськ, вул. Академічна, 72.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК №1633 від 24.12.2003